

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

179

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 19

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoia

ianuarie 2025

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

CUPRINS

Mihai Eminescu/ Poezii...3
Mihai Batog Bujeniță/ Enigme din viața poetului...4
Al Florin Țene/ Revolta mitologiei...7
Valentina Becart/ Poezii...8
Elena Oprea/ Mihai Eminescu-Poet național și universal...9
George Petrovai/ Panait Istrati-Spovedanie pentru îngeri...12
Cezarina Adamescu/ Nicolae Horia –Un poet mistic...14
Ovidiu Țuțuianu/ Pădurea, codrul, obsesie patriotică...16
Lucian Constantin/ Din maxime și cugetări...18
Gheorghe Chindriș/ Arc peste Atlantic...19
Liliana Bodea Cârstea/ Poezii...20
Ecaterina Chifu/ Pelerinaj la mânăstiri din Moldova...21
Gheorghe Andrei Neagu/ De la stânga la dreapta...23
Ionuț Țene/ Regina Maria o prințesă...25
Gheorghe Constantin Nistoroiu/ Eroine si martire valahe...27
Liliana Moldovan/ Cronică Al Florin Țene...29
Ionel Necula/ Cronică - Adrian Botez...30
Florea Turiac/ Țara lui Eminescu...31
Mihai Merticaru/ Poezii...32
Ion Dulugeac/ Nepoata lui Fănuș...33
Gruiu Cojocar/ Dezarmat în Atlantic...35
Veronica Balaj/ Un festin al sonetului...37
George Bârligeanu/ Ce este democrația?...38
ITHACA/ Colaj liric...39

INFO CLIMATE

„*Floarea Albastră*”
pictură de
Corina Chirila

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: *Ion Iancu Vale*

Redactor șef-adjunct: *prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca*

Colegiul redacțional: *Florea Turiac, George Piteș, Vasile
Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan,
Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea*

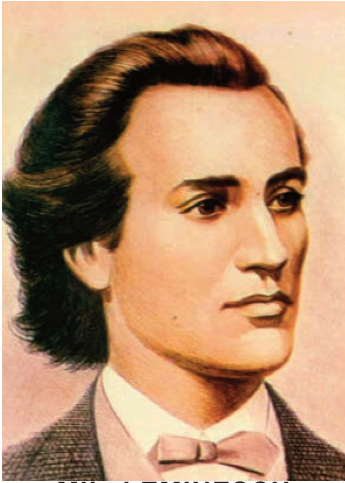
Fondatori:

*Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan*

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semntarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Mihai EMINESCU

Fiind baet paduri cutreeram

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă isvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetișor:
Un freamăt lîn trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, -mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un val de arginție ceată,
Scălpări pe cer, văpaie preste ape,
Un buciun cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunza-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschide:
Din el ieși o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Și ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viața ta
Un înger blând cu fața radioasă,
Venind din cer se poate arăta;
Iar păru-i blond și moale ca mătasa
Grumazul alb și umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subțire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

Povestea codrului

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei sale.

Lună, Soare și Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Și curteni din neamul Cerb.

Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de vești,
Filomele-i țin orchestrul
Și izvoare spun povești.

Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potoci,
Vezi bejănii de albine,
Armii grele de furnici...

Hai și noi la craiul, dragă,
Și să fim din nou copii,
Ca norocul și iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei și-a pus,
Decât orișice păpușă
Să te facă mai presus;

Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți și singurei,
Ne-om culca lângă izvorul
Ce răsare sub un tei;

Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Și prin somn auzi-vom buciun
De la stânele de oi.

Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam-acuma
Craiul sfatu-i înțelept!

Peste albele izvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s-adună
Ale Curții mândre neamuri:

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme-n frunte,
Cerbii cu coarne rămuroase
Ciute sprintene de munte -

Și pe teiul nostru-ntreabă:
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-și ramurile-n laturi:

- O, priviți-i cum visează
Visul codrului de fași!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei își sunt așa de dragi!

Ai noștrii tineri

Ai noștri tineri la Paris învață
La gât cravatei cum se leagă nodul
Ș-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul lor isteț de oaie creață.

La ei își casca ochii săi nerodul,
Că-i vede-n birje răsucind mustața,
Ducând în dînt țigara lungăreață...
Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.

Vorbesc pe nas, ca saltimbanci se strâmbă:
Stâlpi de bordel, de crășme, cafenele
Și viața lor nu și-o muncesc - și-o plîmbă.

Ș-aceste mărfuri fade, ușurele,
Ce au uitat pân' și a noastră limbă,
Pretind a fi pe cerul țării: stele.

Numai poetul

Lumea toată-i trecătoare,
Oamenii se trec și mor
Ca și miile de unde,
Ca un suflet le pătrunde,
Treierând neconținut
Sânul mării infinit.
Numai poetul,
Ca păsări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpurilui:
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde păsări ca el
Se-ntrec în cântări.

ENIGME ÎN VIAȚA POETULUI

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Continuare din numărul trecut

4. COPILĂRIA ȘI PRIMA TINEREȚE

Copilul Mihai își petrece primii ani din viață mai ales la Ipotești (uneori și la Botoșani) într-o totală libertate de mișcare, fericit, fiind într-un misterios contact cu natura, lucru despre care va scrie mai târziu cu o firească nostalgie: *Fiind băiet păduri cutreieram/ Și mă culcam ades lângă isvor,/ Iar brațul drept sub cap eu mi-puneam/ S-aud cum apa sună-ncetișor...* Putem considera că acest început de viață va fi permanent prezent în întreaga sa operă marcată de un puternic sentiment al nevoii de libertate și independență.

Nu se știe unde a făcut primele două clase primare, însă începând cu clasa a III-a, în 1858 a urmat școala primară National Hauptschule (Școala primară ortodoxă orientală) la Cernăuți. La finalul acesteia este clasificat al 15-lea dintre cei 72 de elevi. Tot aici urmează aici și clasa a IV-a în anul școlar 1859/1860 terminând școala primară cu rezultate bune la învățătură (al 4-lea clasificat din 82 de elevi). Între 1860 și 1861 a fost înscris la Obergymnasium din Cernăuți, liceul german înființat în 1808, singura instituție de învățământ liceal la acea dată din Ducatul Bucovinei, care era, din 1775 parte a Imperiului Habsburgic. Se înființase și o catedră de română, destul de târziu, după 1848, ocupată de Aron Pumnul cel cunoscut prin Lepturariu românesc, în patru tomuri, tipărit la Viena între 1862 și 1865, cea dintâi istorie a literaturii române în texte. Aceste cursuri sunt frecventate și de frații săi, Șerban, Nicolae, Gheorghe și Ilie. Termină clasa I cu rezultate bune la învățătură. Nu are notă la română pe primul semestru, dar este caracterizat de Miron Călinescu, un erudit în istoria bisericii ortodoxe române: *Elevul Eminovici Mihai a promovat clasa I, fiind clasificat al 11-lea în primul semestru și al 23-lea în cel de-al doilea semestru. În clasa a II-a, pe care a repetat-o, l-a avut ca profesor pe Ion G. Sbiera, succesorul lui Aron Pumnul la catedră, culegător din creație populară și autor de studii de ținută academică. Aron Pumnul l-a calificat, în ambele semestre, cu note maxime la română. A obținut insuficient pe un semestru la Valentin Kermanner (la limba latină) și la Johann Haiduk, pe ambele semestre (la matematică).*

Mai târziu, Poetul a mărturisit că îndepărtarea sa de matematică se datora metodei rele de predare, iar în 16

aprilie 1863 a părăsit definitiv cursurile, deși avea o situație bună la învățătură, profesorul Ion G. Sbiera acordându-i la română calificativul *vorzüglich* (eminent). Plecând în vacanța Paștelui la Ipotești, nu s-a mai întors la școală, iar în 1864 pleacă la Cernăuți unde trupa de teatru Fanny Tardini-Vladicescu dădea reprezentații. La 5 octombrie 1864, Eminovici intra ca practicant la Tribunalul din Botoșani, apoi, peste puțin timp, a fost copist la comitetul permanent județean, însă la 5 martie 1865 a demisionat, cu rugămintea ca salariul convenit pe luna februarie să fie înmănat fratelui său Șerban. În 11 martie tânărul M. Eminovici a solicitat pașaport pentru trecere în Bucovina și în toamnă s-a aflat în gazdă la profesorul său, Aron Pumnul, ca îngrijitor al bibliotecii acestuia. Situația lui școlară era de „privatist”, însă cunoștea biblioteca lui Pumnul până la ultimul tom.

Din 1866 până în 1869, a pribegit pe traseul Cernăuți – Blaj – Sibiu – Giurgiu – București. De fapt, sunt anii de cunoaștere prin contact direct cu poporul, a limbii, obiceiurilor și realităților românești, un pelerinaj transilvănean, am putea spune inițiativ, al cărui autor moral a fost Aron Pumnul. Referitor la această perioadă poate cel mai apropiat de adevăr este textul Sânzianei Pop publicat în revista AS nr. 367: „*Cât de clar este, respectând documentele epocii cernăuțene, respectând adevărul istoric atât cât există în ele, cât de cert este că drumul lui Eminescu în Transilvania, departe de a fi o «împrejurare boemă», «un imbold romantic al adolescenței», a fost - în fond - încheierea sublimă a unei lecții pentru toată viața: ideea unității naționale și a culturii române aplicată programatic și sistematic, cu strategii și tactică, după toate normele și canoanele unei campanii ideologice.*”

A intenționat să-și continue studiile, dar nu și-a realizat proiectul. În iunie 1866 a părăsit Bucovina și s-a stabilit la Blaj cu intenția mărturisită de a-și reîncepe studiile. În perioada 27 - 28 august 1866, a participat la adunarea anuală a societății Astra din Alba Iulia. În toamnă, a părăsit Blajul și a mers la Sibiu, unde a fost prezentat lui Nicolae Densușianu. De aici a trecut munții și a ajuns la București. Este angajat în 1868 ca sufleur în trupa lui Mihail Pascaly, care concentrase mai multe forțe teatrale: Matei Millo, Fanny Tardini-Vlădicescu și actori din trupa lui Iorgu Caragiale. În timpul verii, această trupă a jucat la Brașov, Sibiu, Lugoj, Timișoara, Arad și la Teatrul din Oravița. Iosif Vulcan l-a întâlnit cu ocazia acestui turneu și a obținut de la Eminescu poeziile *La o artistă* și *Amorul unei marmure*, publicate apoi în Familia din 18/30 august și 19 septembrie/1 octombrie. Erau aceste poezii și un semn că adolescentul Mihai cunoscuse deja frământările amoroase. Văzând aceste poezii în revista Familia, căminarul Gheorghe Eminovici află de soarta fiului său, răătăcitor în lume. Stabilit în București, Eminescu a făcut cunoștință cu I. L. Caragiale. Pascaly,

fiind mulțumit de Eminescu, l-a angajat ca sufleur a doua oară și copist al Teatrului Național. În 29 septembrie, Eminescu semnează contractul legal în această calitate. Obține de la Pascaly o cameră de locuit, în schimb obligându-se să traducă pentru marele actor *Arta reprezentării dramatice - Dezvoltată științific și în legătura ei organică*, lucrare a profesorului Heinrich Theodor Röttscher (după ediția a II-a). Traducerea, neterminată, scrisă pe mai multe sute de pagini, se află printre manuscrisele rămase.

În vară se întâlnește întâmplător în Cișmigiu cu fratele său Iorgu, ofițer, care l-a sfătuit să reia legăturile cu familia ceea ce Poetul a refuzat hotărât, însă în vară, a plecat cu trupa Pascaly în turneu la Iași și Cernăuți. Cu ocazia ultimului turneu, Eminescu se împacă cu familia, iar tatăl său i-a promis o subvenție regulată pentru a urma cursuri universitare la Viena, unde se aflau mai toți colegii lui de la Cernăuți. În 2 octombrie, Eminescu s-a înscris la Facultatea de Filosofie ca student extraordinar, ca simplu auditor deci, deoarece îi lipsea bacalaureatul. Aici a făcut cunoștință cu Ioan Slavici și cu alți studenți români din Transilvania și din Bucovina. A reluat legăturile cu vechii colegi de la Cernăuți și de la Blaj. S-a înscris în cele două societăți studențești existente, care apoi s-au contopit într-una singură - România jună.

Am adus în discuție câteva din amănuntele acestei perioade din care avem o multitudine de informații, inclusiv aceea de schimbare a numelui de familie din Eminovici în mult mai românescul Eminescu, schimbare propusă de Iosif Vulcan pe care Poetul o adoptă definitiv, iar marele cărturar este considerat nașul literar al acestuia.

Ne poate uimi cum tânărul Eminescu, apreciat și acum, dar și mai târziu, ca fiind deosebit de inteligent, cu o memorie mult peste medie, dornic de cunoaștere și chiar, în unele privințe, un entuziast al studiului, are sincopă în instruirea sa prin procesul de școlarizare, iar descrierile celor care l-au întâlnit în periplul său ardelean să contrasteze flagrant cu educația sa. Aspectul său îngrozea, hainele cu care se acoperea erau rupte și murdare, iar foamea o stare perpetuă. Cu toate acestea părea foarte fericit, se afla într-o efervescență creativă, iar planurile sale de reformă a societății în care trăia erau acela care îl determinau să adere la tot felul de societăți mai mult sau mai puțin literare cu care avea în comun aceste minunate vise.

S-ar putea să fie acest paradox comportamental o manifestare a aceluși sindrom al bipolarismului, cel despre care Caragiale a scris ceva mai târziu cu necruțătorul său spirit de observație: „Așa l-am cunoscut atunci, așa a rămas până în cele din urmă momente bune: vesel și trist; comunicativ și ursuz; blând și aspru; mulțumindu-se cu nimica și nemulțumit totdeauna de toate; aci de o abținere de pustnic, aci apoi lacom de plăcerile vieții; fugind de oameni și

căutându-i; nepăsător ca un bătrân stoic și iritabil ca o fată nervoasă. Ciudată amestecătură! – fericită pentru artist, nefericită pentru om!” Posibil! Dar la fel de posibil este și ca totul să se datoreze unei irepresibile nevoi de libertate, iar satisfacerea acestei nevoi să necesite sacrificii pe care el nici nu le considera ca atare. În toată viața sa a acordat, în spiritul celui mai desăvârșit boem, extrem de puțină atenție lucrurilor înconjurătoare. Întrebat odată de un prieten de ce nu are camera măturată i-a răspuns: *Mătură cineva în pădure? Și cât de plăcut este să te plimbi prin pădure...*

Nonconformismul său era rareori eliminat din comportament, mai ales atunci când se întâlnea cu vreo iubită, iar prietenii săi erau chiar uimiți de modul elegant și îngrijit în care arăta, semn că temporara transformare era rodul unei perfecte capacități de integrare socială.

Să recunoaștem însă că acest stil de viață, așa cum am spus marcat de o boemă extremă, îl pune la adăpost de ispitele unei vieți în care, pentru diferite avantaje materiale, ar fi trebuit să facă acele compromisuri fără de care nu se poate concepe termenul de reușită în viață. Ei bine, extrem de conștient, Poetul nu a făcut nici un compromis deoarece arăta tuturor că este deasupra așa numitelor nevoi omenești! Își apăra libertatea cu prețul unor sacrificii!

5. IUBIRI, AMORURI, MUZE

„Cu toată inegalitatea temperamentului său, Eminescu avea două coarde întotdeauna egal de întinse: veșnic înamorat și veșnic având nevoie de bani”, spunea Ion Luca Caragiale, în 1882, despre contemporanul său, poetul Mihai Eminescu. Fără îndoială, excelent observator al profunzimilor umane, chiar dacă mai mereu cinic, dramaturgul ne-a lăsat poate cea mai succintă și dreaptă judecată despre marele Poet.

Desigur nevoia de legendă, una atât de necesară oamenilor, nu putea să nu construiască în jurul celui mai mare poet romantic o legendă a unei iubiri tragice, cu implicații cosmice, mult deasupra a ceea ce poate înțelege muritorul de rând. Elementele care augmentează creația de gen sunt: legătura îndelungată pe care Eminescu o are cu Veronica Micle, dramatismul trăirilor, sfârșitul tragic al personajelor, dar și poeziile celor doi îndrăgostiți.

Mitul îngerului blond și al iubirii mai presus de ființă vor traversa secolele deși, ca în orice mit ar trebui căutat și sămburele de adevăr, chiar dacă acesta ar transla în prozaic exact fiorul cosmic al legendei. Adevărul, lesne descifrabil prin lecturarea volumului *Dulcea mea doamnă, Eminul meu iubit*, cel îngrijit de Cristina Zarifopol și care publică scrisorile celor doi iubii, este că această iubire, una strict pământescă nu a fost lipsită de tumult, crize de gelozie, trădări din ambele părți, supărări și împăcări, o mulțime de săcâieli, bârfe și răutăți, adică, în general tot ce știm despre o relație

amoroasă specific umană. Recitind capodopera poetică Luceafărul vom găsi, veridic redată, concepția Poetului despre iubire în general, dar și despre relațiile amoroase specifice nouă oamenilor. Și ca să fim sinceri nici nu ni-l putem imagina pe Eminescu precum un familist devotat a cărui singură plăcere este să se joace cu copiii și cu câțelul în curtea din fața casei.

Fire pasională, Poetul are o primă iubire, una copilărească desigur, dar profund resimțită, când la vârsta de șase ani se îndrăgostește de o fetiță cu doi ani mai mare decât el, evident blondă, Cassandra, care va muri la vârsta de șaisprezece ani, iar în amintirea ei Poetul va scrie mai târziu remarcabilul poem elegiac *Mortua Est*.

Urmează însă adevăratele încercări ale amorului atunci când, la vârsta de șaisprezece ani, Poetul abandonează cursurile școlare și pleacă împreună cu trupa Fanny Tardini deoarece este îndrăgostit de o tânără actriță, Maria Vasilescu. Iubirea, năvalnică, durează însă numai un an deoarece o nouă iubire apare în peisaj. Eufrosina Popescu, frumoasă și grațioasă, se simte onorată de iubirea romantică a chipeșului adorator însă, fire practică și dezinhibată, nu respinge nici avantajele materiale oferite de alți amănți. Eminescu învață pe pielea lui că iubirea are și fețe întunecate însă aceste suferințe ale sale vor avea ca rezultat și poezii de o mare frumusețe precum: "Venere și Madonă", "La o artistă" sau "Amorul unei marmure", dar și umilința de a fi lăsat în pielea goală de tatăl său care intervine energic pentru a curma dromomania amoroasă a fiului și îl convinge astfel să-și reia cursurile.

Viena, noul oraș al studenției, este locul unde o întâlnește pe Veronica, soția profesorului Micle de la Iași aflată și ea aici pentru un tratament medical. Sunt de aceeași vârstă, iar Veronica, soție mai tânără cu treizeci de ani decât soțul, rămâne la tratament încă șase luni. Se vorbește de o iubire fulgerătoare, ba chiar mistuitoare, legată prin jurăminte de credință eternă, deși Eminescu se destăinuie în cel puțin o poezie ca fiind bine integrat atmosferei vieneze, una în care păcatele iubirii nu par a fi deloc așa. „*Din Berlin la Potsdam merge / Drum de fier, precum se știe / Dară nu se știe încă / C-am luat bilet de-a trie / C-am plecat de dimineață / Cu un taler și doi groși... / Și de gât cu blonda Milly / C-ochi albaștri, buze roși / Și-acum șuieră mașina / Fumul pipei lin miroasă, / Sticla Kummel mă invită, / Milly-mi râde. Ce-mi mai pasă!*”.

Oricum Eminescu, în 1872, se întoarce la Botoșani unde se relaxează un timp pre-gătindu-se pentru doctoratul pe care trebuia să-l susțină la Berlin. Înainte de plecare face un chef cu un prieten, Andronic Țăranu la care cântă un lăutar vestit Toma Micheru. Petrecerea se animă deoarece lăutarul are o soră, Natalița, o brunetă frumoasă care este ispitită și de glasul fermecător al Poetului, dar și de plăcuta sa prezență fizică. Se pare că jurămintele de la Viena s-au spulberat în hotelul unde

cei doi s-au iubit, iar Eminescu, ambetat de noua sa iubire, nu a mai ajuns la Berlin decât în luna decembrie când figurează ca student pe baza unui certificat de absolvire a liceului din Botoșani, dar și cu o subvenție lunară de zece galbeni oferită de Junimea. Obține certificatul de absolvire însă Rosetti îi înlesnește rămânerea în continuare la Berlin în vederea obținerii doctoratului în filozofie pentru care ministrul învățământului îi trimite și suma de o sută de galbeni.

Începând cu luna septembrie a anului 1874 Eminescu este numit director al Bibliotecii Centrale din Iași, unde până în 1877 menține o relație destul de tumultuoasă cu Veronica Micle a cărui soț nu mai era rectorul Universității, ci director al Școlii de Arte și Meserii.

Cu toate acestea s-ar părea că, în anul 1876, Eminescu mai trăiește o poveste de iubire cu o frumoasă blondină în vârstă de douăzeci și cinci de ani, Ileana, fiica morarului din Cucorani (o localitate aflată la trei kilometri de Ipotești), idilă din care rezultă și un copil născut în luna iunie 1877. Bătrânul Eminovici intervine și, cu multă discreție, aplanează evenimentul măritând-o pe fată cu un pădurar, Ion Lăzăreanu, căruia îi asigură și un venit frumos pentru creșterea copilului, botezat de Henrieta, sora Poetului, cu numele de Mihail. Este considerat singurul copil al Poetului, deși a mai avut unul cu Veronica, dar acela s-a născut mort.

În perioada bucureșteană, pe lângă vizitele, nu foarte dese, ale Veronicăi, Poetul mai are și o poveste de iubire cu Mita Kremnitz, cumnata lui Maiorescu. Se spune că ar fi fost un amor platonice deși Mite, se știe, aprecia cum se cuvine atențiile de care se bucura din partea bărbaților, iar poeziile: *Cu mine zilele-ți adaogi, Despărțire, Foaie veștedă și Atât de fragedă* nu par a cânta o iubire neprihănită. Cu toate acestea idila durează destul de puțin, iar despărțirea este cumva comică. Întâlnindu-se cu Caragiale când tocmai ieșea de la Mite, este întrebat de acesta: *De ce ești, măi, așa de sinistru?*, la care Poetul răspunde eliberat: *Am și de ce! M-a apucat miezul nopții ascultând literatura proastă a unei cucoane!*

S-ar părea că ultima sa poveste de iubire, înainte de a intra în întunericul suferințelor sale, a fost cu Cleopatra Poenaru, o femeie despre el însuși spunea că este planturoasă și avea cu zece ani mai mult decât el. Locuia în Craiova pe o stradă unde erau plopi, iar elegia: *Pe lângă plopii fără soț*, avea să devină în timp un fel de imn al îndrăgostiților.

În concluzie putem spune că Eminescu nu a fost în nici un caz prizonierul propriei legende, că și-a trăit cu voluptate iubirile în care clipele de extaz s-au intersectat cu suferințele croind astfel calea spre cunoaștere. Cam așa cum, probabil, ni se întâmplă tuturor!

Va urma

REVOLTA MITOLOGIEI DIN SPAȚIUL ISTORIC ROMÂNESC

Al. Florin Țene

Cronicarii secolului al XVII-lea au promovat ideea originii romane (latină) a poporului din spațiul carpato-danubiano-pontic. Această viziune a fost receptată de cultura românească și păstrată până astăzi. (M. Eliade, *De la Zalmoxis la Genghishan*, Ed. științifică și enciclopedică, 1980, p. 85). Moștenirea geto-dacică în cultura noastră a fost promovată pentru prima dată de Dimitrie Cantemir cu un secol mai târziu, aducând argumente asemănările unor cuvinte din limba română, însă, insistând pe superstiții și mitologie, subliniind „cultul străvechi al Daciei”. (Descrierea Moldovei de D. Cantemir”). În a doua jumătate a secolului XIX, ideea latinității este promovată cu asiduitate ca „cea dintâi mare aventură spirituală a Ardealului” (Lucian Blaga, *Școala ardeleană latinistă*, în *Vremea*, nr. 726, din 28 XI, 1973, p. 7), iar B. P. Hasdeu, încă tânăr fiind, (1860), prin articolele sale insistă asupra problemei dacilor, (Perti-/au dacii?), arătând că Traian a subjugat numai daci, nu i-a exterminat în războaiele cu romanii. Interesul asupra soartei dacilor l-a avut și Vasile Pârvan, care în *Getica* (1926) încearcă să analizeze protoistoria Daciei. Această nouă orientare a fost promovată, pe plan literar, de revista *Gândirea*, ce a apărut prima oară la Cluj, care a publicat în 1921 un articol semnat de Lucian Blaga, intitulat simptomat *Revolta fondului nostru nelatin*. (*Gândirea*, I, 1921, nr. 10, p. 181- 182, studiul este reprodus în *Ceasornicul de nisip*, 1973, p. 47-50). În *Izvoade* (1972, p. 170) Lucian Blaga pune un accent deosebit pe dacismul nostru. Însă, tot el recunoaște mai târziu că acest articol are stângăcii juvenile. Tot în acest context filosoful afirmă că orgoliul latinității noastre e moștenirea unor vremuri când a trebuit să suferim răsul batjocoritor al vecinilor, care cu orice preț ne voiau subjugați. Astăzi e lipsit de bun simț. (L. Blaga, *Izvoade*, 1972, p. 170), După cum se observă istoria, prin oamenii de cultură, consemnează că suntem latini, având următoarele caracteristici: limpiditate, raționalitate, cumpătare, iubitori de

formă, dar vrând-nevrând suntem mai mult însemnatul procent de sânge slav și trac, ce clocotește în ființa noastră, constituie pretextul unei probleme, care ar trebui pusă cu mai multă îndrăzneală. (L. Blaga, *Ceasornicul de nisip*, 1973, p. 47). Analogia pe care o face, de data aceasta poetul Blaga, într-un experiment biologic al încrucișării unei flori albe cu una roșie a aceleiași varietăți, prin acest exemplu, încearcă să sublinieze faptul că în spiritul românesc dominantă latinității, liniștită și prin excelență culturală coabitează cu alte spirite cu care ne-am încrucișat. Avem însă și un bogat fond slav-trac, exuberant și vital (...) Simetria și armonia latină, nu e adeseori sfârtecă de furtuna care fulgeră molcom în adâncurile oarecum metafizice ale sufletului românesc. E o revoltă a fondului nostru nelatin. Suntem morminte vii ale strămoșilor. (L. Blaga, *Ceasornicul de nisip*, p. 48). Mulți cercetători au încercat să revalorizeze fondul autohton al limbii române și a originii neamului nostru. În acest context un rol important l-a jucat personalitatea lui Zalmoxe ce apare la mulți scriitori ca profet. (Zalmoxis. *Mister Păgân* de L. Blaga, Cluj, 1921). Tot în cadrul acelei viziuni filosoful născut la Lancrăm, se 14 întreabă: De ce să ne mărginim numai la un ideal cultural latin, care nu e croit în asemănare desăvârșită cu firea noastră mult mai bogată. Să ne siluim propria noastră natură-un aluat în care se dospesc atâtea virtualități? Să ne ucidem corsetându-ne într-o formulă de claritate latină, când cuprindem în plus atâtea alte posibilități de dezvoltare? Atât Hașdeu cât și Blaga au avut un interes deosebit pentru moștenirea dacică. La fel și Mircea Eliade, care îl valorizează pe Zalmoxe, acesta fiind întruchiparea geniului religios al daco-geților, pentru că, în ultima instanță, el reprezintă spiritualitatea autohtonilor a acestor strămoși aproape mitici învinși și asimilați de romani. (M. Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, 1980, p. 86). Interesul lui Blaga pentru strămoșii daci, care-i numește oameni de pădure (*Izvoade*, 1972, p. 2001), este subliniat și în *Elogiu academic* din 1937, dar și în studiul *Permanența preistoriei*, din 1943 (*Ființa istorică*, 1977, p. 49-67). Atât în *Pașii Profetului*, cât și în poemul *Zalmoxe*, găsim analogii despre misterul păgân din munții Daciei. În acest context Eugen Todoran remarcă: creațiunea autorului nu numai că este în concordanță cu istoria, dar legenda există în tradiția orală întocmai cum poetul a indicat-o în piesă. (E. Todoran, *Dramaturgia lui Lucian Blaga*, studiu introductiv la teatrul lui Lucian Blaga, 1970, p. XII). Filosoful recunoaște că Vasile Pârvan în *Getica* a pus în circulație numeroase idei asupra mitologiei și religiei geto-dacilor în care s-au strecurat coeficienți de spiritualitate personală. Spre aceeași mitologie a

→ Continuare în pag. 11

POEZII

Valentina BECART

Lângă semnul egal...

Spune-mi, de unde să încep,
cu ce literă?
Să plec de la un punct
sau un semn de întrebare!?
Nu știu,
zi după zi,
mă adun, mă împart
și nu pot înțelege semnul
egal,
între elemente ce nu-mi aparțin.

Taci! Mereu ai tăcut.
Nici măcar nu știu de ce
mă ostenesc să găsesc
o fereastră, o altă lumină.
Între mine și "tu" –
e o vocală întoarsă,
o singură consoană,
și chiar un unghi ascuțit.

Spune-mi: ce rost a mai avut
să dezleg un mister,
când orice ecuație ducea,
inevitabil,
la punctul știut.
Acolo, eu și "tu" ne adunăm,
zi după zi,
rănilor unei "arii" necunoscute
și, într-un târziu, cercul
se închide, ah,
în uriașul hohot de râs,
hohot de râs...

Caii mei, de fum...

Mă urmăreau în vis,
aceeași cai de fum;
niciodată nu mi-am dorit
mai mult,
alergarea

și fluturii mă însoțeau,
la fel de somnambuli;
pe fiecare harpă
de vânt,
sunetul depărtării

mă așteptau lângă zare,
cailor mei nebuni;
o, cât de mult îmi trăiam,
descătușarea

și umbrele nopții
mă însoțeau,
la fel de arzătoare
și... tenace;
ah, dincoace de somn,
același "ego" în travesti...

Ca-ntr-un desfrâu...

Vino, să pipăim
împreună
limitele
oricărui "târziu",
să ne aruncăm în flăcări,
cu voluptatea unui desfrâu,
și, totdeauna orbi,
să luăm în brațe, durerile,
pe rând...

Vino, să ne aruncăm
în golul dintre lumi;
mai ieri, doar o mare
de vise,
azi, ce sinistre tăceri...
și, mereu însetați,
să bem, fără opreliști,
din sângele atâtor înfrânți...

Vino, să pipăim
împreună
această rană, cărbunii -,
să smulgem din tenebre,
ochiul ascuns,

și, totdeauna vânați,
s-alergăm ca nebunii,
prin decorul surpat...

din ciclul "poeme fără capăt"

De nicăieri...

Nu știu de unde vin,
unde mă duc.
Mi-e viața o poveste neînțeleasă.
Să stăm cu toți la masă;
mai ieri, era și...
să ne rugăm, apoi o clipă
s-o tăcem.

Târziu, să îngropăm securea.
Oricum, e-o luptă inegală
cu destinul.
Să împărțim frățește suferința;
ce fel de zeu e-acela ce
s-a tocmit
la vama dintre sorți?

Nu știu de unde vin,
când o să plec.
Mi-e sufletul un măr zelos,
din care roade un vierme
tânăr.
Să ne-așezăm cu toți la masă;
să toarne vinul cel ce știe...

De nicăieri, ziua de mâine, la fel
ca ieri,
își scutură afară
praful de pe ochi și de pe răni...

MIHAI EMINESCU

Poet național și universal

Elena OPREA

Motto: „*S-a stins o clipă ca să lumineze o veșnicie*”

(Dumitru Copilu-Copilin.
Eminescu în ultimul deceniu de viață.
Editura Bibliotheca, 2020)

După cum arată cercetarea manuscriselor de la Academie, precum și citirea operei sale, se poate afirma că Mihai Eminescu posedă cunoștințe vaste și temeinice în toate domeniile, este un mare savant și un ales erudit. Eminescu a citit foarte mult, începând cu manualele lui Aron pumnul, cărțile din „Biblioteca gimnaziștilor” de la școala din Cernăuți, studiile de la universitățile din Viena și Berlin. A avut cunoștințe filozofice de istorie națională și universală, de literatură română aprofundată, de literatură franceză, rusă, germană, greacă, literatură sanscrită, (limba veche indo-europeană din India) din care l-a atras latura metafizică. A studiat texte și documente vechi, folclorul, lingvistica, filozofia, a tradus din Horațiu, a citit filozofie greco-romană, etc. „avea înțelegere pentru pictura clasică și înclinare spre muzică”.

Criticul literar George Călinescu a încercat „să facă o restaurație a gândirii poetice a lui Mihai Eminescu în temeiul tuturor scriptelor despuiate în acest scop”, a identificat între manuscrise vreo 28 încercări de teatru, vreo 13 încercări de proză și vreo 30 de încercări de poeme mai lungi, ceea ce înseamnă peste 70 de încercări literare, care n-au mai rămas decât planuri și proiecte”. S-au mai găsit în manuscrise proiecte de traduceri din scriitori latini, greci, francezi și germani.

Mihai Eminescu începe să scrie poezii de la vârsta de 16 ani (1866), când, impresionat de moartea profesorului său de la Cernăuți, scrie poezia „La mormântul lui Aron Pumnul”, apoi „De-aș avea”, în stil popular, „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”... „Călin (1876), Scrisoarea I (1881), ... „Luceafărul” în 1883, poem de inspirație folclorică, poezii de dragoste, în care se simte „un straniu și dulce amestec de farmec și durere, de plăcere dureroasă”...

Amorul lui Eminescu este senzual, exprimat în sentimente sincere de chemare a iubitei în colțul unei naturi feerice, paradisiace:

„O, cât eram de fericit/ Să mergem împreună,/ Sub acel farmec liniștit De lună” (Adio)

„Iubind în taină am păstrat tăcere,/ Gândind că astfel o să-ți placă ție,

Căci în priviri citeam o veșnicie/ De ucigătoare visuri de plăcere...”

(Iubind în taină)

„Lasă-ți lumea ta uitată,/ Mi te dă cu totul mie, / De ți-oi da viața toată,

Nimeni-n lume nu ne știe”/ (Lasă-ți lumea)

„Ah! În curând satul în vale-amuțește, Ah! În curând pasu-mi spre tine grăbește;/ Lângă salcâm stavom noi noaptea întreagă/ Ore întregi spune-ți-voi cât îmi ești dragă” (Sara pe deal)

Dragostea, în poezia lui Mihai Eminescu, se manifestă în atitudini și gesturi romantice, într-o sinceritate profundă, îmbrățișări pătimașe, declarații și mărturisiri naive, spontaneitate, emoții care intră în rezonanță cu sufletul cititorului. Natura și iubirea sunt strâns legate, într-o armonie perfectă cu frământările poetului: „Atât de fragedă te-asemeni/ Cu floarea albă de cireș și ca un înger dintre oameni/ În calea vieții mele ieși...” (Atât de fragedă)

„Vino-n codru la izvorul/ Care tremură pe prund,/ Unde prispa cea de brazde/ Crengi plecate o ascund...” (Dorință)

Mihai Eminescu scrie poezii inspirate din trecutul nostru istoric, (Scrisoarea III...), poezii de revoltă socială (Împărat și proletar), poezii inspirate din folclor, poemul „Călin – File din poveste”- care păstrează prea puțin din acțiunea basmului „Călin nebunul”.

„Mitul istoric-poetic al Luceafărului pornește de la episodul geto-dac în fragmentul postum „Sarmis” și în „Gemenii” ca poveste de dragoste a craiului cel tânăr din „Geția cea veche” pentru frumoasa Tamiris.” (cit. revistă „Limba și Literatura Română, București, Societatea de Științe Filologice R.S.R., 1978, pag. 209). În mitul românesc imaginea Luceafărului apare ca fiind nemuritor pe pământ pentru îndeplinirea voinței „Ziditorului” lumii – Dumnezeu, căruia îi cere zadarnic dezlegarea de nemurire, aceasta fiind soarta geniului nemuritor care nu este înțeleasă de mediul, mărginit al făpturilor pământene. Al doilea sens al mitului se reprezintă prin imaginea poetică în contextul istoric al Daciei în „Povestea Dochiei și ursitorile”, unde povestește că „Zâna Dochia dorește copilului ei, tinerețe fără îmbătrânire și viață fără de moarte, ceea ce ursitoarele îi și menesc pentru împlinirea

blestemului aruncat asupra lui Sarmis, în mitul românesc.” (Ibidem, pag.209). În „Mușatin și ursitoarele” drama lui Mușat se va înfăptui ca o dorință a Dochiei în mitul geto-dac prin blestemul asupra lui Sarmis:

„Dar ne-ntrupat e chipu-acei iubite/ Ca și lumina ce în cer se suie Al unei stele de demult pierite/ El n-a fost când era, el e când nu e ” (Ibidem, pag.210).

Pornind de la folclorul străvechi, Mihai Eminescu prelucrează și dă sens alegoric basmelor lui Richard Kunisch „Miron și frumoasa fără corp” și „Fata în grădina de aur” având tema: dragostea dintre o ființă pământeană și una astrală, nemuritoare. În „Miron și frumoasa fără corp”, un fecior de cioban este menit de ursitoare să i se împlinescă dorința mamei sale .

Feciorul de cioban crede că a fost ursit să se însoare cu o fată frumoasă , fără pereche în lume, care i-a intrat în suflet. El pleacă în căutarea acestei ființe strălucitoare de frumusețe și întreabă pe toți drumetii întâlniți în cale:

„Și pe toți el îi întreabă/ Dacă știu cumva pe lume / Astă tainică podoabă/

Dar pe cine-ntreabă, tace.../ Numai cântărețul orb/ Spune-n treacă cum că asta/ E frumoasa fără corp” (Ibidem, pag.210).

Feciorul de cioban suferă, dar nu poate renunța la condiția lui de pământean, în năzuința lui spre eternitate, spre desăvârșire, viața lui fiind efemeră. În basmul „ Fata în grădina de aur”, zmeul îi apare fetei în imaginea lui Sarmis din mitul românesc:

„ O, geniu mândru, tu nu ești de mine,/ De-a ta privire ochii tăi mă dor...

Frumos ești, dar a ta nemurire/ Ființă trecătoare e pieire”

George Călinescu spunea că în „ Fata din grădina de aur” „ toate definesc neînsemnătatea conștiinței umane în fața mișcărilor lungi ale universului” (Op.cit., pag. 248, G. Călinescu, Opera lui Mihai Eminescu, vol. V).

„C-am fost una la părinți/ Ca și luna printre sfinți, Ș-am fost una pe sub soare/ Cine-mi cată-n ochi-mi moare”... (Ibidem, pag.511,VII).

Poemul „Lucaefărul” a cunoscut foarte multe variante până la forma definitivă cunoscută.

În „Lucaefărul” conștiința o reprezintă zmeul, fiind răsturnat raportul inițial muritor-nemuritoare în raportul nemuritor – muritoare. Imaginea fetei de împărat „Cum e fecioara între sfinți și luna între stele”, în versuri de factură populară, descinde din aceea a Zânei Dochia, ca una din variantele „Povestea Dochiei și ursitoarele” (Ibidem vol. VI, pag.514).

Ca și în mitul românesc „Zburătorul” ia înfățișarea „tânărului voievod” ca în statuile antice, purtând blestemul nemuririi lui:

„Părea un tânăr voievod/ Cu păr de aur moale/ Un vânăț giulgi se-ncheie nod/ Pe umerele goale”.

„Tânărul voievod (Lucaefărul) prin natura lui demonică se manifestă numai în contradicții: natură-om, veșnic-trecător, geniu-muritor, ca și demonul lui Goethe”.⁹ Tudor Vianu, Demon la Eminescu, Viața Românească, 1964, nr.4,5).

Prin multe prelucrări succesive, Mihai Eminescu creează o capodoperă „Lucaefărul” în care predomină elemente lirico-filozofice, față de cele epice. G. Bogdan-Duică în „Studii și articole- Eminescu”, Editura Junimea”, Iași 1981, pag 88-89, povestește legenda „Lucaefărului” dându-i un înțeles alegoric. O notiță a lui Mihai Eminescu din manuscriptul academic 2275, pag.56, arată o mărturisire a poetului: „Mi s-a părut că ființa Lucaefărului din poveste seamănă mult cu soarta geniului pe pământ și i-am dat acest înțeles”.

G. Bogdan- Duică face trimitere și la decepțiile dureroase ale lui Eminescu, ale iubirii nestinse față de Veronica Micle, care în poem apare sub numele de Cătălina. Forma definitivă a poemului „Lucaefărul” a fost tipărită pentru prima dată în 1883 în „Almanahul Societății Academice-Social- Literare”, „România Jună” din Viena. Dragostea dintre Lucaefăr- ființă superioară și Cătălina „o preafrumoasă fată” de împărat nu este posibilă, deoarece ființa pământeană comună este incapabilă să se ridice la înălțimea geniului superior ce aparține lumii astrale, pe care ea nu o poate înțelege. Fata de împărat îl imploră în repetate rânduri pe Lucaefăr să coboare din sfera astrală, să renunțe la nemurire pentru a face posibilă conviețuirea, împlinirea fericirii absolute: „Cobori în jos, Lucaefăr blând/ Alunecând pe-o rază,/ Pătrunde-n casă și în gând/ Și viața-mi luminează!”

Lucaefărul, înlocuit spre final cu Hyperion, care în mitologia greacă era părintele Soarelui și al Lunii, merge la Demiurg să-i ceară dezlegarea nemuririi, în numele iubirii: „Și pentru cine vrei să mori?/ Întoarce-te, te-ndreaptă/ Spre-acel pământ rătăcitor/ Și vezi ce te așteaptă”.

Din sferele înalte ale cerului, Creatorul îi arată idila între Cătălin-Cătălina-pereche în lumea comună, obișnuită, compatibilă între pământeni.

Deceționat, neînțeles, Lucaefărul se retrage în spațiul astral superior și continuă să trăiască izolat: „Ce-ți pasă ție, chip de lut,/ Dac-oi fi eu sau altul?/ Trăind în cercul vostru strâmț/ Norocul vă petrece, /Ci eu în lumea mea mă simț/ Nemuritor și rece”.

Tudor Vianu în colecția „Eminesciana-Mihai Eminescu”, Editura Junimea, Iași, 1974 în capitolul „Lucaefărul” pag. 83-101: „Mihai Eminescu a explicat el însuși înțelesul alegoric al poemului „Lucaefărul”: geniul nu cunoaște moarte pe pământ, nu este capabil să fericească pe cineva, dar nici capabil să fie fericit.

„El n-are moarte, dar n-are nici noroc”. (Op.cit., pag. 83)

Mihai Sadoveanu spune: „Sub pana lui Eminescu, limba românească s-a înmlădiat armonios, s-a înnoit și s-a îmbogățit, s-a cristalizat în juvaere artistice” (Op.cit., pag. 73, vol. Evocări, 1954).

Într-o notă din epoca adolescenței, Mihai Eminescu mărturisește: „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor, cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar. Eminescu e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită”. (N. Iorga-citat, op., pag.366, Istoria Literaturii Române, Constantin Loghin, Cernăuți, 1943, Editura Mitropolitul Silvestru).

Ioana Bot, în „Eminescu poet național român”, 2001, remarcă două momente principale ale impunerii mitului: Definiția dată lui Eminescu de către N. Iorga, în 1929, „expresie integrală a sufletului românesc”, și aceea din 1975 datorată lui C. Noica, „omul deplin al culturii românești”. Ambele au la bază concepția lui Eminescu paradigmatic și anistoric, neschimbător și pururi exemplar pentru toată suflarea românească”. (Op.cit, pag. 377, Istoria Critică a Literaturii Române, cinci secole de literatură, Nicolae Manolescu, Pitești, Paralela 45, 2008).

„Eminescu s-a stins, după ce a strălucit ca un

lucefăr . Razele gândirii lui, ca și raze de stele de mult stinse în văzduh, vor străbate și lumina multă vreme”, deoarece peste oameni și vremuri Timpul Supremul Judecător va continua să lucreze în favoarea lui Eminescu”. (Dumitru Copilu Copilin, Eminescu în ultimul deceniu de viață, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2020, pag.151).

„Icoana stelei ce-a murit” (coperta 1- Ibidem) M. Eminescu este încadrat în ciclul „Eminescu Universalul”. Opera sa este tradusă în „peste 150 de limbi din peste 250 de țări și teritorii geografice autonome, în care acum poate fi cunoscut Eminescu” (Ibidem, pag. 13).

„În înțelepciunea lui de învățat erudit, prin lecturi, în tăcerea grăitoare de peste un veac, Eminescu ne îndeamnă să facem și noi ceea ce a făcut el într-o viață de om: „Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filosofia vieții. M. Eminescu” (Ibidem, pag. 197).

→ Continuare din pag. 7

alunecat și cercetătorul, din păcate decedat, în urmă cu câțiva ani, preotul Dumitru Bălașa un cercetător original privind rădăcinile geto-dacilor. Autorul tratatului Getica susține că geții credeau într-un singur zeu de sorginte uraniană: Zamolxe. Nici Pârvan, nici Blaga și Eliade nu au căzut de acord privind numele zeului dacilor. Unii îl scriu: Zamolxe, iar alții Zalmoxis. În contradicție cu Blaga care îi atribuia lui Pârvan susținerea monoteismului la daci, Radu Vulpe subliniază faptul că autorul tratatului Getica consideră religia geto-dacă henoteistă. Henoteismul nu-i caracterizează numai pe geto-daci, dar și pe toate popoarele indo-europene. Spre deosebire că poporul de atunci de pe teritoriul actual al României l-a păstrat mai pur decât alții. (V. Pârvan, Dacia. Civilizațiile antice din țările carpato-danubiene, Ediția IV, 1967, p. 162, nota 31 aparținând lui Radu Vulpe) Realitatea este că, nici până în prezent nu s-a ajuns la un consens al istoricilor vis-à-vis de caracterul religiei geto-dacilor. La sfârșitul secolului XIX, Erwin Rhode în Psyche (1894, pag. 319/322) susține caracterul monoteist al religiei geto-dacilor. Această poziție a influențat pe Pârvan, pe Ioan Coman și R. Pettazoni. Însă, pe de altă parte dualismul concretizat în Zamolxis și Gebeleizis este susținut, pe la 1860, de G. Bessel, iar în sens ironian de A. D. Xenopol. Acesta din urmă este convins că la început religia dacilor a fost politeistă, ca a tracilor, dar

datorită învățaturii lui Zamolxis ea s-a schimbat într-o religie reflexivă, având modelul lui Ahriman și Ormuz. (Ion Horațiu Crișan, Burebista și epoca sa, ed. II, 1977, p. 448). Dar Mircea Eliade și Lucian Blaga consideră că aceste argumente și dovezi, nu sunt îndeajuns pentru a reconstitui mitologia și religia getodacă. (L. Blaga, Saeculum, , 1943, nr. 4, p. 4), iar Constantin Daicoviciu scria în acest sens: Metoda topografiei stilistice a mitologiilor ariene nu e decât o splendidă confirmare pe alte căi decât cele filologice, istorice și arheologice al acestui caracter politeist al credinței strămoșilor. (Dacica, 1968, p. 18). 15 Firea poetică a lui Blaga îl face să vadă în versul Frunză verde un ecou al preistoriei. Întrezărim în dosul cuvintelor un verde arhaic de mitologie și magie a pădurii și a zeităților vegetale. (Saeculum). Mircea Eliade a susținut , în secolul trecut, integrarea materialelor etnologice și folclorice europene în orizontul istoriei universale a religiilor. (Mircea Eliade, Historie des croyances et des idées religieuses). Blaga publică în Saeculum un articol interesant în care se apleacă cu evlavie asupra ideii continuității multimilenară a culturii noastre folclorice și etnografice, considerând satul de tip arhaic reprezentantul preistoriei în lumea noastră istorică. (L. Blaga Ființa istorică, p. 60). Încă mulți ani de-acum înainte vom mai avea revolta mitologiei în spațiul istoric românesc până când o va estompa europeanizarea țării.

SPOVEDANIE PENTRU ÎNVIȘI, curajoasa carte a lui Panai Istrati despre bolșevism

George PETROVAI

Cu opera „nomadului” brăilean Panait Istrati, care – aidoma lui Maxim Gorki – a cunoscut din copilărie colții sărăciei, a terminat doar șase clase primare, a practicat vreo 14 meserii, a călătorit în Orientul Mijlociu, Egipt și Franța (aici a învățat franceza clasică și a început să scrie literatură de calitate), cu opera acestui „nomad”, prin urmare, m-am „întâlnit” când eram elev de liceu, atunci citindu-i scrierile neprimejdioase pentru regim (*Ciulinii Bărăganului, Chira Chiralina, Codin, Moș Anghel, Neranțula* etc.), precum și cele două volume de *Opere alese (Povestirile lui Adrian Zograffi)*, traduse de Eugen Barbu din limba franceză (Editura Pentru Literatură, București, 1967): *Prezentarea haiducilor și Domnița din Snagov*.

Chiar dacă Nicolae Iorga nu l-a apreciat deloc pe faimosul nostru conațional autodidact („Opera lui Panait Istrati ne arată elocvent că avem de-a face cu un hamal din portul Brăilei”), iar Pamfil Șeicaru, datorită includerii unor personaje homosexuale în povestirile *Moș Anghel* și *Chira Chiralina*, îl numește pe Istrati „biet poet al șezuturilor deflorate”, eu într-atât am apreciat vraja limbii lui de povestitor și calitățile sale de luptător, încât i-am făcut acest portret literar în cartea *Symphonia cuvintelor* (Editura Echim, Sighetu Marmăției, 2005): „Mai mult ca oricare dintre românii celebri, Panait Istrati a fost un hoinar de mare calibru – din Asia Mică până în Franța, dar și un povestitor neîntrecut. A fost un redutabil luptător (prin străduințe supraomenești și-a însușit o franceză fără cusur), dar și un învins în credință și idealuri, dovada făcând-o *Sposedanie pentru înviși*, cartea despre brutală năruire a marilor sale prietenii și a speranțelor legate de

viitorul comunist al omenirii...”

Da, căci în *Cuvânt înainte la Sposedanie pentru înviși* (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991), Alexandru Talex, un exeget al operei

istratiene, ne face cunoscut că „pe 15 februarie 1929, Panait Istrati sosește la Paris, înapoiat din Uniunea Sovietică”, și de îndată se pune pe scris („La 20 mai 1929, manuscrisul cărții *Sposedanie pentru înviși* era bun pentru tipar”), astfel încât – editată de Rieder, în colecția *Témoignages (Mărturii)* – ea apare în librărie pe 15 octombrie 1929, dată la care „Partidul Comunist Francez, prin organul său *L'Humanité*, dă semnalul atacurilor, la care se raliază toată presa de stânga din Occident, urmate mai apoi de trista campanie mercenară a lui Henri Barbusse, cu văditul scop: asasinarea morală a scriitorului nostru”.

Convins că „arta are o morală”, că – adică – este „un soldat al Libertății și dreptății sociale” („Frumosul înseamnă lupta împotriva mârșăviilor și crimelor epocii. Nu se poate vorbi despre Frumos în mijlocul unei omeniri care se sfâșie. Nu mai cred în niciun «crez», în nicio idee, în niciun partid, în niciun om”), „scriitorul cetățean Panait Istrati” (Al. Talex) nu numai că n-a trădat și n-a făcut compromisuri (în inspirata exprimare a prefațatorului și traducătorului: „Nu și-a sulemenit condeiul pentru chivernisire personală!”), dar s-a situat printre primii formatori de opinie (scriitori, jurnaliști), care a dezvăluit lumii întregi opulența nomenclaturiștilor, în timp ce poporul era cu nerușinare mințit, terorizat, asuprit și înfometat.

În plus, fiind un curajos om de opinie și gândind neconținut în perspectiva timpului, la acuzația că-i fascist, Panait Istrati a răspuns cu „viguroasa confesiune *Omul care nu aderă la nimic*”...

De ce Istrati susține că nu (mai) crede „în niciun om”, afirmație care pe mine m-a determinat să aplic tușa „brutală năruire a marilor sale prietenii” pe portretul lui de mai sus? Deoarece, ne informează același Alexandru Talex, după ce scriitorul nostru publică în *La Nouvelle Revue Française* (1 octombrie 1929) capitolul *Afacerea Rusakov sau URSS de azi* în *Sposedanie* (Rusakov este prototipul evreului comunist căzut în dizgrație, pe care compatriotul nostru îl cunoaște

foarte bine și-l apară din toate puterile, convins fiind de nevinovăția lui), scriitorul și bolșevicul Romain Rolland, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1915), ripostează: „Nimic din tot ce s-a scris de zece ani încoace împotriva Rusiei, din partea dușmanilor ei înrăiți, nu i-au făcut atâta rău cât îi vor face aceste pagini. (...) Doresc ca pe viitor să nu te mai ocupi niciodată de politică; nu ești deloc făcut pentru ea”.

E drept, până la moartea lui P. Istrati (16 aprilie 1935), „prietenul” R. Rolland a păstrat tăcerea, chit că nu s-a simțit prea confortabil după îndreptățitul reproș al românului: „Nu-ți voi ascunde deloc mirarea de-a te vedea devenit un sovietic, atât de oficial”.

Fără să aprecieze dârzenia compatriotului nostru de-a spune lucrurilor pe nume, bunăoară așa ca Ernst Bendz în 1948 („Această carte marchează splendid ruptura sa cu viața de până atunci, cu frații de luptă și de clasă, cu credințele sale cele mai scumpe, cu speranțele sale cele mai deznădăjduite”) sau ca Joseph Kessel în 1972 („Pentru această revoltă l-am iubit pe Istrati”), totuși, Romain Rolland se pronunță în *Jurnalul său* (1934-1935) „împotriva execuției publice a unui prieten”, iar în interviul acordat lui Vézelay, chiar ia apărarea tardivă a lui Panait Istrati: „n-a trădat pe nimeni, (...) i-au lipsit prietenii credincioși, capabili prin afecțiunea lor să-i dea reconfortarea de care avea nevoie”.

Indiscutabil că i-au lipsit prietenii adevărați (gura păcătosului adevăr grăiește), de îndată ce pretinsa prietenă Madeleine Paz, cea care, făcând recenzia cărții *Casa Thuringer* (ne informează autorul în *Omul care nu aderă la nimic*), încheie cu „ordinul” agreat de toți amicii politici: „Cizmarule, rămâi la ciubotele tale!”

Cât privește cuvintele lui Rolland, ne avertizează Al. Talex, în ele se simte întrucâtva „amărăciunea propriilor remușcări”, nicidecum enorma durere provocată de execrabilul mod în care s-a comportat cu un prieten sincer și devotat...

Nu în ultimul rând trebuie făcută precizarea că, acuzându-l pe Henri Barbusse de minciună (scriitorul român n-a fost niciodată fascist sau de partea asasinilor!), Partidul Comunist Francez, prin intermediul cotidianului *L'Humanité* din 21 aprilie 1978, a recunoscut „rolul glorios (dar ingrat) de pionier” al lui Panait Istrati în lupta „pentru o omenire mai bună și mai dreaptă”.

Dar iată câteva citate elocvente din *Sposedanie pentru învinși*:

1) „Nu suntem comuniști”, îi spune scriitorului o inteligentă țărăncă basarabeancă, nu atât pentru că „la drept vorbind nu știm ce înseamnă asta”, cât pentru faptul că „acești consomoli trec cântând și scuișcă în ferestrele casei părințești, insultă bătrânii și se uneltesc între ei, mai mult decât oamenii mari”;

2) „Pe la jumătatea lunii iulie, încep să am bănuieli serioase despre moralitatea regimului revoluționar”;

3) „De-o parte muncă puțină, prost retribuită, șomaj, privațiuni, persecuții; de alta favoritism, alesul pe sprânceană, abuz, sinecuri, deturnări de fonduri, turnătorie, politicărie”;

4) „Dacă vei fi cu noi, te vom susține, iar dacă ne vei ataca, te vom nimici” îi spune Agranov, șeful GPU-ului și mâna dreaptă a lui Stalin, la sfârșitul unei întâlniri ce durase „de la zece seara până la patru dimineața”, acesta fiind răspunsul zbirului bolșevic la întrebarea lui Istrati: „Ce trebuie să fac, înapoiat în Occident?”;

5) „De la un cap la altul al împărăției – puși cu botul pe labe de măciuca fascismului roșu – siberiile gem de Rusakovi, de Ghezzi și încă de alți oameni pe care fascismul roșu i-a folosit mai întâi pentru scopurile sale murdare, aruncându-i apoi în închisoare”.

La legitima întrebare: „Ce reprezintă această carte în ansamblul operei istratiene?”, ea fiind rodul moral-spiritual și atotuman al invitației făcută scriitorului de-a participa la sărbătorirea unui deceniu de bolșevism, totodată al lungilor călătorii făcute în cele 16 luni de ședere în URSS, inclusiv călătoria la Atena în tovărășia scriitorului și prietenului Nikos Kazantzakis (împreună cu *Soviete 1929* de Victor Serge și *Rusia fără mască* de Boris Suvarin, ambii scriitori ruși dizidenți, scrierea *După 16 luni în URSS* a apărut în colecția *Mărturii* a editurii Rieder sub numele generic *Spre altă flacără*, toate cele trei cărți purtând temporara semnătură a lui Panait Istrati, ca să „le asigure difuzarea în librării”), la legitima întrebare, deci, Alexandru Talex răspunde că este „Cartea de vizită” a mult înzestratului și nedreptățitului nostru compatriot.

NICOLAE HORIA NICOARĂ - UN POET MISTIC - FIU AL MUNȚILOR APUSENI

Cezarina ADAMESCU

„S-a-mbolnăvit de-o vreme și duhul
din cuvânt” - Nicolae Horia Nicoară

„Poeme neterminate” - Editura
Accent Print, Suceava, 2024

Poeme pentru care până și penița lăcrimează în călimară. În dorul liniștii de acasă, Horia scrie aceste „Poeme neterminate”, cu lacrima din călimara inimii sale. Care e roșie. Luându-și modele clasice din ținutul Năsăudului, Nicolae Nicoră le urmează linia melodică clasică prin angajarea totală în evocarea vieții rurale de acum și de odinioară. E greu de găsit un echivalent actual mai sincer și mai devotat acestei frumoase îndeletniciri de suflet. Deși: „Fire de tort” îngălbenite/ Stau prăfuite-acum sub grindă/ Și fetele îndrăgostite/ Nu se mai uită în oglindă, // Iar holdele în miezul verii/ Se leagănă tăcute-n vânt, / Mă-ntreb cu lacrima durerii: / Secerătorii, unde sunt?” (În miezul verii...).

Problemele sociale sunt mai actuale ca oricând și poetul nu trebuie să stea pasiv la frământările din jur. El este exponentul celui ce strigă în pustiu. Cu toate acestea, cuvântul său are impact asupra multor semeni de-ai săi, devenind alinare și balsam pentru sufletele lor zbuciumate.

Nicolae Horia Nicoară a avut totdeauna în față, chipul predecesorului din Ardeal, care a luptat împreună cu alți exponenți ai țăranilor, pentru dreptate socială. Ba, s-ar putea spune că aproape s-a identificat cu el în idealuri și în năzuința de libertate. Lacrima durerii sale a ajuns până la strămoși. Sau invers, lacrima lor i-a brăzdat obrazul până azi. E drept că i-a fost mamă bună Limba Română care l-a scaldat și legănat încă de pruncușor, apoi i-a fost alleanță și cruce, până i-a țâșnit sângele din cuvânt pe pagina albă. Ei îi aduce slavă și mulțumire, plin de recunoștință, alături de marele titan al Literaturii române din Lancrăm, cel care i-a adus o nemuritoare laudă Mirabilei semințe.

„Dar mai înainte de toate noi suntem semințele” spunea și Nichita, în „Elegia a unsprezecea. Intrare în muncile de primăvară”. Trimiterea permanentă la pericopele biblice este specificul poeziei lui Nicolae

Horia Nicoară. Cu deosebirea că el le și trăiește și le pune în aplicare, nu doar că le enunță sau le pomenește în rugăciuni. În funcție de calendarul liturgic dar și cu dispozițiile sufletului său, înclinat spre cele sfinte. Statornicit în datinile neamului românesc, poetul le respectă cu sfințenie, căutând și făcând binele și frumosul. Ochiul său special de poet găsește totdeauna metafora cea mai reușită, imaginea adecvată tonalitatea potrivită pentru a-și transmite gândurile către cititor. Poezia lui, nu numai că încântă, dar face bine, tămăduiește, alină, deschide ochii. E cel care trage semnalul, suscită atenția. Nu poți sta nepăsător auzind ecoul ei care străbate munții și văile. Și e normal ca lumea să se minuneze, de vreme ce poetul spune: „Și curge-n mine din înalt lumina!” (Mă uit în ochii tăi, uitare sfântă...). Așa e. Versurile sale vin de undeva din ceres.

Tristețea poetului decurge și din faptul că lumea s-a îndepărtat de Dumnezeu: „Purtăm de-o vreme teama-n oase, / Tot mai străini de ce-i divin”. Dar și că: „Satan e peste tot în lume / Și slujitorii-s tot mai mulți” (Suntem prea mulți...). Toate acestea îl răstignesc iar și iar pe Iisus.

Poetul nu se ferește să folosească unele regionalisme și chiar forme vechi ale cuvintelor: buiastră, cohea, scorușeți, togma, năduh, podrum, etc. Nicolae Horia Nicoară are un domiciliu special. El locuiește la „Acasa Poeziei”, în care se simte binecuvântat: „Ce-i mai frumos în viața asta, ce-i? / Nici nu cred că ar putea să fie, / Să locuiești cu ea, în Casa ei / Și niciodată să-i plătești chirie!” Adevărul e că pe Iisus Cristos îl simțim cel mai aproape atunci când suntem în necaz, în primejdie. De ce doar atunci? Fiindcă atunci îl simțim ca o lumină sub pleoape. Sau dorul de ducă în căutarea lui Hristos. Adevărul acesta se probează în poezia: „Când m-apucă dor de ducă...” De multe ori, până și sângele-n vene se răscoală, aidoma modelului său, Horia din Albac. Și atunci răstoarnă cuvintele, de parcă ar răsturna cerul cu norii lui. Să nu te pui cu mânia cuvintelor. Dar Horia cel nou, deși jinduește la adevărurile primordiale, este copleșit de multe ori de dorul-dor de munții lui din care nu a plecat niciodată: „Într-o lume-așa năucă, / Plină toată de chimvale, / Când m-apucă dor de ducă / Nu-mi stă nimenea în cale! // Fără nicio înrobire, / Cu pistoalele la brâu / Încărcate cu iubire, / Cine să îmi pună frâu? // Când gura de sete-i arsă, / Ca săgeata pe sub nori / Uite-așa copil Acasă / Mă întorc adeseori // Și acolo, sub răzor, / Din izvor de veșnicie / „Când m-apucă dor de Dor” / Beau lumina lui cea vie // Și oricât mi-ar fi de greu / Orice supărare-mi trece, / Singur, eu și Dumnezeu, / Iar izvorul n-o să-mi sece...”

Acasa Poeziei este tot una cu „Casa din duh” care niciodată nu poate fi dărâmată, nici ruinată și toate lucrurile din ea sunt sfinte. Până și aerul ei: „Departe,

acolo în zarea din zare,/ Între văzduhul deplin și pământ,/ E-o casă din aer ce nu-i de vânzare,/ Cum să vinzi duhul ei sfânt?// Fără ea Valea doinește pustie,/ Fără ea Dealul nu e rotund,/ Atunci când afară e vijelie/ În liniștea ei mă ascund...// Lângă un leagăn durut din nuiele,/ La masa aceea, cioplită de tata,/ Stau seara la cina cuvintelor mele,/ Și-așa fără veste poemul e gata.// Căsuța mea plină de-aduceri-aminte,/ Duhul din tine, știu, mă veghează,/ În cohea de-alături miroase-a plăcinte/ Și îngerii parcă din rame oftează,// De bună seamă și ei sunt flămânzi/ Și-așa împreună întotdeauna am fost,/ Acasa mea dragă, mereu mă ascunzi/ În oftatul acela ce-l știu pe de rost...// Ea nu-i de vânzare și așa o să fie/ Și-atunci când copilul ce sunt se va duce/ Cu dor de ea, de tine, poezie,/ În leagănul din stele să se culce...” .

Și tot moștenire sunt pentru el, Doina, cântecul de jale, tulnicul, fluierul din munți, toate acestea i-au fost „Adevăr și adăpost,/ Leagăn și mormânt mereu” (Doina mea vindecătoare...) Când scrie sau vorbește despre Craiul Munților, Avram Iancu, și vorba și cuvintele i se frâng de emoție. Cuget fremătător, arhetipul moșului din Ardeal, luptător și veghetor al dreptății, Nicolae Nicoară își aruncă privirile lucide spre soarta țării și îndeosebi a Transilvaniei lui iubite și, ceea ce vede nu-i pe placul său: până și icoanele au început a lăcrima: „Plâng icoanele din rame,/ Cât de triști sunt ochii lor!/ Vreau păgânii să destrame,/ Credința din tricolor...// Sus pe crug norii se-adună/ Amețiți ca-ntr-un vârtej/ Și de-o fi, noi sub furtună,/ Doamne, să rămânem treji!// Rugăciunea pe altare/ Parcă nu mai are jar,/ Urlă teama-n fiecare,/ Cine să-i pună hotar?// „Nu vă temeți!” Așa scrie/ În porunca din Scripturi,/ Curmă crunta...pandemie/ Și de noi să te înduri// Tatăl nostru, Cel ceresc,/ Plâng icoanele-cuvinte,/ Pe-acei care le hulesc/ Îmblânzește-i, Tu, Părinte!” (Plâng icoanele...)

Frecvent, poetul se folosește de mijloace artistice de expresie: personificarea, metafora, epitetul, hiperbola, etc.: vântul printre brazi strănută, Cine să îmi bată Rugăciunea-n cuie?, În noi e Clipa, dar și Infinitul, ș.a. Simțitoare, inima poetului, nu se mulțumește numai să sufere și să plângă, în cuvinte și rugăciuni, ci și să îndrepte ceea ce este strâmb: „Mi-e dor de tine, Dacie Română,/ Rămasă pe pământ de mii de ani,/ Strămoșii au murit cu arma-n mână,/ Cu ea întotdeauna spre dușmani!// Dușmanul de acum, el nu se vede,/ Și împotriva lui nu-i niciun flit,/ Doina ta, cea dinspre frunză verde,/ Ea niciodată nu s-a ofilit...// Dacă va fi cândva să plec și eu,/ „Bătrân” cum sunt, neputincios, mă iartă,/ Cu fața către Bunul Dumnezeu,/ Așa să-mi fie Ruga mea deșartă...” (Poemul din zori...)

Autorul a ales să se exprime în vers clasic, câte 3 sau 4 strofe a câte 4 versuri, rimă încrucișată, ritm susținut și muzicalitate implicită. Oriunde și orice ar face, poetul este însoțit și așteptat de Crăișorul Munților, Iancu cel sfânt, el îi conduce calea și îi așează

în gură vorbele: „Să plângem împreună ca doi frați/ Până răsare soarele în zare,/ Voi, Moșii mei cei dragi, să mă iertați,/ Dar Târgul nostru nu e de vânzare!// Din Țara cea de piatră, din dureri,/ De-acolo, unde-a rătăcit găina,/ N-o să îl ducă nimeni, nicăieri,/ Cine să-i stingă Muntelui lumina?” (S-a-mbolnăvit și Târgul de pe Munte...)

Ce este poezia pentru Horia Nicoară? „Poeziua mea-fecioară,/ Duh cu dorul de pământ” (Scriu...) Din totdeauna m-am simțit, ca autoare de poezie, înrudită sangvin cu acest mare poet transilvan, de parcă am fi avut aceeași sfântă mămuță. El simte pe deplin durerea din cuvinte pentru că s-a crucificat singur pe Cuvânt, privind cum țara stă-n genunchi. Poezia lui doare și ustură pentru că e adevărată. Dar e și balsam pe suflet. Chiar dacă de multe ori nu e înțeles și de aceea, ignorat. Ceea ce o face interesantă este desigur, sinceritatea. Poetul de câte ori se așează la masa de scris, simte că-l privește Dumnezeu. Și de aceea, versurile sale devin sublime: „Ochii tăi mai limpezi decât cerul,/ Ochii tăi de-o seamă cu lumina,/ Au cunoscut ce-i dragostea și vina,/ Ascund în ei vecia și misterul...// Privindu-te mă simt atât de viu!/ Prin ochii tăi, din zările divine,/ Parcă se uită Dumnezeu la mine/ De fiecare dată când te scriu!” (Ochii Poeziei...)

Dar iată cum se prezintă autorul pe sine: „Eu vin întotdeauna dinspre-Ardeal,/ Cum dinspre soare dimineța zorii,/ Da, am avut și eu „dosar penal,”/ Unde-mi sunt de-atunci „judecătorii”!// Cu Horea la Alba în Cetate/ Mi-au tras păgânii numele pe roată,/ Să înțeleagă „gurile spurcate,”/ De moarte nu mi-e teamă niciodată!// Copil sunt de țărani, nu de birău,/ De ei în viață nu mi-a fost rușine,/ Nu am făcut la nimeni niciun rău,/ Am suferit cu cel mai trist ca mine!// Sunt plin de must și eu și ce să fac?/ Iartă-mi „beția” din cuvinte, Tată!/ Spun „Tatăl nostru” și nu pot să tac/ Și Rugăciunea fie-mi ascultată!” (Sunt plin de must...)

Horia Nicoară este un suflet neliniștit. Și așa a fost chiar de la primele poezii scrise ori cântate din tulnic. Glasul lui însă, se aude până peste munți, în Țara Românească și în Moldova și pretutindeni. Peste tot unde oamenii iubesc Poezia. Nimic nu este gratuit în scrisul său. Nici măcar pauzele de tăcere. De luat aminte. Iar cine nu vrea să audă, n-are decât. Dar copilul din el stă treaz totdeauna: „Am sentimentul tot mai străin/ Că lumea aceasta e-atât de perfidă/ Și astăzi parcă înțeleg mai deplin/ Ce-nseamnă omul și mulțimea vidă!// Nimicul-nimic și pulbere-s toate!/ Am sentimentul tot mai confuz,/ Când inima ta în pieptul meu bate,/ A venit Cireșarul, nu pot să-l refuz!// Vinovat pentru anii ce îmi apasă/ Umerii gândului, dar nu mă-ncovoi,/ Spune-mi și tu, frumusețe: nu-mi pasă,/ N-auzi cum ne strigă copilul din noi?// Să-i primim bucuria cu brațe deschise,/ Ducă-se răul de unde-a venit,/ Copilul acesta mai crede în vise,/ Cu glasul de-a pururi dumnezeit!” (Copilul din noi...)

Va urma

PĂDUREA/CODRUL - OBSESIE PATRIOTICĂ ȘI EROTICĂ ÎN OPERA LIRICĂ EMINESCIANĂ

Ovidiu ȚUȚUIANU

Motto: *Fiind băiet păduri
cutreieram...*

(Mihai Eminescu)

Recunoscând dificultatea de a compartimenta opera lirică eminesciană atât de vastă, criticul literar contemporan Eugen Simion ne-a propus s-o abordăm prin prisma a „*opt mituri, care vin și dispar, pentru a reapărea, în alte poeme, sub înfățișări și cu conotații schimbate. Ele comunică între ele și adeseori fără veste își schimbă locul într-un discurs în care amănuntul este observat din unghi cosmic*” [p. XI].

Și după părerea sa, aceste mituri ar fi:

„**1. Mitul nașterii și morții universului** (*acela din Memento Mori, Mureșanu, Gemenii, Rugăciunea unui dac, Scrisoarea I etc.*);

2. Mitul istoriei (de la *Epigonii și Împărat și proletar până la Scrisoarea III*);

3. Mitul dascălului (înțeleptul, magul) care știe să citească semnele întoarse din cartea lumii și apără legea veche (metafizica negației absolute din *Rugăciunea unui dac*, blestemul din *Gemenii sau rugăciunea teribilă din Andrei Mureșanu*, sub presiunea răului universal și a corupției istorice);

4. Mitul erotic (cu nuanța idilizantă din micile poeme bucolice și cu aceea filosofică din *Luceafărul*);

5. Mitul oniric (care însuflețește poemele unor lumi posibile, tărâmurii unde stăpânește o altă ordine și se desfășoară existențe paradisiace);

6. Mitul întoarcerii (bazat pe ideea „recosmicizării” omului. **Codrul** este un element recurent în acest posibil spațiu de securitate);

7. Mitul creatorului (exprimă poziția și rostul creatorului în raport cu celelalte experiențe ale spiritului, deci și filosofia lui de existență. *Odă «în metru antic»* și *Luceafărul* sunt poeme tipice pentru această categorie deși sunt atât de diferite);

8. Mitul cu două înfățișări (una directă, explicită, poezia ca temă de reflecție în poem; cealaltă indirectă-

dar esențială-ca expresie a muzicalității interioare, un orfism generalizat)” [p. XI-XIII].

Așa cum ne atenționează mitul cu numărul 6 menționat mai înainte, bazat pe „recosmicizarea” omului putem constata că natura este ominiprezentă în lirica lui Mihai Eminescu. Aproape toate componentele florei și faunei naționale devin decoruri sau personaje ale minunatelor sale relatări lirice.

Întâlnim frecvent flori delicate (ca: „floarea albastră”, rozele/trandafirii, narcisele, crinii, iasomia, nuferii, etc.), pomi/copaci și arbuști parfumați (meri, nuci, cireși, vișini, brazi, plopi, arini, stejari, fagi, mesteceni, sălcii, tei, salcâmi, arini, lilioci, mure, etc.) și copaci falnici (brazi, fagi, stejari, plopi, etc.).

Fauna este prezentă și ea, în mod activ, de la insecte (fluturi, albine, țânțari, gândăcei, cărăbuși, bondari, furnici, greieri, etc.) la păsări (cucul, mierla, pitpalacul, filomela, presura, turturica, porumbița, vulturul, etc.) până la animale sălbatice (ursul, lupul, bourul, cerbul, căprioara, iepurele, etc) și animale domestice (oi, cai, câini, etc.) [p.257-267].

Sunt avute în vedere toate formele de relief, câmpiile, dealurile și munții și nu lipsesc apele: râurile, lacurile, marea [p.93].

Explorând cu interes și admirație poezia spiritului enciclopedic Eminescu întâlnim nenumărate referiri, imagini și sentimente privind *pădurea* în general și mai ales **codrul** adică **pădurea matură/bătrână**, ca o *evidentă obsesie pozitivă și motivată a autorului* [3 p.93]. Potrivit eminescologului George Călinescu: „*Pădurea noastră empirică are o durată limitată, fiind supusă dezagregării, codrul eminescian însă «crește» peste marginile de timp ale domniilor, peste acelea ale raselor, el este de veci: „Neamurile-mbătrâneau/ Crăiile se treceau/ Numai codri tăi creșteau/ Și în umbra cea de veci/ Curgeau râurile reci”... [p.257-258].*

O analiză preliminară cantitativă a liricii eminesciene ne relevă două moduri în care *pădurea* sau *codrul* sunt prezente: chiar în titlul poeziilor și respectiv în cuprinsul acestora. Câteva exemple din prima categorie ar fi următoarele: *Fiind băiet păduri cutreieram*; **Codru și salon**; **Codrule Măria T**; *Ea-și urma cărarea-n codru*; *Freamăt de codru*; *La mijloc de codru*; *Luna iese dintre codri*; *Mușatin și codrul*; *Povestea codrului etc.*

Exemplele din cea de a doua categorie sunt mult mai numeroase și desigur că o abordare calitativă ar putea dezvălui multitudinea semnificațiilor pe care le au *pădurea/codrul* în contextul imaginilor și ideilor comunicate de autor. Lucrarea de față se limitează numai la două principale semnificații și anume: *patriotică*, înțelegând iubirea de pământul strămoșesc cu toate valorile naturale și spirituale și respectiv *erotică*, iubirea pură milenară între bărbat și femeie.

Semnificația patriotică

Chiar în una dintre primele sale creații, poezia *Din străinătate* (1866) [p.9], aflat departe de țară când anturajul poetului „se-nveselește”, el rămâne trist exprimându-și dorința fierbinte de a-și revedea locurile copilăriei: „Aș vrea să văd acuma natala mea vâlcioară/ Scăldată în cristalul pârăului d-argint,/ Să văd ce eu atâta iubeam odinioară/A **codrului** tenebră, poetic labirint”. Peisajul memorat include conform lucrării [p.1] „**codrul** de foioase de la Baisa, din preajma Ipoteștilor – Botoșani, valea cu pârăul Drăzlenței, dealurile din împrejurimi (Dealul Pădurii, al Haraminului și al Cruci), unde Gheorghe Eminovici – tatăl – avea o stână”.

Tot astfel, în poezia *La Bucovina* (1866), tânărul poet își revarsă sentimentele de admirație, dor și nostalgie față de regiunea natală unde nu lipsesc „munți cu **codri**”: ... „Inima îmi bate, bate și nu tace,/ Tremură ușor,/ În fantazii mândre ea își face cale,/ Peste munți cu **codri**, peste deal și vale/ Mână al ei dor [p.12].

În *Codru și salon*, poem de lungă gestație (1865-1877), cu titlul inițial *Pădure și salon*, care preia tema poeziei de adolescență *Din străinătate*, poetul își revede tinerețea în cadrul natural: „Colo în depărtare e valea lui natală/**Cu codri** plini de umbră, cu râpe fără fund/ Unde izvoare albe murmură cu sfială/Și scapăr-argintie lovindu-se de prund”. Și mai departe în visul său, copilul ce a fost nu poate să nu dea glas cantecului popular care sună amplificat în cadrul forestier: ...„Apoi în **codru** trece și cântă doina dragă/ Sălbatec este glasul-i, vioi, copilăros,/ El sună-n **codru** verde, trezește lumea-ntreagă,/ Picioarele-i desculțe îndoiaie flori pe jos”. [p. 548-563].

Semnificația patriotică privind **pădurea/codrul** o regăsim cu predilecție în poezia de meditație istorică și socială, unde atitudine autorului îmbracă două aspecte: unul *elegiac* și altul *satiric* [p.14-15].

Un exemplu elocvent îl reprezintă *Scrisoarea III* [p.137-145]. Aici : „nu numai **codrul**, ci întreaga natură participă activ la luptă, devenind pavăză, scut al apărării țării, erou” [p.3].

De remarcat că „laitmotivul forestier” este prefațat la începutul „scrisorii”, chiar în visul sultanului care vine să-l supună pe voievodul valah Mircea. Luna preschimbată în fecioară „înflorește cărarea ca de pasul blândeii primăveri ;/ Ochii ei sunt plini de umbra tănuitelor dureri;/ **Codrii** se înfiorează de atâta frumusețe,... Apoi **codrul** este prezent în permanență de la organizare și început până la sfârșitul victorios al bătăliei. Organizare: „leniceri, copii de suflet ai lui Allah și spahii/ Vin de-ntunăcă pământul la Rovine în câmpii;/ Răspândindu-se în roiuri, întind corturile mari/ Numă-n zarea depărtată sună **codrul** de stejari!; Început: „Și abia plecă bătrânul ...Ce mai freamăt, ce mai zbcium!/

Codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium; Sfârșit: „Cu un nimb de biruință; fulger lung încremenit/ Mărginește munții negri în întregul asfințit,/ Pân'ce izvorăsc din veacuri stele una câte una/ Și din neguri, dintre **codri**, tremurând s-arată luna”...

O atenție specială ne atrage celebra poezie patriotică *Doina*, [p.172-173] care a cunoscut 12 versiuni, reduse la 8 după unii cercetători [p.1068]. Citând zicala populară „**codrul** frate cu românul” autorul semnifică o situație total necorespunzătoare din vremea sa, care din păcate s-a agravat în zilele noastre și anume, despădurirea sălbatică: ...„Își dezbracă țara sânul,/ **Codrul** - frate cu românul - / De secure se tot pleacă/Și izvoarele îi seacă-/ Sărac în țară săracă!

Pe de altă parte, către sfârșitul poeziei, patriotul Eminescu în invocarea către voievodul Ștefan cel Mare, conferă **codrului** și rol de salvator în fața năpădirii Moldovei de dușmani „din hotară în hotară”: „Ștefane, Măria Ta/Tu la Putna nu mai sta/ Las' Arhimandritului/ Toată grija schitului....Să te-aud din corn sunând/Și Moldova adunând./ De-i suna din corn odată/ Ai s-aduni Moldova toată,/ De-i suna de două ori/ Îți vin **codri**-n ajutor”...

Semnificația erotică

În întreaga literatură universală iubirea și natura se înscriu printre cele mai prezente teme, având în vedere simbioza strânsă între om și mediul înconjurător. „În literatura română, până la M. Eminescu, cele două aspecte preferate apăreau în viziuni distincte și specii diferite. La Eminescu aceste două teme apar îngemănate, împletire ce conferă altă notă de originalitate și particularitate creației” [p.12].

La el, romanticilor îndrăgostiți, natura le apare mai bogată, mai frumoasă iar muzicalitatea acesteia le intensifică sentimentul de iubire. Dintre toate componentele naturii, **pădurea/ codrul** devin cele mai adecvate cadre de manifestare și depozitare (*laitmotive*) ale poveștilor erotice. De remarcat faptul că în lirica eminesciană „scenele de dragoste nu cuprind gesturi lascive, carnale...iubirea este sacralizată, iar cei doi îndrăgostiți, cu chip și suflet angelic, conferă iubirii dumnezeire. [p.14].

Poemul *Călin* (*File din poveste*) [p.75-83] este o minunată poveste a iubirii împlinite pentru că doar în basme acest sentiment este plener trăit de cei doi îndrăgostiți, fata de împărat și zburătorul cu *negre plete*. Începută încă din timpul studiilor berlineze sub forma basmului versificat *Călin Nebunul*, a fost reluată și desăvârșită la Iași, între 1875-1876. Citită la una din ședințele „Junimii”, face o puternică impresie [4, p.987].

→ Continuare în pag. 18

DIN MAXIME ȘI CUGETĂRI

A ști totul înseamnă a nega, a vrea totul înseamnă a distruge.

Sunt viermi care fac mătase, dar tot niște viermi rămân.

Devenise un neputincios. Nici să trădeze nu mai era în stare.

Nu este totul pierdut dacă mai ai pe undeva, măcar un prieten care să știe că există și o femeie, care să plângă după ce te visează.

Sunt oameni pentru care grâul nu înseamnă numai un vers al imnului pâine și pentru care, pâinea, indiferent cât ar fi ea de albă nu reprezintă totul.

A murit de atâtea ori încât a devenit un recidivist înrăit, dar când o va face pentru ultima dată va fi pedepsit la ani grei de... trăire.

Preferă să mănânce pâine neagră printre nebuni, decât cozonac printre proști.

Era frumos împreună, o, dar cât de greu.

Cea mai „ușoară” meserie este cea de slugă, căci nu obligă la nici o răspundere.

Aprecia oamenii cu personalitate puternică, dar să nu-i fie impusă lui.

Întelepciunea este har, cu ea te naști, vârsta doar o aprofundează.

Celui puternic tot ce i se întâmplă este că așa vrea el, iar celui umil că așa vrea Dumnezeu.

Nu-i părinte cin te naște, e părinte cin te crește.

Dacă el nu era, nimic nu era.

Propus de **Lucian Constantin**

→ Continuare din pag. 17

În derularea acțiunii întâlnim o sumedenie de „laitmotive forestiere”. Primul apare chiar la începutul poemei fiind inclus în cadrul nocturn al desfășurării acțiunii: *Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăritic/Rumenind străvechii codri și castelul singuratic...*

În castel trăiește o gingașă fată de crai/împărat care este vizitată, în timpul somnului de un „zburător cu negre plete”. În urma repetatelor întâlniri amoroase, tânăra naște un băiat, fiind în prealabil, alungată de părinți și găsindu-și refugiul în natură. Peste șapte ani „voinicul cu ochi de vultur” se întoarce la castel într-un decor de toamnă când „**pădurea** lin suspină”. El coboară „pe potica dinspre **codri...**”, își întâlnește fiul (de care nu știa !) care se numește Călin, ca și tatăl. Urmează o nuntă ca-n povești cu frumoasa fată (prezenți fiind atât craiul cât și socrul mare) în decorul minunat al „**codrilor de aramă**” și al „**pădurii de argint**”. Iar ca amuzament final al feeriei, simultan cu nunta celor doi tineri are loc și o nuntă din lumea găzelor !

Scrisoarea IV [p.146-150] este o altă poezie în care natura (inclusiv **codrul**) sunt martori ai iubirii dintre „cavaler” și „copila cea de aur” ; iar măiestria autorului face ca acești martori să vibreze în rezonanță cu erotismul : „Luna tremură pe **codri**, se aprinde , se mărește” și... „**Codrul** pare tot mai mare, parcă vine mai aproape/Dimpreună cu al lunii disc, stăpânitor de ape”.

În suava poezie *Floare albastră* (1873) - țintă a numeroase ironii și atacuri lipsite de discernământ din partea unor publiciști ca: Aron Densușianu, Gr. Gellianu, Mihail Zamfirescu - apar de asemenea ambele „laitmotive forestiere” : „...-*Hai în **codrul** cu verdeață/ Und-izvoare plâng în vale,/ Stânca stă să se prăvale/În prăpastia măreață!*; *Acolo-n ochi de **pădure**, Lângă balta cea senină / Și sub trestia cea lină/Vom șede în foi de mure.*”... [p.971]. Chemarea iubirii capătă o rezonanță specială în capodopera eminesciană *Luceafărul* (1883): „...-*Cobori în jos, luceafăr blând/Alunecând pe-o rază,/ Pătrunde-n **codru** și în gând,/ Norocu-mi luminează!* [p.170].

În pofida unor critici nedrepte, sumarele exemple prezentate demonstrează așa cum a concluzionat Mihail Dragomirescu că: „*Adevărata esență a personalității lui Eminescu o constituie personalitatea lui artistică care dă direcțiunea personalității lui omenești, iar nu altminterea.*” [p.75].

La finalul acestui modest eseu exemplificativ, autorul mărturisește, reluând ideea din lucrarea bibliografică [3], că a încercat, cu profundă admirație și smerenie, „să se strecoare în **codrul** des, pe o cărare îngustă” pentru a pătrunde în „rezervația de patrimoniu național și universal, denumită... „**MIHAIL EMINESCU**” !

(În memoria tatălui meu, inginerul silvic Valeriu C.Țuțuianu, mare admirator al Eminescului)

ARC PESTE ATLANTIC: POJORĂTA-IEUD- DETROIT

Gheorghe CHINDRIȘ

Continuare din numărul trecut

Colonelul Vasile Șt. Tutula, ieudean de obârșie, este dornic „să scoatem Ieudul la lumină”. Domnia sa a evocat momentele de jertfă eroică din Revoluția de la 1848, când au murit 40.000 de români, 18.000 de sași și 18.600 de honvezi. La bătălia de la Ciucea și la invazia de la Cluj a fost prezent și Avram Iancu. Simion Bărnuțiu cere ca românilor să li se recunoască dreptul de a fi liberi, scăpând de iobăgie, și statutul de a patra națiune din Transilvania, unde ei sunt cei mai numeroși ca populație, și cei mai vechi.

Am ascultat apoi o scurtă biografie a „bravului Prefect din Zarand”, Ioan Buteanu, maramureșanul nostru, făcută de prim-vicepreședintele Societății „Avram Iancu”, ing. Ioan Tuhuțiu. Orfan de mamă, el a crescut la Sighet într-o familie care în casa vorbea ungurește, pentru că mama vitregă era unguroaică. El a fost „bolnav de românism”, pentru că profesorul de istorie le spunea că „neamul românesc dăinuie prin voi, românii”. Face studii de drept la Budapesta și întors la Sighet duce o propagandă patriotică, călătorind și în Munții Apuseni, la moți. A fost socotit „un instigator”, el participând la luptele grele cu maghiarii în bătălia de la Mihalț, din 11 iunie 1848. Acolo și atunci a fost un adevărat măcel, în care au murit 30 de luptători. Avram Iancu l-a caracterizat drept „bărbatul pe cât de luminat, pe atât de pregetătoriu.”

La acest simpozion a fost marcat și „Anul Iuliu Hossu”, primul cardinal român, lucrare prezentată de protopopul greco-catolic Vasile Hotico, fiu al satului Ieud. El a fost cardinal, adevărat prinț al bisericii, mitropolit de Cluj și de Gherla. Deviza lui a fost: „Credința noastră a fost viața noastră. Lupta mea s-a sfârșit, a voastră continuă.” Un om de aleasă ținută și frumose prezentări, prof. univ. dr. Ilie Gherheș, de acum un ieudean adevărat, fiind prezent de la prima ediție a Simpozionului, a evocat scurte istorioare despre oameni de seamă ai Ieudului, cum sunt dr. Vasile Chindriș și meșter Gavril Hotico Herenta. S-a ilustrat astfel adevărul că masele fac istoria, dar și elitele joacă un rol decisiv. Se cuvine să se prăznuiască neamul chindrișenilor, care are 10 ramuri, ei fiind răspândiți în toată lumea, până în Asia și în cele două Americi. Melodia Imnului național pleacă de la o priceasnă maramureșeană. Se spunea că „în Ieud s-a pus scară până la cer”. Istoria mare se compune din istorii mici. Personalitățile importante s-au identificat cu neamul. În secolul al XIX-lea se spunea că „Soarele românismului de la Ieud răsare în Maramureș”.

De asemenea, un mare iubitor de istorie și adevăr, prof.

dr. Ion Petrovai, a făcut o frumoasă prezentare a personalității prof. univ. dr. Ioan Chindriș, fost director al Bibliotecii Academiei Române, Filiala Cluj. Lui i-a fost consacrat un mic dar frumos colț în Muzeul Chindriș Vălenaru Ieud.

A urmat lansare și prezentare de carte la acest frumos simpozion internațional, unde au participat profesori universitari, istorici, muzeografi și alți intelectuali din România, Ucraina, Republica Moldova, Serbia și America.

Doamna prof. univ. Anca Sîrghie a vorbit despre „Avram Iancu în literatura română” și a apreciat, de asemenea, cartea „Tradiții și folclor românesc”, a cărei prefață a semnat-o.

Domnul Ilie Gherheș a făcut o prezentare despre importanța și semnificația cărții „Genealogia nobilei familii Chindriș de Ieud”.

Domnul colonel dr. istoric Vasile Șt. Tutula a remarcat frumoasa carte „Maramureș, plai cu flori”, ai cărei coordonatori am fost și care cuprinde lucrări comentate de participanți la cele trei ediții ale Simpozionului „Recunoștință Satului Nost' Ieud”. De asemenea, au fost prezentate cărțile „Neamul Horjenilor” de Măricuța Horj Petrovai și „Petrova Maramureșului în documente, date și imagini”, din 2022, de Ion Petrovai.

A urmat o întâlnire a mării familii Chindriș, cu sprijinul prietenului Dan Chindriș, cunoscut ghid turistic în Cetatea Alba Iulia. S-a vorbit despre întâlnirea de 50 de ani de la absolvirea Școlii Generale din Ieud, Promoția 1974, și întâlnirea de 35 de ani a Promoției 1985 a Institutului de Mine Petroșani.

S-au făcut dezbateri pe marginea celor prezentate, iar noi am prezentat următorul punct al simpozionului, „Arc peste Atlantic”, ce se va încheia în 25 august 2024 la Canton, Ohio.

Am făcut o scurtă descriere a „satului românesc” din America, aflat la Canton, Ohio, o idee a mea din 2008, ce are în centrul satului o biserică maramureșeană din lemn, construită de meșterul Gavrilă Hotico Herenta cu echipa sa, pentru Expoziția Mondială din 1999 de la Washington și apoi relocată în Canton, unde mai sunt porți, o casuță maramureșeană, un șopru. Vom construi și Casa lui Avram Iancu, dar acum vom dezveli bustul lui Avram Iancu.

Tot în acest an vom dezveli și bustul lui Mihai Eminescu în Detroit, comandat de mine și de familia prietenului Străjeri. Cele două busturi sunt creația tânărului sculptor Cristian Bota din Cernăuți.

După încheierea lucrărilor a urmat o masă tradițională pentru cei aproximativ 300 de participanți din străinătate, din țară și prieteni din Ieud. Meniul tradițional de la Ieud a fost făcut de către socăcițele și prietenele mele din Ieud, constând în aperitiv tradițional cu slănină, jumeri, ceapă și cârnați, sarmale (haluște), coleșe cu brânză, pomana porcului (cuculeșe, mămăligă), zamă de miel și de ied și delicioasele noastre pancove.

Atmosfera a fost întreținută de către îndrăgiții frați Chindriș, ieudenii noștri dragi, Măriuca Verdeș, Ileana Matus, Carmen Ștețco, Grupul Lăturenilor, împreună cu Rafila Bărbos și un memorabil recital la taragot al domnului Ioan Tuhuțiu, prim-vicepreședintele Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu” și președinte al Filialei Baia Mare. Vă așteptăm cu drag în anul 2025!

POEZII

Liliana BADEA-CÂRSTEA

Copacul albastru

A mai căzut o frunză din pomul meu
albastru

Și ramul vechi se-apleacă cu gândul
tremurat.

Sunt multe zile-n urmă și multe
anotimpuri

Trecute prin coroana albită peste
veac.

Mai are frunze încă, dar fără încetare
Foșnește crângul verde în zare, fără
vânt.

El stă deoparte, singur, tăcută
așteptare,

Cu rădăcina-nfiptă puternic, în
pământ.

Au fost furtuni prin veacuri; vifornițe
și geruri

L-au biciuit prin vremuri demult și
mai acum.

El stă fără clintire și brațele spre
ceruri

Înalță cu credința iubirii de pământ.

În ramul lui puternic, copacul meu
albastru

Unește cer și mare, văzduhul, lutul
sfânt.

În frunza-acum căzută așteaptă
gândul veșnic

Ce-l cheamă peste timpuri de sus și
din adânc.

Durere albă

Mi-au văruit peretele alb

Pe care păstram

Urma albă

A tabloului vechi

Pe care l-au dat jos

Și l-au vândut. Sau l-au aruncat !

Văd și acum pe albul imaculat

Urma inexistentă

A portretului vechi.

Și îmi este și mai dor de el !

Îngheț

O frunză ruginie

Îmi spune că e toamnă.

Mă bucur că se coc strugurii

Și merele

Și toate fructele.

Și tot rodul este al meu.

Dar totul îngheață

Alb și nemișcat

Și nu mai rămâne nimic altceva

Decât sufletul rece,

Împăcat.

Trecere

Mă strigă umbra de peste drum

Și-mi spune povestea ei tristă și mută.

A fost o rază ce a apus... un fum...

A fost o părere atât de scurtă.

Mă doare fiercare poveste

Ce a venit cu un vis,

Cu o speranță, în lume.

O flacără plăpândă, timidă,

Pălpind în rău și în bine.

A ars în întuneric și în lumină,

O adiere singură,

Ce a trecut fără zgomot, din vreme,

În umbră.

Măturătorii

Se-aude-n stradă hârșăitul

Măturătorilor de frunze,

De praf, de cărți și foi împrăstiate,

Ce vin în fiecare noapte

S-adune de prin colțuri pânze,

Să nu le-atingă cu lumina, răsăritul.

Cu murmure și zgomote de cioburi

Se-apropie, se-aud în colțul străzii,

Îi latră-un câine dintr-o curte,

Sporovăiesc și vrute și nevrute,

Se-ndepărtează în puterea nopții

Până ce nu se mai aud și se
transformă-n umbre.

Și-apoi se lasă iar liniște-adâncă

Peste aleea fermecată,

Vântul se furișează printre ramuri

Cu foșnete ce se revarsă-n valuri

Peste fereastra-ntunecată,

Pe frunza ce un tei aruncă.

Se-aud încet măturătorii jos în stradă.

Cu-n iz de vechi și-un nor de amintire
blândă.

Ridică colbul vechi spre steaua
tremurândă

Ce-n jos privește fără să ne vadă...

E doar un vis cândva pierdut în
umbră

Cu note tremurate-n grabă.

O muzică ce vine peste noi cu praful,

Nisip de stele și de Soare,

Se cerne peste zarea adormită

Și ne dă vise minunate-n noapte.

Vise de-argint și diamante

În sufletele pline de culoare... și de
șoapte

PELERINAJ LA MÂNĂSTIRI DIN MOLDOVA

Ecaterina CHIFU

„Mulțumiri aducem Domnului că ne-a ajutat să facem un pelerinaj minunat în Dulcea Moldovă.”

Am plecat din Buzău și Râmnicu Sărat cu un autocar de la firma BRL TRAVEL pe 02.11.2024 într-o sâmbătă frumoasă încărcată de lumina ca mierea a acestei toamne atât de frumoase ce ne oferea tablouri în variate culori de la roșu aprins la galben fosforescent, arămiu, verde crud, proiectate pe un cer de azur care vibra sub soarele blând. Cu mari emoții am ajuns la Mănăstirea Văratec, loc binecuvântat de bunul Dumnezeu, dăruit cu frumusețe și liniște. Pădurile de brazi înconjurau Sfânta Mănăstire, prin care răzbăteau auriul metecenilor și roșu stejarilor. Mănăstirea Văratec a fost înființată 1785 de schimonahia Olimpiada (fostă Bălașa Herescu) care și-a donat averea mănăstirii și de duhovnicul Iosif.

Am pătruns în biserica mare „Adormirea Maicii Domnului” în fața căreia se afla statuia sculptată de Ion Jalea a Seftei Brâncovanu, care a fost călugăriță aici, împreună cu mama ei. Ne-am închinat la icoane, rămânând mai mult la cele intitulate „Maica Domnului Împărăteasa” și „Maica Domnului făcătoare de minuni - Prodomița”. Am vizitat și muzeul mănăstirii, cu obiecte bisericesti, cărți vechi, veșminte de preoți, epitafuri cusute cu fir de aur și argint. Complexul monahal mai are și bisericile „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” și alta „Schimbarea la față” biserică lângă care se găsește Mormântul Veronicăi Micle. L-am găsit frumos împodobit cu flori, cu scrisul de pe cruce refăcut și mi-au dat lacrimile citind: „Și pulbere, țărână de tine se alege/ Căci asta e-a lumii nestrămutată lege/ Nimicul te aduce, nimicul te reia/ Nimic din tine însuși nu va mai rămânea.” (Veronica Micle).

Am tradus în franceză poezia de dragoste a lui Mihai Eminescu și am donat cartea Centrului Spiritual Mihai Eminescu de la Văratec, alături de o carte de rugăciuni scrisă de mine și am promis măicuței ce se ocupă de centru că voi trimite și volumul Veronica Micle „Poezii/Poésies” tradus de mine în franceză.

Dar încântarea mea la vederea acestui loc ales de

scriitori pentru relaxare s-a spulberat, când am văzut un copilăș cu păr roșu și pistrii îmbrăcat cu un halat de baie care a îngenunchiat în fața mea și mi-a spus că îi este foame. I-am dat pachetul oferit de conducerea firmei de transport, dar nu a fost de ajuns. Sunt atâția copii care nu au ce mânca în România și nu facem nimic pentru ei, uităm că și ei sunt ai noștri.

Am trecut pe lângă pădurea de argint, cu alți copaci decât cei descriși de Eminescu în „Călin(file din poveste)”. Am plecat de acolo cu pace în suflet, desprinzându-ne cu greu de acest loc de poveste și am ajuns la Mănăstirea Agapia ce se află pe malul pârâului Agapia. Biserica a fost ctitorită de hatmanul Gavriil, fratele lui Vasile Lupu între 1642 și 1647, devenind un complex monahal foarte important în Moldova.

La Mănăstirea Agapia situată aproape de Văratec am admirat pictura lui Nicolae Grigorescu în biserică și în muzeu. Pictura impresionează prin gingășia chipurilor, luminozitatea culorilor, prin impactul asupra celor ce vin să se închine în acest lăcaș. La muzeu am văzut multe icoane, covoare, cărți religioase, obiecte de cult, veșminte de preoți, dar și alte tablouri semnate de Grigorescu, ca portretul Seftei Sadoveanu, un peisaj ce te prindea de suflet, parcă era tridimensional, cu luminozitatea unei zile de vară.

Am trecut pe lângă „codrii de aramă” și am ajuns la Mănăstirea Neamț, încojurată de culmi domoale acoperite de brazi. Ctitoria lui Petru Mușat(1373-1391) a fost distrusă la cutremurul din 1471 și refăcută de Ștefan cel Mare și Sfânt (1485-1491). Ea are hramul „Înălțarea Domnului”. Am pătruns pe sub turnul clopotniței realizat în timpul lui Alexandru cel Bun (Sec.XV) și am văzut în curte mormântul „Sfântului Neconoscute” descoperit la 24 mai 1986, când s-a ridicat pământul și s-au descoperit moștele unui călugăr evlavios, moaște ce se află în pronaosul bisericii.

Totdeauna când ajung la această mănăstire am un sentiment cumplit, că știu că aici a suferit așa de mult Eminescu. Pictura bisericii este în culori sobre, realizată în timpul domniei lui Ștefan cel Mare (altar, naos și camera mormintelor) și cea din pronaos și pridvor în timpul lui Petru Rareș (sec.XVI).Incinta este realizată din ziduri foarte groase, amintind de zilele de răstribite ale năvălirilor turcilor și tătarilor.

Am trecut pe sub icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni și ne-am pus o dorință. Dacă aș spune că acum merg mai bine, s-ar crede că fac reclamă firmei de transport. Cu aceeași firmă am fost la Sfânta Pascheva și o tânără a spus că va reveni la sfânta de la Iași că are realizări mari de fiecare dată când ajunge acolo. La Mănăstirea Neamț a fost un important centru cultural și artistic, cu o bogată bibliotecă, tiparniță, școală de caligrafi și miniaturisti, cântăreți. Acum este acolo Seminarul teologic.

Nu am regăsit osuarul unde era și craniul lui Calypso, o grecoiacă frumoasă ajunsă în această mănăstire deghizată în bărbat după ce a fugit din Rusia în urma unui conflict din dragoste, așa cum este evocată în povestirea „Calypso” a

lui Costache Negruzzi, inspirată după poezia lui Pușkin „Șalul negru”(vezi pe net) Ea a lăsat scrisă o rugăciune: „Greșit-am, Doamne! Păcătuit-am, Doamne! Și nu sunt vrednică a mă uita la cer; dar covârșească îndurarea ta mulțimea fărădelegilor mele! Doamne! miluiește și iartă pre păătoasa Calipso! Tidva grecei celei frumoase am vazut-o în catacombele monastirei.” (Costache Negruzzi - Calipso)

Mănăstirea Secu are același aspect de cetate medievală ca și Mănăstirea Neamț, fiind la început ctitoria Domnitorului Petru Rareș (1527-1546) care a clădit biserica Schitului Zosima pe locul actualei biserici a cimitirului mănăstirii. Schitul a fost îngrădit cu zid de piatră în anul 1550 de către Doamna Elena, soția voievodului, și de fiii săi. Din acest zid se mai păstrează astăzi o mică parte, la intrarea în mănăstire, în dreptul actualei biserici a cimitirului, unde, în urma cu cinci secole, fusese poarta de intrare în schit și clopotnița acestuia.

În secolul al XVII-lea, Ion Mogâldea, vornic și Nestor Ureche, vornicul Țării de Jos, tatăl cunoscutului cronicar Grigore Ureche, împreună cu soția sa Mitrofana, ctioresc mănăstirea de piatră, în forma de cetate dreptunghiulară, cu biserica mare în mijlocul zidurilor, căreia i-au fixat hramul „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul”, sărbătorit în fiecare an la data de 29 august.

Am ajuns la Monahul Cleopa care ne-a vorbit așa de frumos de smerenie, iertare, evlavie, dragoste de semeni, dragoste de cele sfinte și de natură. Ne-a spus cugetări, ne-a recitat, să ne fie totul o bună învățătură și am plecat de acolo cu sufletul ușurat și luminat de aceste învățături.

La mănăstirea Sihăstria înființată în jurul anului 1655 am ajuns seara am servit cina și ne-am cazat în condiții excelente (căldură, curățenie) după ce am mers să ne închinăm și să facem donații la chilia părintelui Cleopa care a fost canonizat. Când am citit cuvintele sale „Mânca-v-ar raiul!” am înțeles bunătatea acestui sfânt înțelpt. Am primit o undă de optimism citind cuvintele sale: „Vă aștept la poarta raiului.” Am scris în cartea de onoare rugămintea noastră să se roage pentru noi și familiile noastre și să fie pace.

Am pătruns în prima biserică ctitorită aici cu hramul „Naștere Maicii Domnului” de cei șapte călugări schivnici, plină de icoane ce îndemnau la rugăciune. Dimineața am participat la slujba din biserica nouă închinată Sfintei Teodora de Sihla care ne-a impresionat prin mărimea ei, pictura exterioară, frumusețea frecelor, icoanelor, coloanelor placate cu gresie albă, dar mai ales prin cântările religioase, aci fiind corul mănăstirii „Codrii Moldovei” renumit în toată lumea. Am pătruns și în paraclisul cu hramul „Ioachim și Ana” și am fost impresionați de frumusețea icoanelor reprezentând pe Mântuitor cu coroana de spini și pe Maica Domnului. La mormântul părintelui Ilie Cleopa am aprins lumânări și ne-am rugat pentru sănătatea noastră. Ce greu ne-a venit să ne despărțim de aceste locuri sfinte peste care străluminau zăritele aurii!

Am ajuns la mănăstirea Petru Vodă cu hramul „Mihail și Gavril” din Munții Stinișoarei înființată de arhimandritul Iustin Pârvu în anul 1991, în memoria martirilor din temnițele comuniste. Biserica are o frumoasă pictură exterioară și alături se găsește mormântul lui Iustin Pârvu, plin de flori. Culorile discrete ale frescelor mi-au plăcut mult, scenele fiind redade cu multă măiestrie și sobrietate. Am ales un pliant cu viața părintelui Iustin Pârvu și am mulțumit Domnului că am ajuns în acest loc sfânt.

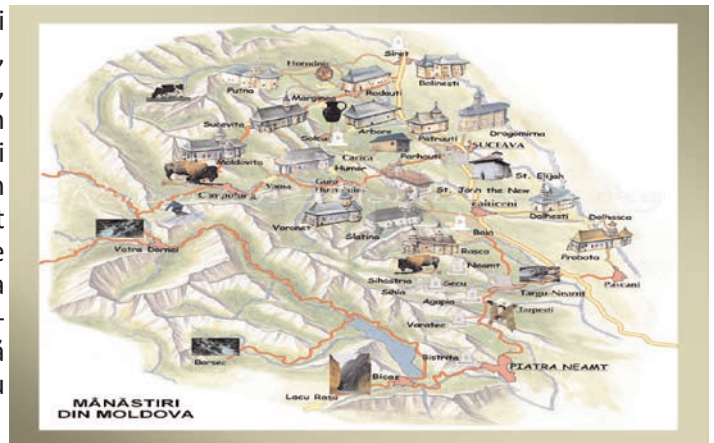
La plecarea am văzut din autocar și Mănăstirea de maici Paltin cu așezământ pentru bătrâni și orfelinat, știind dăruirea măicuțelor pentru a face remedii naturiste și implicarea lor în activități sociale.

La casa memorială a lui Ion Creangă (1837-1889) am regăsit atmosfera descrisă în cartea sa „Amintiri din copilărie” camera în care a trăit până la 16 ani alături de frații și surorile sale, cu „cuptorul cel humuit” cu motocei roșii pentru mâțe, cu patul și masa mică rotundă, cu diferite obiecte ce se foloseau în sec.XIX în gospodăriile țărănești. Deși a fost reamenajat acest spațiu, exponatele ne-au dezamăgit, căci erau prea puține cărți ale lui Creangă, nu cele mai frumoase ediții, câteva traduse, deși el este cel mai tradus scriitor român. Cine vrea să facă donații de cărți se pot adresa la tel 023.663.320 Sat Humulești, com.Humulești, jud.Neamț. Ghidul ne povestea „Amintirile” cu multe înfloriri de-ale lui și nu avea niciun farmec.

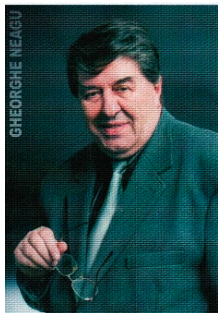
Am trecut pe lângă barajul de la Bicaz cu decor automnal minunat și prin Cheile Bicazului, formațiuni geologice deosebite ce se întind pe 5 km și sunt înalte de 300 de metri, aceste monumente ale naturii care ar trebui să fie în patrimoniul mondial UNESCO. Oare de ce nu se implică geografia de la Academia Română în acest proiect?

Lacul Roșu, din masivul Hăjmaș, format prin prăbușirea unui versant muntos în pârul Roșu în urma unui cutremur din 1938 ne-a întâmpinat cu culori sumbre la asfințit, cu brazii semeți din jur și cu aceleași maghernițe și kich-uri producătoare de mulți bani.

Am revenit în orașele noastre cu bucuria că am mai cucerit un spațiu în inima noastră cel al convorbirii cu Domnul, spre liniștea, pacea și mântuirea noastră.

DE LA STÂNGA LA DREAPTA

Gheorghe Andrei NEAGU

Își începuse ziua sub imperiul plictisului. Ceața de pe drum îl obosise. Poleiul îi solicitase privirile peste măsură. Degeaba se freca acum la ochi, încercând să-și limpezească privirile. Nici nu se așeză

bine la birou, că telefonul începu să țârâie.

- Maxoda la telefon!
 - Vai dragă, ce sobru ești!
 - Eram aproape sigur! Trebuia să fii tu! Zi-i!
 - Dacă era vreo fufă, rămâneai măcar sobru, dacă nu deveneai dulce...
 - Hai, măi Ramona, zi-i odată! Arde!
 - Arde dragă, arde! Că e vorba de mamița ta! Cică are treabă în zonă și trece și pe la noi!
 - Ce treabă?
 - Strânge fonduri pentru organizația aia, de salvat câinii!
 - O caută moartea pe-acasă și ea umblă teleleu tocmai prin cea mai zgârcită parte din țară!
 - Teleleu, neteleleu, dar diseară cinăm împreună!
 - Și cu ce vine? Că doar n-o să mă duc cu mașina după ea!
 - Nici vorbă Maxi dragă! Se descurcă ea. Ce avem, doi kilometri până-n oraș?
 - Ramona fetița tatii, să știi că nici taxi-urile nu circulă pe poleiul ăsta!
 - Poate până de seară se va topi și se va ridica și ceața!
 - Nu cred și uite că uitam să-ți spun, dar merg cu băieții la o bere!
 - Vezi cum ești? Dacă nu-ți dădeam eu telefon, nu-mi spuneai nimic!
 - Și de aia nu mai poți tu? Special nu ți-am spus, să nu-ți aduci vreun fuf!
 - Vrei să fii mârlan!
 - Nu iubito, vreau să fiu exact ca tine, când în loc de binețe, mi-ai tras-o cu fufele!
 - Hai, gata, că te întinzi la cașcaval! La revedere!
- Felul lor de a se tachina îi unise cândva. Le făcuse chiar plăcere, apoi deveni o povară. Maxoda așeză telefonul în furcă cu aceleași mișcări lente, obosite, ca de om fără

chef. Planșeta de lucru, luminată de neonul de deasupra capului, i se păru de-a dreptul ostilă. Întinse calcul pe ea, îl prinse în pioaneze, își desfăcu trusa de Rotring și începu să traseze linii și curbe aseasonate cu cifre, numai de el cunoscute. Nici nu simți când veni pauza de prânz. Își scoase sandvișul și începu să muște din el, neglijent cu atenția îndreptată spre planșetă. Se săturase. Își dorise atât de mult să devină arhitect încât nu părăsise Institutul de Cercetări în Construcții Civile nici măcar atunci când i se restructurase postul. Acceptase cu lejeritate un post de desenator tehnic ce se vacantase prin pensionarea bătrânului cartograf Venturică. Pierduse și aproape jumătate din leafă. Noroc că își luase cu banii de la nuntă și cu ce mai împrumutase de la părinți un Renault 10 de toată frumusețea. Numai că atât Renault înlocuit cu Dacia cât și arhitectul Maxoda trecut la planșetă nu însemnau altceva decât trecerea timpului peste orizont lipsit de perspective. Se mirase că ceilalți arhitecți îl mai invitau la câte o berică atunci când predau un proiect sau sărbătoreau ziua onomastică a unuia dintre ei. Cel mai mult îl durea că la achitarea notei de plată el era trecut cu vederea. Dar și mai mult îl durea când unul dintre colegii de facultate, ajuns director îl pusese pe lista restructuraților. Fuma mult, ținând între dinți cartonul țigării, de parcă ar fi mușcat din soarta vitregă cu ură. Chiștoacele lui puteau fi lesne identificate pentru că erau singurele filtre mursecate de te mirai cum de nu fuseseră de-a dreptul devorate. Mustața i se îngălbenise, ochii îi erau mai tot timpul iritați iar vocea era atât de joasă încât numai el știe cum scăpase de insistențele dirijorului de cor de a-l avea printre bașii de care avea atâta nevoie.

- Salut Severine! Bă, n-ai uitat că după program mergem la groapă!

- Nu, nu! voi fii negreșit, îl asigură Severin Maxoda pe arhitectul al cărui nume trebuia să-l ude din belșug cu șampanie la sfârșitul programului, asta după ce mai întâi aveau să golească câteva sticle cu bere.

„Iar o să beau pișat de iapă? Își zise Severin cu amărăciune la gândul că trebuia să se urce la volan la întoarcerea spre casa din afara orașului, unde-și avea domiciliul și unde va avea plăcerea să-și întâlnească consoarta – Ramona – și pe mama mult iubită. La acest gând fața îi fu străbătută de un surâs autopersiflator. Nu despre iubire maternă dar nici despre indiferență nu putea fi bănuț. Avea un fel de respect liber-consimțit prin care el arhitectul, fiul învățătoarei Hortensia Maxoda rămasă văduvă cam de timpuriu, fusese rând pe rând și cap de familie dar și copilul ei. Pe undeva Severin își reproșa la gândul că mama nu se recăsătorise. Numai atunci când îi dăduse un urmaș în grijă i se atenuase reproșul, pentru că toată maternitatea din sufletul ei se revărsă asupra lui Ciprian. Chiar și astăzi când Ciprian era un student răscopt pe băncile facultății, Hortensia nu prididea să-i alimenteze buzunarele mereu flămânde crezând că fiul nu știe ce face fiul. Și uite așa, din fiu în fiu, căci asta devenise și Ciprian, Hortensia se trezi angrenată

În tot felul de activități caritabile, ce culminaseră cu asociația de protejare a animalelor, cu preponderență maidaneze. Și cum pe meleagurile natale, cam secătuiseră mușterii donatori, evadase cu peregrinările în orașul lui Severin și al Ramonei. Telefonul dat era de fapt o măsură de precauție ca să-i găsească acasă, în vilioșoara lor de la marginea orașului de unde aveau obiceiul să evadeze adeseori, de parcă ar fi fost la prima tinerețe. Ceața îi estompase, îi temperase entuziasmul pornirilor filantropice dar n-o făcuseră clientă la renunțare. Avea îndârjirea de care de multe ori se folosiseră pentru a răzbate în viață. Două, trei eșecuri n-ar fi făcut-o să renunțe la ideea de a strânge fonduri pentru apărarea maidanezilor. Numai că pe meleaguri străine mai avea un handicap, acela de a nu stârni interesul donatorilor pentru maidanezii din altă parte a țării în vreme ce maidanezii din preajmă erau lăsați la voia întâmplării. De aceea Hortensia își schimbă discursul promițând donatorilor un adăpost pentru maidanezii din localitatea lor. Poate așa avea să-i înduplece mai ușor.

- Severine, am plecat, îi strigă un coleg peste umăr, îndreptându-se spre ieșire.

- Vin și eu, spuse Maxoda cu un glas blazat.

Dacă ar fi fost să fie sincer, dacă l-ar fi întrebat cineva cât de mult își dorește, dar mai ales cum se simte el la aceste agape, ar fi răspuns cu sinceritate „ca dracul. Tot mai umilit. Tot mai plictisit. Flecănim, flecărim mereu despre aceleași lucruri. O să ajungem să regretăm comunismul”. Și cum mai avea puțin până la pensionare, Severin se lăsă dus de val. Își strânse calcul de pe planșetă, îl băgă în tub, iar tubul în fișetul mecanic pe care-l încuie cu grijă. Obicei din vremea comunismului, când funcționarii de la biroul de documente secrete verificau pe nepusă masă siguranța nemaipomenitelor documente, apoi cu un gest reflex își luă pălăria și treniul și se îndreptă spre Renault-ul vechi ce-l aștepta în parcare la institutul lui. Ceața nu coborâse. Era parcă mai groasă, mai păcloasă, iar pe jos asfaltul devenise și mai sticlos. Băgă cheia în contact și după câteva încercări motorul vechi de câteva decenii porni strănutând gaze cu benzină nearsă pe țeava eșapamentului. Fumăraie ca la Trabant. Asta devenise mașina franțuzească adusă ca prototip de Ceaușescu în România. Încă de pe vremea aceea se spunea că francezii lui De Gaulle au dat un model depășit tehnic. Porni cu fereală de parcă ar fi mers în vârful picioarelor spre „groapă”. Asta era bomba la care bătrânii arhitecți se obișnuiseră să vină încă de pe vremea când erau stagiați, tineri și naivi. Parcă cu roțile pe trotuar încercând să nu stea în calea nimănui, mai ales că era aproape sigur că dacă ar fi venit cei de la dezapeziri în zonă i-ar fi zdrelit cu siguranță și la mișto antichitatea auto. Coborî pe treptele de la intrare în fostul beci evreiesc, devenit încă de pe vremea comuniștilor drept cramă și desfătare a papilei gustative cu licori bahice alese. Grătarul sfârâia undeva într-un loc ascuns iar fumul era aspirat cu miros cu tot de ventilatoare puternice de

nici nu te prindeai unde anume se află.

- A, bine ai venit excelență!, îl întâmpinără cu o veselie prefăcută colegii.

- Salut tot poporul băutor, zise Severin Maxoda aruncându-și pe un scaun pălăria și treniul.

- Pune-l mă la cuier, îl îndemnă unul dintre convivi!

- Tot aia-i se încăpățână el așezându-se pe același scaun unde aterizase treniul. Pălăria îi căzu pe jos.

- Tot aia-i se încăpățână el așezându-se pe același scaun unde aterizase treniul. Pălăria îi căzu pe jos. Când își umplu gura cu berea dezalcolizată, pe chip îi apărură o grimasă sesizată deja și de convivi.

- Bă deși are gust de pișat de iapă, e și mai scumpă decât berea noastră!

- Ia și tu una ca a noastră! Ce noi nu conducem?

- Da mă, dar voi nu conduceți în afara orașului, unde nu e iluminat public...

- Vacs albina, crema puca! Mare lucru doi kilometri!

- Nu știu! Treaba voastră, dacă-mi sare vreo orătanie în față din liziera ce-mi străjuiește drumul către casă, automat că va trebui să suflu în fiolă, pe când voi mergeți pe străzi luminate, cu participanți la trafic civilizați...

- Ține-mă Doamne, sunt mai civilizate animalele din pădurea ta decât animalele din urbea noastră!

- Gata, nu mai insistați! Eu beau fără alcool și am să vă rog să mă lăsați să și plătesc, le tăie macaroana cu țâfnă Maxoda.

- Beau direct din sticlă ca pe vremea studenției. Atunci se temeau să nu iau vreun sifilis de la pahare nespălate, acum se temeau de SIDA. Alte vremuri, alte pericole.

- Au venit fripturile! zise ospătarul, purtând pe vârful degetelor un platou de lemn pe care sfârâiau plitele încinse cu tot felul de bunătați. Pentru că asta era ultima modă în „groapă”, să ți se aducă friptura pe plite încinse. Dacă mai vroiai să-ți fie pătrunsă bine friptura o mai lăsați să sfârâie încă o vreme desfătându-ți nările cu mirosul dacă nu o făceai bucăți pe fundul de sub plita încinsă și o aveai în sânge.

Tăcerea se înstăpâni o vreme peste capetele lor, înfulecau cu grăbire, împrumutându-și unul altuia din porțile existente pe platouri, confirmând parcă zicala: ce-i în curtea vecinului e mai bun. După câteva minute, înfulecătorii își aduseră aminte pentru ce veniseră în groapă. Mai precis, unul dintre ei se ridică în picioare tușind semnificativ, adică dând de înțelese că are de spus ceva. Și avea. Câteva urări pentru cel sărbătorit veniră apoi în cascadă către cel sărbătorit și atmosfera se încinse tot mai mult. Atenț, ospătarul puse câteva șfeșnice cu lumânări aprinse, pe masa alungită special sau după cum ceruseră anterior domniile arhitecți. Din separeul în care își sărbătoreau colegul cu frenezie, răzbăteau din când în când râsete generale, uneori în hohote stridente, alteori într-o vermuială sonoră difuză. Ceilalți mușterii ai localului priveau cu îngăduință spre zona mai zgomotoasă, apoi se lăsau pradă muzicii, ce se auzea din

→ Continuare în pag. 26

REGINA MARIA

**O prințesă din stirpea rusească,
creștin-ortodoxă, a țărilor din dinastia
Romanov**

Ionuț Țene

Regina Maria este un simbol regal al României și rolul ei în recunoașterea internațională a Marii Uniri și a României Mari este fundamental. Totuși istoriografia noastră, enciclopediile, wikipedia și, în

general, presa sau opinia publică ne-o prezintă pe Regina Maria ca o prințesă englezoaică, deși realitatea istorică a fost total alta. Regina Maria s-a tras din familia imperială rusească a Romanovilor, asta explică ardoarea sa în credința creștin-ortodoxă care nu a părăsit-o niciodată. Regina Maria a fost fiica prințesei – Marea Ducesă Maria Alexandrovna care s-a născut la 17 octombrie 1853 la Țarskoe Selo. A fost al șaselea copil și singura fiică care a supraviețuit copilăriei, dintre cei opt copii, a Țarului Alexandru al II-lea al Rusiei și a soției acestuia, Maria Alexandrovna. Mama reginei Maria a fost fiica preferată a țarului rus reformator Alexandru al II-lea, care a plâns când a pierdut războiul Crimeii în 1855 și a fost cel care a desființat în 1861 iobăgia în Rusia, introducând reforme ample în educație, prin deschiderea universităților tinerilor săraci. Alexandru al II-lea a murit asasinat la 1881 de un comando anarhist de inspirație marxistă. Alexandru al II-lea a acceptat ca fiica sa iubită să se căsătorească cu un prinț regal englez pentru a apropia Rusia de Anglia.

În timpul unei vizite a rudelor materne, la Jugenheim, în vara anului 1868, Marea Ducesă Maria Alexandrovna, pe atunci în vârstă de 15 ani, l-a întâlnit pe Alfred, Duce de Edinburgh. Prințul Alfred, al doilea fiu al reginei Victorie, era un tânăr timid și frumos cu o carieră în marina navală britanică. A fost dragoste la prima vedere. Regina Victoria a acceptat cu greu să își dea acordul căsătoriei fiului său cu prințesa rusă. La fel și Alexandru al II-lea, care a acceptat căsătoria doar dacă nunta va fi la Sank Petersburg și oficiată în fastuos în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse. Invitații englezi au fost primiți la Palatul de Iarnă, iar nunta s-a bucurat de somptuoșitatea slujbei creștin-ortodoxe, după o scurtă ceremonie plicticoasă la capela anglicană. Mama Reginei Maria a rămas creștin-ortodoxă, chiar și atunci când a locuit la Palatul Regal britanic sau la Balmoral, unde avea dese certuri cu soacra,

regina Victoria de un egoism și o zgârcenie proverbială. Faptul că Maria Alexandrovna era persecutată pentru credința sa ortodoxă de regina Victoria, țarul Alexandru al II-lea era gata să declare război Marii Britanii. În acest duh ruses și creștin ortodox a crescut micuța prințesă, viitoarea Regină Maria născută în 1875 la Eastwell Park (Kent). Ca singura fiică a Țarului, Marea Ducesă Maria Alexandrovna avea precedență asupra tuturor Marilor Ducese ale Rusiei. Prin urmare, era profund ofensată de necesitatea de a-i acorda prioritate în Anglia Prințesei de Wales. De la naștere, Maria Alexandrovna a purtat titlul de Înălțime Imperială; odată ce s-a căsătorit ea a devenit doar Alteță Regală. Ducesa de Edinburgh a avut deosebită plăcere de a-și expune magnificele ei bijuterii.

Prințesele britanice erau în mod clar geloase pe diamantele ei, inclusiv regina Victoria. Meriel Buchanan, fiica ultimului ambasador britanic în Rusia Imperială descrie următoarea scenă: „Regina a comparat tiara Ducese cu cele ale propriilor fiice, ridicând din umeri ca o pasăre a cărei penaj a fost ciufulit, cu colțurile gurii trase în jos și cu o expresie pe care cei care au cunoscut-o au învățat să se teamă”. Și nu a fost o surpriză ca micuța Maria, care a luat numele mamei sale Maria Alexandrovna, chiar dacă a fost botezată în ritul anglican să participe la slujbele ortodoxe din capela palatului regal a Marii Britanii. Câteodată, Marea Ducesă Maria Alexandrovna le permitea acestora să intre în capela privată. Acolo, Maria o însoțea pe Marea Ducesă, fiind fascinată de mirosul de tămâie și de icoanele vechi. Într-o scrisoare din februarie 1907, ducesa de Coburg îi scria fiicei sale: „Am sperat atât de mult că vei deveni și tu ortodoxă de dragul copiilor”. Au fascinat-o mai ales de catedrale rusești în anii tinereții, când a călătorit în Rusia la familia sa. Ajunsă în România, tânăra Prințesă de Coroana a fost în continuare atrasă de aspectele pitorești ale bisericii noi sale patrii. Măritată cu un soț catolic, Ferdinand de Hohenzollern-Sigmaringen, Maria a avut obligația de a-și crește copiii în religia oficială a țării. De altfel Regina Maria când era prințesă s-a întâlnit de nenumărate ori în Rusia sau în Anglia cu prințul și apoi țarul Nicolae al II-lea care îi era văr. A fost mereu mândră de înrudirea cu casa imperială rusă. După căsătoria cu moștenitorul tronului României, Ferdinand, l-a invitat pe vărul său Nicola al II-lea de mai mult ori în țară. Mariajul lui Ferdinand cu Maria propulsa astfel familia regală a României într-un club extrem de select. Maria a păstrat mereu o relație cu rudele ei britanice și rusești. În pragul Primului Război Mondial, grație ei, dar și înțelepciunii bătrânului rege Carol I, se ajunsese foarte aproape de o nouă alianță dinastică. În martie 1914, Ferdinand călătorește la Sankt Petersburg unde discută cu țarul Nicolae al II-lea despre apropierea dintre Rusia și România, dar și de o eventuală căsătorie a fiului său, prințul Carol, cu marea ducesă Olga a Rusiei, una dintre fetele țarului. Același subiect a fost pe tapet și în luna iunie, când imensul iaht „Standard” al familiei imperiale a Rusiei acosta la Constanța. Era momentul de glorie al lui Carol I, după 48 de ani de domnie. Pentru o zi, esplanada de la

Constanța și perla orașului, Cazinoul, au fost scena unor evenimente memorabile. Regele Carol purta uniformă și bastonul de feldmareșal rus primit de la țar cu câțiva ani înainte. Colonada Cazinoului a devenit loja din care au asistat la paradă regina Elisabeta a României, țarina Alexandra a Rusiei, viitoarea regină Maria a României și cele patru mari ducese, fiicele țarului, împreună cu fratele lor țareviciul Aleksei. Este emblematică o fotografie cu regele Carol I, țarul Nicolae al II-lea și viitorul rege Ferdinand, realizată pe terasa de la Cuibul Reginei, reședința reginei Elisabeta din portul Constanța. Dar și imaginea cu cele două familii, regală și imperială, reunite pe puntea de onoare a iahtului țarist. (vezi <https://www.digi24.ro/fara-categorie/legaturile-regelui-mihai-cu-dinastia-romanovilor-846124>).

În septembrie 1916, Maria i-a scris disperată vărului Nicky (Nicolae al II-lea) de la Petersburg. „Trimitte-ne ajutorul de care avem nevoie imediat. Ne găsim în fața unor forțe militare mult mai mari decât ne-am fi așteptat noi în urma promisiunilor care ni s-au făcut. Numai tu poți să ne ajuți și trebuie să ne ajuți, Nicky!”, scria Regina Maria.

→ Continuare din pag. 24

difuzoarele pitite prin cine știe ce locuri.

Afară înserarea și ceața se înfrățiseră de-a binelea. Becul și firma localului abia de se mai puteau citi că există. Nici circulația stradală nu mai era atât de prezentă. Arareori câte un trecător trecea orbecăind pe lângă zidurile caselor. Printre ei și o femeie. Era Hortensia Maxoda, necăjită și acrită de insuccesele pe care le înregistrase în demersurile ei umanitare. Aproape că îi venea să se întrebe ce căutase prin acele locuri, unde fusese de altfel avertizată că nu se dădea lumea în brânci cu sponsorizările. Pașii o purtau dincolo de firma de la groapă. Trecuse pe lângă mașina lui Severin, fără s-o vadă. Era ca o bufniță orbită. Din restaurant ieși alene într-un târziu și Severin. Râgâi mulțumit, satisfăcut și cu senzația că mai avea colegi lângă sufletul lui. Una peste alta se simțise bine. Trase de portiera mașinii neglijent și după câteva chei, rânji cu satisfacție la auzul motorului, care numai pocnea ci torcea de parcă ar fi fost recent scos de pe linia de fabricație. Când trase de volan să pornească de pe trotuar spre casă, realizează brusc că în fața lui ceața devenise de fapt o cortină. Puse ștergătoarele în mișcare pentru a avea senzația că poate vedea ceva mai mult. Și nu era o senzație. Ceața se așezase pe parbriz într-un strat gros, mocirlos, în care ștergătoarele făcuse o spărtură. Porni cu trupul încordat și cu ochii mijiiți de efort.

În vremea asta, Hortensia ajunsese deja la marginea orașului. Drumul avea să-i fie și mai cuprins de întuneric. Îl cunoștea. Mai fusese pe aici de mai multe ori, dar niciodată nu i se păruse atât de întunecat. Sentimentul de regret că nu luase un taxi se înstăpâna din ce în ce mai mult în cugetul ei. Lasă că nici nu se împiedicase de vreo unul cât colindase orașul în lung și lat. Așa că o porni voiniceste spre inima lizierei de unde știa că nu putea să

Astfel se explică și încrederea Reginei Maria de a permite transferul tezaurului României în Rusia la vărul său în 1917, chiar și în vara aceluiași an când Rusia era condusă de un guvern burghez și aplana spectrul bolșevismului. Încrederea sa în casa imperială rusă era neclintită. E un aspect istoric puțin cercetat de istorici. Dacă în decembrie 1916 tezaurul țării putea fi pus la păstrare la vărul său Nicolae al II-lea după căderea de la tron în martie 1917 nu mai era nicio justificare de a fi dusă o nouă tranșă din tezaurul românesc la Moscova. Originile creștin-ortodoxe și rusești din stirpea mării familii țariste a Romanovilor a urmat-o toată viața pe Regina Maria, explicându-se astfel propensiunea sa spre biserica ortodoxă și pentru fastul rusesc în casa regală românească imediat după Marea Unire de la 1918. Vezi încoronarea de la Alba-Iulia din 1922. Regina Maria s-a purtat ca o mare regină conștientă de originea sa etnică și religioasă creștin-ortodoxă din familia imperială rusă. A murit în vara lui 1938 fiind înmormântată la Curtea de Argeș, ca o mare regină a poporului român, simbolic în cripta domnitorilor români întemeietori ai Țării Românești din secolul al XIV-lea.

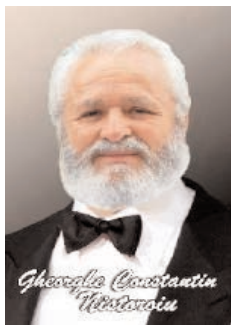
i se întâmplă ceva neobișnuit. Pe asemenea vreme nici animalele nu ieșeau la iveală. „Ce bine ar fi dacă s-ar ivi vreo mașină?” se lăsă ea pradă unui gând încurajator pentru ce începuse să simtă în suflet față de pustietatea ce-o înconjura. De parcă i-ar fi ghicit cineva gândurile, de undeva din dreapta și din spatele ei se auzi un zgomot de motor, apoi se zăriră farurile unei mașini. „Dacă fac din mână mergând pe stânga, pe întunericul acesta n-o să mă zărească, zise ea, hotărându-se să treacă pe partea dreaptă și să-i facă din mână automobilistului rătăcit.

Făcu un pas, apoi încă unul și încă unul până trecu dincolo de mijlocul șoselei gata să ajungă pe dreapta și să facă din mână. Nu mai apucă. O izbitoră îi frânse picioarele. Trupul zbură în aer și se așeză pe parbriz cu brutalitatea impactului. Șoferul frână târziu, deși nu avusese decât jumătate din viteza legală, impactul fusese extrem de puternic. Buimac, Severin se izbi cu umărul stâng în portieră, reușind să iasă afară din mașină. Corpul lovit era pe partea dreaptă a șoselei. Zvâcnea, horcăia, sângele începuse a inunda asfaltul. Severin își cuprinse capul în mâini. Era o femeie. De unde apăruse? Cum de nu o văzuse? N-ar fi putut să spună! După cum n-ar fi putut spune cine era. Se aplecă cu mari rețineri de chipul trupului doborât. Îi venise așa deodată să ia capul femeii și să-l sprijine cu brațele sale ca să nu moară. Ca să nu moară...

E neantul de deasupra noastră. La poalele piscului a rămas lumea! Un uriaș neant de așteptări între noi și drumurile lor!

Acum totul este simetric?, mă întrebi. Privește acolo jos, îi spun în timp ce noi urcăm, urcăm, urcăm...Toate aceste întrebări ni le punem mereu, cărămidă cu cărămidă, până când podul va fi gata. Tu meriți totul!

EROINE ȘI MARTIRE VALAHE MARI ȘI MICI ÎN VEACUL AL XX-LEA (1&2)

Gheorghe Constantin NISTOROIU

Continuare din numărul trecut

Eroina și Martira Ecaterina Teodoroiu-Fecioara din Gorj – Caterina

olteană a rămas pe pământul țării, ca Eroină a Patriei, iar în cerul strămoșilor biruitori, o strălucită Martiră a Neamului.

Botezul curajului l-a făcut ca voluntară cercetașă a Legiunii de cercetași – „Domnul Tudor”, apărând podul de la intrare în orașul Târgu Jiu, atacat de trupele invadatoare germano-huno-austriece. Vrând să fie de ajutor fratelui înrolat în Regimentul 18 Gorj, a îmbrăcat cămașa de infirmieră. A fost capturată de o patrulă germană, a evadat și a continuat lupta, rănită fiind la ambele picioare în luptele de la Filiași. Internată într-un spital din Iași, o cunoaște pe Mama răniților țării – Regina Maria. Regele Ferdinand o numește sublocotenent onorific în Regimentul 43/ 59 Infanterie. Ajunge comandant de pluton în Compania 7, unde prin curajul, voința și bărbăția ei a fost decorată cu ordinul „Virtutea Militară”.

Sacrificiul eroismului ei dobândit în lupta de la Delul Secului-Muncelu din ziua de 22 August 1917, i-a conferit jertfa Aurei de Martiră a Neamului ei legendar. Războiul de reîntregire a Neamului a înrolat în rândurile sale aproape toată suflarea Patriei, militari, bărbați tineri, adolescenți, vârstnici, femei, copii, adolescente, copile, preoți etc. „Trăgeau popii din clopotnițe și copiii din crame, una cu soldații.” (Radu D. Rosetti, „Croitoresele”, România, an II, nr. 333, 4 februarie 1918, p.1) Alături de sacrificiul Femeilor românce, tabloul Pantheonului național a fost conturat și de lcoanele tinerelor fete, adolescente și copile.

SANDA-Mezina pădurarului Timotei, din Munții Oituzului, Sanda, în jur de 10 ani, rămasă acasă cu mama ei, primește vizita unei patrule austro-ungare rătăcită. După ce a cerut mâncare, a mai cerut să ajungă în linia frontului lor, dar eroina, i-a condus în liniile românești, dându-i plocon unui brav colonel. „Curajul ei era accentuat de disproporția de forțe, ea încă la vârsta copilăriei, iar cei cinci soldați inamici înarmați și înspăimântători, umiliți în final, capturați și păziți de „o harapină de țigan” („De pe frontal nostrum – Sanda”, România, an I, nr. 10, 11 februarie 1917)

SMĂRĂNDIȚA-Copila de 10 ani, cu tatăl pe front și mama deportată în Bărăgan, a rămas Mama și Tatăl celor doi frați mai mici și stăpâna gospodăriei. Înțelepciunea suferinței a

maturizat-o. „Tu câteodată Mielule, probabil mezinul, parcă ai uita că-i război și că ne-au luat nemții atâta țară și că tata îi dus acolo unde se împușcă om cu om.” („Smărăndița”, România, an I, nr.167,22 Iul.1917,p.1)

MARIA MANCIULEA-Maria, adolescenta temerară, născută în comuna Pîrîu-Făgăraș era o prietenă a Oltului, familiarizată cu vadurile, vârtejurile, poate chiar și legendele lui, care a ajutat-o în vremea războiului să-și dea tributul ei de Mică Eroină. Trecerea Oltului printr-un vad cunoscut în fruntea unor grupe de Vânători de Munte a permis militarilor români să captureze orașul Făgăraș, fără pierderi, controlând în întregime principala cale de acces spre Ardeal. „Maria, fata cu ochii negri ca murele și cu păr bălai, intrând cea dintâi în apă, fără să-și mai suflece poalele, că apa ajungea până la subțiori, conduse grupele de vânători care căzând în spatele dușmanului îl nimici luând și peste 1.000 de prizonieri.” (Alexandru Daia, Eroi la 16 ani. Însemnările unui fost cercetaș. Jurnal de război 1916-1918, București, Ed. Ion Creangă, 1981, p. 58)

Maria Manciualea s-a născut în anul 1894, într-o familie săracă, neștiind carte. În 1920, s-a stabilit în Capitală, s-a căsătorit cu un birjar, iar în 1929 a rămas văduvă. Nu a avut copii și nu s-a mai căsătorit, lucrând ca slujnică. Lipsită de sprijin financiar a adresat un memoriu lui Gh.Gheorghiu – Dej, președintele Consiliului de Stat al R.P.R., mărturisind brav: „Nu solicit milă! M-am adresat tuturor forurilor... Sunt săracă, bolnavă de inimă și paralizie facilă...”

Leontin Sălăjan, ministrul Apărării Naționale i-a acordat o pensie, garantată de: faptele sale de vitejie din vremea războiului și decorarea cu ordinul „Virtutea Militară”, evidențierea faptelor sale de arme în lucrarea istorică a lui C. Kirițescu și în romanul Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, al lui Camil Petrescu. (AMR, fond Direcția control, contab., pensii, dosar 1889)

DESPINA -Dârza adolescentă din satul de pe valea Telejenelului, a refuzat în momentul intrării trupelor germane dușmane în sat, să părăsească casa părintească unde tatăl ei mai avea câteva pălpâiri de viață. Când vrăjmașii neamului și ai Bisericii s-au apropiat de casa ei, a rărit rândul lor, împușcând câțiva, dar în cele din urmă a fost ucisă. „Despina cu capul ascuns între mâini își dăduse sufletul, totuși ea veghea la căpătâiul tatiei, după ce apăruse câteva clipe Telejenel.” („Pe Telejenel”, România, an I, nr. 162, 17 Iulie 1917, p. 1)

Aproape în toate colțurile țării valahe cuprinse în Cuptorul de foc al războiului de reîntregire au existat Eroine și Martire Mari și Mici, dar nu au fost prinse în filele jurnalelor de război, ori noi nu am ajuns la ele.

Caracterul, Curajul, Răbdarea, Credința ortodoxă, Iubirea de Patrie, Eroismul și Martiriul demnității feminine valahe din vremea războiului de reîntregire a Vetrei străbune, a demonstrat cu prisosință, cu ocrotire cerească și mândrie românească că nu are vârstă și aparține tuturor claselor sociale, atunci când este vorba de Patrie, de Neam și de Cer!

Dăruindu-ți viața pentru Pământ, pentru Patrie și pentru Neam o primești înapoi în Cer! Aleasă cinstire Eroinelor și Martirelor valahe Mari și Mici ! (30 Iulie 2023)

(2) „*Trăirea mistică a fost salvarea noastră; am acceptat suferința și, prin aceasta, durerea a primit un sens înalt, sublim, salvator!*” (Aspazia Oțel Petrescu)

Există o triplă legătură în sânul luptei, a diversității luptei

unui Neam, a unei Nații, a unui popor: organică, spirituală și sacră, toate reflectate în virtuți cardinale, religioase, suprafirești, pentru dreptul firesc de a exista, de a continua, de a dăinui în istorie cu chipul său curat de icoană, specific aurei lui, numai a lui, care nuanțează profan și sacru pământul și cerul său.

În Aura Eroinelor și Martirelor noastre s-a zidit suflutește o parte dintre cele mai de seamă fapte ale trecutului, ca o prezență vie pentru prezent și o cale luminoasă de urmat pentru viitor. Conștiința și trăirea lor a fost un Rug aprins cu o dogoară istorică în care s-au întezit flăcările naționale, religioase, morale, civice, suflutești, răsfrânte într-o forță mistică-filocalică, ce a țâșnit în sfera cea mai înaltă a trăirilor spirituale, aceea a eroismului și martiriului hristic.

Aspirațiile conștiinței noastre însetate de Absolut sunt pur religioase și pur naționaliste! În ele se circumscriu PATRIA și BISERICA în care pulsează valorile noastre supreme și sacre. Creștinul ortodox dacoromân are o dublă filiație: fiu deopotrivă al Patriei și al Bisericii. În ambele ne naștem, creștem, ne definim, trăim și ne împlinim în sfera trăirilor pur spirituale. Pentru creștinul valah trăitor-mărturisitor, PATRIA, ca Vatră străbună dăruită de Dumnezeu, îmbrățișează un mediu natural, religios, lingvistic, social, politic, moral și spiritual, în care Neamul, respectiv Națiunea s-au afirmat cu sfera creativității, realitățile etnice, datinile, obiceiurile, tradițiile sacre în care pulsează idealurile, crezurile și energiile specifice genei ei. Raportându-te la aceste idei magistrale, însușiri a unor fapte de seamă, fenomene deosebite, respectiv aceste valori supreme, urmăm și împlinim soarta sinelui, întru destinul național-ceresc: IDENTITATEA-CONTINUITATEA-DĂINUIREA pentru care am fost chemați și aleși.

Pantheonul spiritual al Neamului în care strălucesc frumosul, binele, curajul, răbdarea, lupta, rugăciunea, sacrificiul, fidelitatea, suferința, altruismul, dreapta măsură, crucea, înțelepciunea, dărzenia, cutezanța, perseverența, libertatea, adevărul, dreptatea, solidaritatea, demnitatea, jertfa, atașamentul față de locul natal, național, statalitatea, independența, unitatea, integritatea teritorială, ce se cuprind în întregul Tezaur de tradiție, folclor, legende, balade, doine, mituri, proverbe, povestiri, zicale, cântece bătrânești etc, pun în evidență tocmai aceste valori supreme, marcând Calea devenirii noastre prin spațiu și timp.

Secolul al XX-lea în spațiul dacoromân, s-a înroșit jumătate de veac cu sângele Eroilor și Martirilor, respectiv al Eroinelor și Martirelor, sortite înjunghierii pe altarul Patriei creștine, iubită cu ardoare filocalică, cu suferință sofianică, cu jertfă mistică și cu demnitate hristică.

Secolul al XX-lea a fost comparat cu primele veacuri creștine supuse persecuțiilor religioase, persecuții fără precedent în istorie, numai că, satrapii românilor nu s-au atins de sufletele creștinilor înfiate lui Hristos.

În secolul al XX-lea, persecuția religioasă, deși a avut continuitate genealogică, privind tirania iudaică, a fost realmente diabolică. „Generația 1948 însă a fost supusă unor metode satanice, foarte meticuloase puse la punct, ce urmăreau spargerea personalității. Spiritualitatea insului trebuia distrusă, remodelată prin pierderea respectului de sine, coborât în abisuri de abjecție blasfemică; nici o fiară n-ar fi putut rezista flagerării demonice.” (Aspazia Oțel Petrescu, In Memoriam Spice, Ed. Elisavros, București-2008, p. 10)

Generația 1948 a avut o soartă tragică și, în același timp un destin de sacrificiu sublim! Eroinele și Martirele valahe ale veacului al XX-lea s-au împlinit prin jertfa de sine într-o stare mistică, în care conștiința lor curată s-a absorbit în Mântuitorul Hristos și în Fecioara Maria! Eroismul, puritatea, frumusețea, demnitatea, martiriul au excelat în sistemul diabolic concentrațional, conferind isihasmului carpatin, Filocalia întru Sofianismul Neamului ceresc. Credința Eroinelor și Martirelor întru veșnicia vieții, le-a întrupat demnitatea de jertfă!

ANI Onel-Ani Onel, făcea parte din grupul de eleve de la Băiuș încarcerate, fiind cea mai frumoasă dintre ele. Ți se părea o revărsare de mireasmă, de adiere, de cânt, de legănare, de gingășie, o strălucire de chihlimbar care te cuprindea în toate reflexele lui. „Ani Onel, grăiește Aspazia Oțel Petrescu, o mistică mărturisitoare a Crucii, era o perfecțiune. A lucrat în atelierul de cusături românești coordonat de mine. Era o sărbătoare pentru ochi și pentru suflet să o privesc plecată gingaș peste cămașa națională pe care o înflorea cu pricepere, cu frumoasele noastre motive românești. Era de o frumusețe desăvârșită, o primăvară diafană rătăcită în infern, chip de zână, mâini de zână, destin de zână ferecată în peștera zmeului căpcăun.” (Aspazia Oțel Petrescu, In Memoriam Spice, Ed. Elisavros, București-2008, p. 33-34)

Chipul de copil-de înger, de adolescentă, de adultă în care era înrămat Icoana frumuseții din care se răvărsa risipitor și sublim surâsul, bunătatea, blândețea, credința, iubirea era un calvar pentru regimul torționar comunist, care refula prin urâtenie, imbecilitate, ură și bestialitate. Frumoasele valahe au pășit pe drumul dinlăuntru lor presărat cu lumină și har!

FLORICA Savu-Florica Savu, era o întruchipare zeiască de om și înger, de Luceafăr al dimineții într-o pogorâre de har, de închinare de foc și sărbătoare arzândă, de floare imaculată și stea călătoare, de rază luminoasă și rosă aprinsă, de răsărit al tinereții și azur monahal, de cânt doinit și cântare liturgică, de dorul dorului și dorința împlinirii, de surâs angelic și susurul izvorului de munte, de mireasmă pascală și binecuvântare cerească.

Florica Savu s-a născut într-o familie cucernică și patriotică, la 23 Mai 1930, la două zile după Sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și Mama sa Elena, în localitatea Păuliș-Arad. Părinții înclinau să-i pună numele Elena, numele celei mai mari Împărăteasă a Neamului geto-dac, a pământului și a cerului, după Crăiasa Maria-Vlaherna-Carpatina, Maica Domnului și a noastră, dar frumusețea ei de floare a înlesnit, a înmiresmat și a grăbit botezul, petală cu petală.

„Elevă eminentă, de religie ortodoxă și de o moralitate desăvârșită. A terminat clasa a VI-a a Școlii Primare de Stat din Păuliș cu media 9,10. Când a fost arestată, pentru activitate anticomunistă, era elevă a Școlii Normale Ortodoxe Române de Conducătoare Beiuș. Avea 17 ani. Supusă torturilor timp de trei ani, a fost asasinată în închisoarea Tg. Ocna la 28 Mai 1950. Certificatul de deces a fost eliberat familiei în data de 22.09.1994.” (Constantin Totir, Catalogul Dascălilor și Învățăceilor uciși în lupta împotriva comunismului 6 Martie 1945-16 Decembrie 1989, Ed. George Coșbuc, Bistrița-2004, p. 131) Vestalele valahe au pășit pe covorul de jar ca pe o răcoroasă pulbere de nea!

Va urma

UN ROMAN DESPRE TINERETEA POETULUI

Liliana MOLDOVAN

Autorul romanului intitulat „Poezie și agonie: tinerețea poetului”, nu mai are nevoie de nicio prezentare deoarece activitatea sa literară ca poet, romancier, dramaturg și critic literar este binecunoscută și a fost apreciată, de-a lungul anilor, de erudiți critici literari și de către valoroși scriitori din țară și străinătate. În cadrul remarcabilei

sale opere literare care include 25 cărți de poezie, 18 romane, 24 cărți de critică literară, 4 volume de piese de teatru, 5 antologii de proză scurtă, 3 volume de interviuri, 6 cărți despre Sfinții Închisorilor; câteva volume de eseuri și cărți de teorie literară. În toate cărțile sale, în total 106 de cărți cu aceasta, Al. Florin ȚENE se preocupă în mod deosebit de problema destinului poezilor și al poeziei. Scriitorul, pe care, senior editorul Johnny Ciatloș Deak îl consideră „un străjer al literaturii române contemporane”, încearcă să dezlege enigma nașterii poeziei, întrebându-se care este misterul apariției unui poet de geniu, cum arată neliniștile sale creatoare și ce conduită existențială adoptă acesta pe drumul său spre succes. Luând în considerare toate aceste frământări literare, Al. Florin Țene, construiește în romanul său, portretul scriitorului ideal, al cărui destin este dominat de dansul dintre agonie și extaz. Cu mintea măcinată de întrebările existențiale specifice adolescenței și tinereții, dar cu sufletul 6 pregătit pentru zborul spre atrăgătorul și magicul cer al literaturii, eroul cărții, Mircea Tănăsescu devine prototipul poetului înzestrat cu un talent scriitor, dar care adoptă o dualistă filosofie de viață, ce îl obligă să se penduleze între nevoia de supraviețuire și arzătoarea dorință de a-și parcurge propria cale spre împărăția poeziei. Orfan de mamă, cu un tată abuziv, care îi oferă o viață la limitele subzistenței, Mircea înțelege, de timpuriu, că trebuie să plece din satul natal pentru a se rupe de nocivul mediu în care a crescut. Alungat de acasă de tatăl său, elevul de liceu ajunge la București, se înscrie la Colegiul „Gheorghe Lazăr” din capitală, învață să se descurce singur și „pornește pe drumul spre afirmare în lumea literaturii”. Încă din primul capitol al romanului, firul narațiunii e limpede și decurge lin (fără inutile întorsături și schimbări de situații), asemenea vieții tânărului poet, care, o dată evadat din casa părintească,

nu mai simte apăsarea fără de margini a destinului. Dimpotrivă, descoperă că este un răsfățat al sorții. Urarea pe care i-o adresează, ca o pricepută ursitoare, „tața Maria”: „Feciorule, să ai noroc în București”, se adevărește iar, elevul de liceu și apoi absolventul, Mircea, întâlnește „oamenii potriviți” care îl așază pe traiectoria realizării profesionale și literare. Un moment crucial în inventarul narativ al personajului principal îl reprezintă călătoria în Arabia Saudită, la înstărita și influenta familie a prietenului său, Arafat, dar și providențiala întâlnire cu scriitorul Radu Albala, patronul unei edituri și a unei tipografii, a cărui avere este moștenită de Mircea, care se 7 trezește peste noapte, că este patronul editurii și proprietarul casei unde locuia răposatul Radu Albala. Deși, la prima vedere, am putea înțelege că romancierul idealizează viața eroului său, mai ales în a doua parte a cărții, care este eliberată de dramatismul inițial, Al. Florin Țene, după cum ne-a obișnuit deja în cazul scrierilor sale anterioare, își păstrează luciditatea și își exersează, și de această dată cu succes, abilitatea de a insera în roman, secvențe din istoria literaturii române și pagini de poezie din creațiile sale. De asemenea, Domnia sa. amintește despre efectele dictaturii comuniste, trage concluzii pertinente cu privire la trecutul și viitorul literaturii, ajutându-i pe cititori să înțeleagă cum funcționa cenzura din presa și literatura socialistă. Din când în când, prin vocea protagoniștilor din carte, apelează la aforisme și se referă la obsesia personajului principal pentru anumite cărți și pentru viețile anumitor scriitori. În concluzie romanul oferă o lectură antrenantă și plăcută dobândind un farmec aparte prin relatarea poveștii de dragoste dintre Mircea și Liana dar și prin interesantele detalii geografice și culturale despre Arabia Saudită. Pe parcursul cărții, Al. Florin Țene reușește să demonstreze că pentru autorii de geniu viața își află sensul, exclusiv, în orizontul poeziei. „A fi poet înseamnă să simți durerea celuiilalt cu propriul tău sânge, să-i trăiești singurătatea până la țipăt, să te îndrăgostești până când conturul propriei inimi ia forma inimii celuiilalt și nu mai știi 8 a cui este lacrima, surâsul, gândul. În măsura în care o carte înseamnă și un dialog între idee și trăire.” Definind această inefabilă și universală stare a celor care compun poezie, autorul romanului ajunge la înțeleapta concluzie că, în fața unor realități triste, nedrepte și dureroase, doar credința, iubirea și libertatea de creație ne mai pot salva. Ajutându-ne să identificăm care ar fi virtuțile literare specifice marilor autori de poezie, romanul se metamorfozează, treptat, într-un text apologetic adresat Poeziei și tuturor discipolilor ei. Acest lucru conferă cărții intitulate „Poezie și agonie” o valoare specială, deosebit de frumoasă, și o transformă într-un text ce înalță cititorii, le înaripează sufletele și îi încurajează să se simtă extraordinar de bine în marea și luminoasă cetate a muzelor și a slujitorilor lor.

ADRIAN BOTEZ - LA O NOUĂ DISPUNERE DESPRE NEANT ȘI DESPRE NIMICNICHIA OMENEASCĂ

Ionel NECULA

Prietenul meu de-o viață (...pe care încă mă încăpățânez s-o îndur...), Adrian Botez, iar m-a răsfățat cu o carte. Mărturisesc că oricâtă hărnicie aş arăta - și, slavă Domnului, încă nu m-a cotropit acea lenevie intelectuală improductivă, care să mă depărteze de ispita lecturii - e greu să mă țin cu lectura în ritmica aparițiilor sale livrești. M-am convins de multă vreme că, prin neostoita sa capacitate de creație și de apariție în vitrina cu noutăți literare, ar putea da de lucru multor cronicari, dispuși să-i comenteze cărțile.

Am regăsit, și în noua sa carte : „**NIMENI**” ȘI „**NIMIC**” (...am primit - deci - **NEANTUL** ... **disimulat ÎNTR-UN PLIC** ...), Editura Rafet, Rm. Sărat 2024 - același disconfort de viață și de lume - prezent, peste tot, în cărțile sale, al căror număr este așa de generos, că poate alimenta o bibliotecă întreagă. Nu știu cine este expeditorul „**PLICULUI**” - ...și nici de unde i-a aflat adresa... - ...dar e bine. Dacă tot a primit **NEANTUL** „**disimulat ÎNTR-UN PLIC**” - e bine că dă seama despre el, că ignoră avertismentul lui Noica și că nu se sperie de prăpăstiile lui).

*

Cartea lui Adrian Botez este structurată astfel :

1. PROLOG („...**Dacă va vrea - VREUN OM!** - ...vreodată... - ...**totuși...să mă citească.../ Făr' să mă-njure... - ...și nici măcar hulească : /...Să-l aibă pe HRISTOS - DREPT SUFLET!** -„**LIMBĂ ÎN SFÂNTĂ GURĂ!**” !);

2. PARTEA I : O MARE TĂCERE - ALĂTURATĂ COLȚILOR DE TIGRU (20 de poeme, unele fiind propulsate spre înălțimi lirice sublime - precum „**Addenda la <<MIORIȚA ÎNGERILOR>>**”: „(**...**)...**Îmi curge SÂNGE din ÀRIPI... - ...și SÂNGE-i peste tot : / Mai departe de SÂNGE - nici eu nu mai pot... / CRIST**

îmi ține-ARİPILE - între-ÀRIPILE
Sale : / Îmbrățișați - eu și cu CRIST
- am intrat în MEREU : / DOI
PICURI DE ROUĂ - pe-o FRUNZĂ
DE ZEU.../Vom pribegi -
AMÂNDOI - din FÂNTÂNĂ-n
FÂNTÂNĂ / Până vom aduna RAZE
și-OGLINZI - într-o SINGURĂ
STÂNĂ!...Rănită - PASĂREA
CÂNTĂ DIN CRIST.../ ...Și nu mai plouă - în LUMI: s-a
făcut de-AMETIST! / Eu și HRISTOS : DOUĂ RAZE DE
LUNĂ/ Și-o SINGURĂ VESTE : ACEEA! - ...cea
BUNĂ!(...)" - ...sau „SCHIȚE DIN MUNȚII
BUCOVINEI” : “...E atâta liniște - ACUM și-AICI - și-
atâta FRUMUSEȚE/ Când - cu-IZVORUL DIN AMURG
- răcorim SFINȚILOR VERII - ALBE FEȚE.../...O -
pogoară - TU - Cununi de RAZE - și la-a noastre-
umile VETRE! / Altfel - CRISTE - pururi - OMENIRI
se sting (...precum într-un PUSTIU...) - ...de
SETE!”...);

3. PARTEA A II-A: RUBAIYATELE LUI „NIMENI” - ÎN „NIMIC” SCĂLDATE (40 de rubaiyate).

Majoritatea rubaiyatelor, din această secțiune, sunt așa de adânci, că e greu să le supui unui tratament exegetic, care are ca scop **esențialul**. Când **TOTUL-TOATE SUNT ESENȚIALE - ce poți să faci?** Cel mai firesc ar fi să le redai pe toate... - ...dar asta ar însemna să scoți o nouă ediție (una critică), **ceea ce ar fi destul de bizar și neobișnuit - când e vorba de O SINGURĂ CARTE, din...69 !**

4. EPILOG (11 poeme, sfârșite cu : Ultima prorocire - despre POPORUL DACO-VALAH-HRISTOS...) ;

5. CINE ESTE ADRIAN BOTEZ?

*

...Nu vreau să insist asupra ideii de **Neant**, care bănuie cam peste toate genurile de creație și-a fost ținut în grații de Sartre, de Heidegger și de alți existențialiști, subliniez doar că, din mulțimea sensurilor ce i s-a dat, Adrian Botez îl privilegiază pe cel de **NIMIC**, de **GOL**, de **EXISTENȚĂ VIDĂ**, **DEMATERIALIZATĂ**, de **CEEA CE NU ESTE** : „**Nu mai priviți spre SEARBĂTUL NIMIC/ Mai amânați NEANTUL - primit ASTĂZI - în PLIC ! / ...Și dac-AICI - vă simțiți - ne-ncetat - doar „NIMENI TRISTUL” / Faceți o GLUMĂ DE TRUVER : deveniți ...FLAUTISTUL ! / Cu fiecare NOTĂ - veți mai sui o TREAPTĂ/ Spre-o LUME ce putea-va - se zice - -A FI MULT MAI DREAPTĂ... // Dar - cel puțin - veți construi o ZARE/ În cari tremură ROUA : IUBIREA DE PLECARE !” (cf. **NU MAI****

PRIVIȚI SPRE SEARBĂDUL NIMIC - Marți, 9 octombrie 2024 – p. 35).

A doua diviziune a cărții este intitulată, precum am spus mai sus : **RUBAYATELE LUI „NIMENI” - ÎN „NIMIC” SCĂLDATE** Amintesc mai întâi că **Rubayatele** constituie o specie literară ținută în grații de Adrian Botez, **niciodată compromise de autor !** - și dacă revine adesea la ea, o face din considerentul că, **sub o formă concentrată, poate sugera mai mult decât poate induce printr-o formulă desfășurată.** Menirea poeziei lui Adrian Botez, bag seama, nu este să spună, cu exactitate, ceea ce are de spus, ci **SĂ SUGEREZE CEEA CE CUVÂNTUL REFUZĂ SĂ SE ROSTEASCĂ EXPLICIT.**

Trec peste catrenul consacrat confracților scriitori, în care folosește un lexic extrem de dur și mai puțin obișnuit... - ...și mă opresc la cel intitulat **NICI LA TREI SECUNDE DUPĂ <<SCOSU-N RAI>>**, datat 8 octombrie 2024: „**Nici la trei secunde după <<SCOSU-N RAI>>/ Au uitat de tine - ca de-un GUTURAL./ Stai cuminte - SUB PĂMÂNT : a ta CÂNTARE/ Valorează --ACUMA: MĂRUNȚIȘUL - PIERDUT PE-O ȚIGARE...**” (cf. **NICI LA TREI SECUNDE DUPĂ <<SCOSU-N RAI>>**, p. 41).

Are perfectă dreptate autorul : **DESTINUL CREATORULUI** este de...**MEMORIE SCURTĂ** (...poartă... **MINI-JUPĂ !**).

Nu se poate spune că poetul nu pendulează, dispeceral, între minte și inimă - nicicând compromisul binom eminescian! - dar metafora sa este înstructurată-n idee. Interesul poetului este îndreptat, cu precădere, spre **ceea ce comunică** și mai puțin spre

felul în care se întrupează comunicarea.

Cu multe secole-n urmă, Gorgias din Leontinoi pune o întreită întrebare: dacă există ceva în afara voinței și conștiinței noastre; în cazul că există, dacă poate fi cunoscut; în cazul când poate fi cunoscut, dacă poate fi comunicat și transmis. Se vede bine că atenția poetului merge, cu precădere, spre pasul trei, din întreita întrebare a înțeleptului din vechea Eladă.

Iată, bunăoară, cum sună un catren, înciudat de nemiloasa soartă a Poetului, trăitor într-o lume gregară și ignorantă: „**Am văzut: nu este NIMENI - să regleze acest RAI/ Nici TRUVERII - nici POEȚII - nu mai au - aicea – TRAI ! / ...Și chiar nimic nu-i de făcut – spre-a nu mai fi <<NIMIC>>?/ Dispăru UNU’ după COLȚ : să facă rost de DRIC ...**” (cf. **DISPĂRU UNU’ DUPĂ COLȚ: SĂ FACĂ ROST DE DRIC ...**, p. 44).

...Nu mai insistăm. Ca de obicei, ultimile pagini sunt consacrate biobibliografiei sale desfășurate, de unde aflăm amănunte interesante - despre viața și trecerea, prin viață și prin lume, a Poetului. Continuă să-l creditez, cu „**asupra de măsură**” - deși Adrian Botez nu este deloc un autor ușor de lecturat, și cu atât mai puțin de comentat.

Sper să-și păstreze puterea de muncă și să ne ofere încă multe pretexte de comentat. Sper, mai ales, **să-și păstreze aceeași stilistică ozonată !**

Țara lui Eminescu

Florea TURIAC

*Eminescu stă de strajă și-astăzi patriei natale
Luminând ca un Luceafăr din necunoscutul cer
Desfăcându-și peste codrii aripile de petale
Cu lumină din lumină și cu-un aer de mister...*

*Meditează-adânc Poetul sfâșiat de o durere
Pentru Țara-aceasta care se topește sângerând
Că-i condusă din afară și-i se-nalcă orice vrere
C-așa vor conducătorii – nu și oamenii de rând-*

*Lui, din nou, melancolia i se-așează ca o salbă
Parcă iar gândind să scrie versuri la Memento mori
A sa viață să rămână pură precum neaua albă
S-o topească-n poezie cum topesc, zăpezi, doar sorii...*

*Eminescu e trecutul și prezentul, viitorul
Poeziei de iubire pentru țară, pentru neam
Pentru tot ce-nseamnă timpul, visurile și amorul
Care dau lumină lumii ca un soare viu prin geam*

*El stă așezat pe tronul „ într-o lume fără umbră”
Să vegheze limba scumpă a acestui brav popor
C-a lucrat a ei grădină și când vremea era sumbră
Să o lase ca tezaur neamului nemuritor*

POEME

Mihai MERTICARU

Ușoară ca o iluzie

Ușoară ca o iluzie
ea vine spre tine purtând pe umeri
urcioare pline cu mângâieri,
ai vrea încă o dată să le numeri, dar
sunt închise
în ziua de alaltăieri.
dezmierdările-s pline cu miresme
tomnatice
fulguind peste trupul tău gârbovit,
o ruină,
strivită de poveri de legende
ale frumuseții atice,
în timp ce sufletu-ți neconținut se-
nclină
spre roșia-aprinsa-continua
nelumină.

Pastel

O lumină viscolită în volute
transparente,
șiroind din soare,
răspândește-n atmosferă o aromă
negrăit de amețitoare.
o procesiune nesfârșită de ovaluri
de unde,
prin toți porii, în sânge, îți
pătrunde.
freamătul țărâniei îngână, în gând,
pustietatea,
păduri seculare și-au uitat, de-un
veac,
etatea.

stele albe se rostogolesc rotund
prin iarbă,
de-atâta căldură, lacurile încep
să fiarbă.
în luminișul singuratic, luminiscent,
un viscol răzbit de doruri
se zbate omniscient.
jur-împrejur ard ruguri roz

de trandafiri,
calci ușor pe umbra unui dor
și, ca-n vis, mult te miri
cum orizontul cerne pulberi fine
de povești,
că nu mai știi, de la o vreme,
în care lume mai ești..

Geneza

Într-o zi cât un an,
Dumnezeu și-a muiat degetul în
praful
unei stele,
l-a presărat peste umbra unui zbor
de înger,
l-a amestecat cu un cântec adormit
într-un gând,

l-a trecut prin flacăra nestinsă
a singurătății colorate,
a turnat o părticică din ecoul
unei nebunii,
a adăugat câteva îngândurări ale
căutătorului
de himere prin galaxia unei picături
de rouă,

le-a strecurat prin miresme de erori,
le-a fulgerat cu îndoieli și neliniști,

le-a rostogolit prin grădina
infinitalui,
prin neastâmpărul vântului, prin
zăpada
tăcerii, prin rază de lună, prin
glazură

de taină, de dor și amor,
prin candidă și neîntreruptă mirare,

le-a trecut prin clepsidra unei clipe,
a suflat apoi ușor,

am ținut în do major:

Anchiloze cu osmoze

Prea multe încrucișări de drumuri
în calea noastră,
de când zarea nu mai este cum era,
albastră,
prea greu e să știi încotro să te
îndrești
când nu mai ai busolă
și dintele îți crapă în alveolă.

voci nedeslușite se învălmășesc în
jur,
ștergând cerului ultimul azur.

o pustietate fără margini ne
năclăiește
picioarele,
încălcându-le prin ale înserării
cețuri,
uluitoarele.

un cer ruginiu cerne cuvinte pestrice,
suveica se blochează cu îndărătnicie
printre ițe,
orizonturile, de atâta negru pătate,
au început și ele să duhnească
a duplicitate.

ziduri de tăceri se înalță între noi
tot mai înalte,
trenurile staționează, până ruginesc,
prin halte.

o blestemată insașiabilitate
insolubilă
și pecinginoasă
ne-a intrat neinvitată și n-o mai
putem scoate
din casă,
ne-a încălecat pântecoasa și lașă
și nu mai știm pe unde să scoatem
cămașa.

Nepoata lui Fănuș

Ion DULUGEAC

Continuare din numărul trecut

Vântul făcea să tremure frunzele copacilor, iar șoaptele lor, pline de mister nedeslușit, îl însoțeau în drumul său spre mașina parcată lângă fosta Casă de Creație, unde acum funcționa acolo un restaurant cu circuit închis, administrat de Ministerul Culturii. Cufundat în amintiri, Ion Brâncoveanu trecu pe lângă o femeie plinuță, cam neîngrijită, dar curat îmbrăcată, cu trăsături ce arătau o frumusețe pierită. Aceasta îl salută, trezindu-l la realitate.

- Bună ziua, Ionele! rosti femeia, zâmbindu-i politicos.

- Bună, draga mea, ce faci pe-aici? îi răspunse bărbatul, oarecum mirat.

- Aici lucrez, pregătesc restaurantul, că avem o nuntă sâmbătă. Dar tu ce faci, ai venit după fiică-ta? continua tirul întrebărilor, femeia.

- Da, m-am întâlnit cu ea, am venit să-i spun ceva și apoi, tot mergând pe-aici, m-au năpădit amintirile, spuse Ion, suspinând ușor și privind nostalgic pădurea.

- Îți aduci aminte de zilele când ne iubeam, în ierburile alea mari din stânga păduricii de la cavou, lângă stejarul ăla cu crengile pe pământ? întrebă zâmbind complice femeia, care acum era nevasta amicului său Ișpano.

- Cum să nu știu, măi Violeta! Nu știi că mi-am murdărit pantalonii de blugi?

- Nu, cu mine te-ai iubit pe craca de la pom! Cu Petra a fost asta, când ai făcut-o prin iarbă, pe vremea când era ea cuplată cu Adrian a lui Margareta; când te-a certat și apoi l-ai bătut, la porțile Palatului, îi aminti femeia râzând.

- Așa deci, m-am încurcat, scuze...

- Cu mine te-ai iubit pe o pătură în iarbă, pe o pătură pe care mi-a dat-o nea Fane Neagu să-i adun măcriș... da' în loc să adun măcriș, eu te-am sedus pe tine... mi-aduc aminte că am înverzit pătura albastră, de parcă trecuse tancul peste ea, de m-a certat nea Fane, nu știi?

- Au trecut vremurile alea, draga mea. Uite, copiii au crescut, noi ne-am ramolit, nu?

Trecură doar câteva secunde de când cei doi își depăneau amintirile, stând la intrarea în parc, unde trăiseră clipe minunate în tinerețe. Pe acolo, pe aleea centrală pietruită, ce trecea pe lângă restaurantul scriitorilor, Brâncoveanu se întâlneau adesea cu Fănuș Neagu. Acesta simțea că băiatul, chipeș de pe atunci, se uita după protejatele lui, aduse din Brăila să le căpătuiască.

Deseori, Fănuș îl amenința cu miliția pe tânărul care lucra ca taximetrist și era independent financiar; dar avea și el numeroase relații la organele vremii, așa că vorbele romancierului îl lăsau rece. Ba mai mult, îi reveni în minte ziua când, la un astfel de dialog, a ripostat cu expresia:

- Lasă, nea Fane, că ți-o dau pe Zamfira o dată, nu pe lovele, ca Dinescu!

- Îmi dai pe mă-tii de golan de la ITB, mai bine adu și tu un vin bun de la tac-tu, de la Drăgășani, scursură din neam boieresc...

- S-a făcut, nea Fane, ai zece kile... să moară gagica lui matale, Pașa, de la Colțul Parisului, că prea-i tragi clopotele des, deh...

- Băi, lepră mică... cu ochii albaștri... de unde mă-ta știi tu de Pașa?

- Păi.. chiar de la matale, domnule scriitor, că-i ziceai... lui Ion Băieșu, în ceardacul vilei sale, că te înnebunește cu fâțele ei, alea mari, ca doi pepeni de Dăbuleni...

- Băi, derbedeule de periferie, dacă află cineva, praf te fac. Hai, adu vinul ăla și ai liber la... una din fetele mele, dar să fii milos și generos și, dacă rămâne borțoasă, să nu o lași baltă... că draci mănânci, pușlama boierească...

Către răsărit se vedea o pată galben-sângerie, scoțând fâșii de aur pe boltă, din umbra pomilor bătrâni de lângă cavoul Brâncovenilor, situat la câteva sute de metri mai jos, către lac. Ramurile dezgolite se profilau pe acel fundal, împletindu-se într-un desen încurcat. Iarba care era tăiată de curând, pierzând spicul ce fluturase falnic către pământ, lăsa un covor verde pe pământul negru ca tăciunele. În depărtare se profilau liniile arțărilor bătrâni, sădiți de peste două secole de familia Brâncoveanu, dar și mulțimea de stejari plantați de comuniști, care păreau așezați haotic în grandiosul parc al Casei de Creație Mogoșoaia. Pitulate zgribulit prin tufele de lângă aleea de pământ care ducea către lac, ca la un semn, porniseră să se înalțe spre cer stoluri mici de vrăbii, de parcă visurile scriitorului ar fi plecat triste în zbor, odată cu micile viețuitoare, către înaltul cerului.

Din senin, de parcă era trezit din somnul dulce al amintirilor, Ion Brâncoveanu se uită către femeia din fața lui, care rosti fără vlagă:

- Cred că-i normal să ne trecem, mai ales eu, am muncit de mi-au sărit ochii din cap, pentru că m-am măritat cu prietenul tău, Costel... zise femeia. Apoi adăugă, da' tu ce mai faci? Ce face nevastă-ta, Elena? Ce face Ana-Maria, că pe fiică-ta Cristina am văzut-o mereu,

pe cal, pe-aici prin parc?... și începu a vorbi, rāzānd. Le spuneam colegelor, în glumă, „Vedeți, fata asta putea să fie fata mea, că-i făcută de primul meu iubit”, fapt pentru care au rās de mine. Dar eu nu le-am luat în seamă... iar acum, după 30 de ani, pot să-ți spun că tu ai fost singurul bărbat cu care m-am simțit perfect. Cu restul a fost altceva, de parcă... nici n-a fost.

- Cum așa, măi fată? Și de ce nu m-ai căutat?

- Nu voiam să stric idila vieții mele! Nici nu știi ce bucurie-mi făceai când te vedeam!

- Mare proastă ai fost, draga mea! Să fiu sincer, atunci, îmi aduc aminte perfect, am crezut că nu ți-am plăcut. Știu că ai rămas cinci minute nemișcată pe pătură, cu ochii deschiși, iar eu m-am simțit vinovat față de prietenul meu Costel.

- Nu. Atunci au fost cele mai frumoase clipe ale vieții mele, măi, Ioane!

- Ei, nu-mi spune! rosti uimit bărbatul, privind cu mirare către femeie.

- Mi-a fost rușine să-ți mărturisesc. Din cauza asta m-am căsătorit cu prietenul tău, Costel, pe care nu l-am iubit niciodată.

Ion o luă pe femeie în brațe și o pupă pe obraji umezi de lacrimi; erau lacrimi de fericire datorate clipelor trăite cu bărbatul iubit.

- Vezi, măi, Violeta, mulți tineri pierd lucruri neprețuite din cauza rușinii sau a comunicării, stricându-se legături frumoase. Dar... poate așa au fost destinele, draga mea, nu?

- Se poate, se poate! rosti femeia, ștergându-și obraji cu poala șorțului de la uniformă, lăsând apoi mâinile să-i cadă grele pe lângă corp. Acum, hai că plec, măi Ionele! A fost o mare bucurie că te-am revăzut, să știi!

- Te sărut și-mi pare rău că nu am știut ce-ai simțit atunci cu adevărat. Eu am crezut că ai rămas ca o stană de piatră pentru că nu ți-a plăcut. Asta este viața, draga mea!

- Și eu la fel, Ioane, tu care ai fost iubirea vieții mele, rosti femeia.

Violeta își adună cu greu privirea rătăcită și îl fixă drăgăstos drept în ochii lui albaștri, continuând cu glas tremurat:

-Am văzut-o la tanti Leana pe nepoata ta. Este Cristina întregă! rosti cu drag femeia, cu un zâmbet sincer pe fața sa ușor trecută.

- Așa este. Am avut noroc de o nepoată cuminte, frumoasă și deșteaptă, nu? Dar viața m-a pedepsit! rosti el cu jumătate de glas.

- De ce să te pedepsească, dragă?! Dacă ai procedat cu toate, ca și cu mine, toate te vor fi păstrat în sufletul lor, să știi! spuse cu bucurie Violeta, zâmbind complice. Nici nu știi tu de câte ori mi-era greu, închideam ochii și-mi aduceam aminte de pomii ce se legănau deasupra noastră în ziua aceea... zău că da!

- Sunt fericit să aud asta. Și-mi pare rău că am fost atât de naiv atunci! Dar asta a fost soarta, fata mea! Te sărut cu drag și transmise-i lui Costel salutările mele!

- Am să-i transmit, fiindcă el mereu îmi vorbește de tine. Cred că știe de noi, pentru că la început, când ne iubeam cu ochii închiși, i-am spus o dată: „Așa, așa, Ionele”. El, băiat bun, doar a spus încet că pe el îl cheamă Costel, de mi-a fost rușine! mărturisi domol femeia.

Cu un surâs trist pe față, Brâncoveanu stătea lângă femeie privind-o cu drag, apoi clătină din cap și mărturisi abătut:

- Violeta dragă, ai dezgropat sentimente care au fost netulburate până acum. Ai reușit să-mi trezești muștrări de conștiință... nu știam că atunci, pe pătura aia, tu erai în extaz și nu indiferentă sau nemulțumită, cum am crezut eu inițial, ca un prost ce eram...

- Sunt fericită că azi te-am văzut și am discutat lucrurile astea, să știi! Doar așa, ca să lămurim lucrurile și să știi tot adevărul...

- Greșeala ta a fost că nu ai vorbit atunci... cine știe? Poate soarta ta și a mea ar fi fost alta, măi, fată dragă! mărturisi bărbatul, încercând un soi de scuză, oarecum stânjenit.

Un nor de praf, stârnit de un vârtej de vânt, îi învălui pe cei doi. Brâncoveanu luă femeia în brațe și-i atinse cu buzele obrazul fierbinte. Violeta îi strânse mâna abia perceptibil și se depărtă, aruncându-i o ultimă privire.

- Rămâi cu bine, dragule drag... pronunță gătuț Violeta și-o luă la fugă spre restaurant.

- Cu bine, salută-l pe Costel... abia se-auzi glasul lui, ce plecă trist către mașină.

Mergând pe alee, cu capul plecat, privea pietrișul alb din spărtură de marmură ce scliffea în lumina soarelui de amiază, aruncând licurici mici de lumină spre verdele pălit al frunzelor de stejar și al celorlați pomi ce străjuiau aleea. Era cuprins de sentimente ciudate.

O posibilă mare iubire reînviase?! Retrăia din amintire acea fierbinte zi de vară când se iubise cu Violeta... o fată frumoasă, cu ochi alunecoși și gura ca o cireășă... care i se dăruise... gândi visător Brâncoveanu, marcat de întâlnirea atât de neașteptată cu femeia pe care n-o mai văzuse de ani buni. Când să fi fost ultima oară? încercă el să-și amintească.

Se revăzuseră pentru scurt timp la Palatul Știrbei de la Buftea, unde Ion cazase, la unitatea unde Violeta lucra atunci ospătăriță, o delegație de sportivi din Ungaria, venită pentru Cupa Mondială de Sărituri peste Obstacole, desfășurată la Corbeanca. Era președinte al Federației, și patronase atunci competiția respectivă. Cu sufletul vrainste, el se opri lângă mașină, rămânând, preț de câteva minute, să asculte foșnetul copacilor din jur.

Scutură din cap, parcă voind să scape de amintiri. Deschise portiera, urcă lent, întoarse în loc și opri, peste câteva secunde, în dreptul stejarului secular din poiana năpădită de bălăriile verii, unde o iubise pe Violeta. Închise ochii și lăsă să se deruleze nestingherite imaginile frumoaselor sale amintiri din tinerețe, unde până și locul arăta cu totul altfel...

Dezarmat în Atlantic

Gruia COJOCARU

După un duș rapid s-a întins îngândurat pe pat. Lângă el, pe celălalt așternut, Moș Ene îi dădea târcoale lui Andrei.

- Mai vreau să ascultăm muzica aia!

- Cu plăcere! zise bucuros unchiu'.

„The Door”, cu Teddy Swims într-o interpretare de excepție, era piesa pe care-o descoperise țăranul în ziua în care „Săgeata lui Cupidon” i-a străpuns armura. Curând devenise și melodia favorită a lui Andrei. Băiatul a adormit înainte de stingerea ultimelor acorduri muzicale, nu și unchiul său, care simțea că-i bubuie țeasta. După un ceas de ceartă cu somnul, țăranul s-a ridicat, a tras pe el o pereche de pantaloni scurți și-un tricou, a aruncat pe umeri un prosop și, cu o sticlă de apă minerală în mână, a plecat spre sala de forță. Programul nu permitea turiștilor accesul în acel spațiu pe timpul nopții, însă, ținând cont de relaxarea generală, era greu de presupus că i-ar fi blocat cineva accesul. Așa că a ignorat liftul, coborând în salturi scările de la etajul II la parter, a trecut iute pe lângă recepția așezământului, rostind luminosul „Hola”, fără să-i lase hotelierului timp să se minuneze de o trecere nocturnă nefirească, apoi s-a îndreptat glonț spre zona de antrenament fizic. După încălzirea temeinică a întregului aparat locomotor, cu accent sporit pe mișcările articulare, țăranul a trecut la helcometru. Lucra cu greutate mari, în regim „Doctor Cezar”, medicul ieșean „pasionat de cardiologie, nutriție și sport”, care a avut un rol benefic în modificarea traiectoriei sale existențiale. Atât doar că țăranul era mult mai strict ca Cezar în problema nutriției. Cât despre alcool, considera povestea încheiată definitiv.

A tras mult de aparat, până când partea superioară a corpului răspundea palid la comenzi, iar mai târziu a trecut la partea inferioară, numărând kaloriile consumate în urcarea simulată pe munte. 14 calorii pe minut – norma pe care corpul lui o putea dezvolta activ într-un efort îndelungat. „Faza de platou, aici trebuie să rămân cât mai mulți ani!”, își zise în gând. Prosopul era jilav, sărat și unsuros, iar sticla de apă minerală se golise când plecă spre apartament. Un

nou duș, o nouă alungire pe pat, dar somnul parcă pierise. Se ridică, merse în camera cu televizorul, unde aprinse lumina, căută în troler o foaie și un pix, scrise un mesaj în limba română, apoi converti conținutul în engleză cu ajutorul tehnologiei.

„Te plac, deși pare straniu, ironic chiar, ca un taifun ai intrat în sinele meu. Sunt român, nu știu nicio limbă de circulație internațională, însă mi-ar plăcea să interacționăm direct. E la latitudinea ta.

Al tău,
Tudor”

După ce semnă, țăranul adăugă, ceva mai jos, „camera 422”.

Redactat în limba engleză, cu ajutorul „Google translate”, biletul, pe care-l scrisese pe o filă ruptă dintr-o agendă, odihnea în buzunarul său, într-o dimineață calmă de august, în vreme ce aștepta la terasă, pe același scaun, mestecând nefiresc de încet feliile de fructe. Dar „invadatoarea” întârzia.

- Plecăm? întrebă Ecaterina într-un târziu, exasperată probabil de lentoarea impusă subliminal de fratele său.

- Mergeți voi înainte, eu mai îngădui puțin!

- Atunci noi ne ducem în sala de forță și, când vrei să mergem la plajă, ne anunți! preciză femeia, care observase noua preocupare a fratelui ei, însă, din discreție, nu dorea să comenteze subiectul.

„Invadatoarea”, blonda enigmatică ce-i săgetase inima, era însă absentă și, pe măsură ce trecea timpul, țăranul simțea că se prăbușește. Gândul că tinerei i se terminase vacanța și plecase deja în zori îl înnebunea. „Mă, ai avut o șansă și ai rămas inert, ca un zevzec, în loc să acționezi! Ce-ai fi vrut, să vină dama și să te ntrebe:

Nu vrei să petrecem timp de calitate împreună?!?”

Își tortura sinele cu toată ferocitatea de care era capabil, iar scorpionul din el era expert în a-și provoca durere, atunci când rata ținta pe mâna lui. Turba înlăuntrul, dar afișa o față de poker în afară. Își aminti că-i într-o zi de 11, din luna sa favorită, cu ghinion cel mai adesea pentru el. Surâse, depășise pragul. Una din micile lui superstiții, de care se dezlegase în procesul de transformare interioară, fusese legată de ziua de 11 a fiecărei luni calendaristice, de vreme ce mai toate evenimentele nefaste din viața sa au purtat amprenta acelei zile. Pe vremuri ajunsese să se ferească aproape cu teamă de ea, pășind peste durata sa organică prin evitarea ori amânarea oricăror acțiuni importante, care puteau fi pasate în alt segment temporal. Poate că de aici venea și energia nefastă, ca o revoltă a inacțiunii din acea zi, ce-i producea daune pe toate fronturile, inclusiv în zonele imposibil de

controlat. Și totuși, cum s-a eliberat?!? Paradoxal, după o sumedenie de ani mocirloși – dintr-o căsătorie care-și dezvăluisese latura găunoasă pe măsură ce-și sporea durata –, în momentul în care a descoperit că partenera sa de viață, „*istovită*” de foamea de libertate și de varietate, a înregistrat la registratura judecătorei cererea de divorț, într-o zi de 11, țăranul a simțit că Ipocrizia a explodat, iar tumora din sufletul său s-a resorbit, de parcă niciodată n-ar fi existat. De-atunci a văzut în 11-le calendaristic al oricărei luni din an Ziua Adevărului! Și acționa deschis, senin, fără teamă.

Disecând semnificația zilei, constată că introspecția îl liniștise, deși durerea continua să rămână acolo. O fulguranță era făptura nemțoaicei, știa, dar înțelegea că avea nevoie și de iluzii pentru a se echilibra deplin, după tăvălugul de fățarnicie în care băltise nefiresc de mult și de care abia se descotorosise. Însă nu putea să rămână prea mult într-un plan platonice, ci avea nevoie de materializarea sentimentelor. Devorat sălbatic, un pat – fie el de hotel, de nisip ori de iarbă – făcea mai mult decât toate cuvintele încapsulate în seva ardenței.

Când însă mai rămăseseră 10 minute până la expirarea timpului în care puteai să servești micul dejun, „*invadatoarea*” apărură. Brusc, nivelul energetic al țăranului a erupt, de parc-ar fi primit apă vie de la Zâna Speranței. Tânăra își puse ochelarii de soare pe masa unde cinase ieri, apoi intră în restaurant. Țăranul se ridică, merse la masa ei și lăsă biletul, deasupra căruia fixă o linguriță pentru a nu fi suflat de vreo boare de vânt. Când „*invadatoarea*” și-a pus platoul pe masă, a văzut biletul și l-a citit. A rămas suspendată o clipă, de parcă s-ar fi căznit să proceseze o informație căzută de pe altă planetă, apoi l-a privit pe țăran cu toată forța de care era capabilă. Țăranul aștepta jocul laserelor, de aceea sorbi lacom energia descătușată dens de privirea tinerei. Voia însă să identifice un soi de ardență, care, suprapusă peste jarul din lăuntru, conducea la simplificarea ecuației. Dar nu descoperea nimic. Stupefiat, constata că are în fața ochilor o mină de poker, ca o reflectare a propriei oglinzi. Apoi, după câteva momente de încordare, „*invadatoarea*” păru că-și pierde orice interes, concentrându-se intens pe bucatele din platou, pe care le mesteca îngrijit, fără să-i mai dea țăranului nici cea mai mică atenție. Cocheta în schimb cu chelnerii, ce erau copleșiți de o bunăvoință, care depășea strident granițele unor zâmbete protocolare. Din când în când îi arunca biruitor câte-o privire și lui, însă țăranul era deja în defensivă, privind-o detașat, neutru. Simțea ridicolul situației și nu mai era dispus să continue steril jocul seducției. Așa că s-a ridicat domol de la masă și a plecat, aparent, fără niciun regret.

„*Ratarea face parte din joc, dacă fiecare minge ar intra în plasă, ne-am plictisi de-atâta sevă*”, își spuse țăranul, zâmbind a pagubă. Știa să piardă, era trecut

prin iureșul unor relații care-au lăsat vâscos tot amalgamul de stări sufletești, așa că elementul de noutate dispăruse de mult. Doar modalitatea de exprimare și de accesare a unor resorturi interioare erau diferite. Acum era amuzat și dezamăgit în egală măsură, dar nu regreta faptul că testase un „*teren*” cu metale rare... Nu țintea neapărat după trofee pentru descătușări pasagere, ci căuta cu ardoare trăirea autentică, plenară, fără calcule negustorești din categoria: „*îți dau, dacă-mi aduci*”, ori, „*primești, dacă-mi faci*” și „*sunt a ta, dacă generezi resurse și bani, mulți bani!*” Deși financiar era ușor peste media națională, trăise prea mult timp într-o structură de familie unde mercantilismul era onest în comparație cu dedesubturile furnizate abject de a lui (fostă) „*jumătate*”, așa că se ferea de ancorarea lăuntrică în relații fără consistență reală. Și cum până la tână blondă, „*ariana*” – cum îi plăcea s-o alinte în minte, de când a aflat că-i nemțoaică –, totul fusese imitație ieftină, încerca desigur un regret, pe care se străduia să-l zăvorască strâns în adâncuri. Așa că începu să rădă. Râsul lui, adesea straniu și agasant, era însă natural. De cele mai multe ori reprezenta forma supremă de manifestare a disperării. Puține femei înțelegeau asta, cele mai multe, ghidate doar de instinct și de siropul vanității, deveneau furioase dacă râsul homeric țâșnea în urma dialogurilor contondente. Dar, până la urmă, ilustrează o reacție firească a omului în relație cu vremurile sale: dacă vezi astăzi un ambalaj grosier, elimini dezgustat produsul pentru că-ți lipsește răbdarea de a cerceta conținutul.

Când tâmpilele au început să-ți ningă și ești solitar într-un anume areal – după o conviețuire eșuată lamentabil cu o femeie, ori, după caz, cu un bărbat –, în mod natural cauți să-ți peticești viața. Aproape orice „*material*” poate astupa golul, iar lucrurile pot să se miște într-o inerție suficient de benefică pentru cuplul nou creat. Sau nu. E ca un soi de proiecție a Naturii, care nu suportă golul survenit prin moarte, abandon, fugă ori altă ieșire din scenă. Dacă însă te-ai deprins cu un stil de viață spartan, unde exercițiile fizice zilnice se îmbină atent cu nutriția, apare neputința de a „*mesteca*” la întâmplare orice se rostogolește spre valțurile din moara vieții. De fapt, nu e nicio nevolnicie fizică ori mentală, ci un refuz lăuntric de a coborî sub un anume standard. Preferi „*să cumperi lapte la litru*”, după cum ironic menționează înțelepciunea populară, „*decât să achiziționezi toată vaca.*”

...Ajuns la Atlantic, țăranul și-a lăsat lucrurile lângă o stâncă, apoi a intrat în apă, golit de senzații. Și de sine. „*Asta e, atât s-a putut!*” conchise sec, în timp ce spinteca valurile dezarmat.

Va urma

UN FESTIN AL SONETELOR

Veronica BALAJ

Poetul nemțean Mihai Merticaru ne-a dăruit o carte rară: SONETE ALESE, Editura Ateneul scriitorilor, Bacău, 2021, 444 de pagini.

O carte de sonete, azi, între atâtea experimente literare, aduce în atenție distincția unei expresivități poetice purificate. Devenită clasică, (într-o evoluție admirabilă de la *sonetto* care însemna cântecel, până la stilizarea cu caracter de unicitate.). Poate însemna totodată și notificarea unei *borne* importante în parcursul istoriei literare. Volumul menționat mai sus indică ambele sensuri, fără să fie nevoie de vreo cheie a descifrărilor. Da, suntem invitați la un festin al sonetelor. Antologate, în număr de 418. Cu o prefață exhaustivă semnată de **Geo Vasile**. Nume cunoscut, Mihai Merticaru a abordat mai multe modalități de scriere: *tradiționalist și modernist, apolinic și dionisiac*, (nota Victoria Milescu, pe coperta a patra a volumului menționat), autorul *se pare că a găsit în sonet formula potrivită temperamentului său*.

Ușurința de a struni verbul și de-a puncta sugestia în fraza poetică vine, desigur, și din exersarea gazetăriei, a eseisticii sau criticii literare. S-a dovedit biruitoare, însă, fascinația ritmului *endecasilabic* și suveranitatea rimei supranumită *leonină*. Mărturie stau cele șapte volume anterioare, iar dacă luăm în seamă titlurile *Arca lui Petrarca*, (2008) și *Arta euritmiei*, (2012), este evidentă preferința autorului pentru sonetul de sorginte italiană. *Mihai Merticaru se prezintă cititorului a fi un subtil conaisseur al tehnicii de scriere a sonetelor*, dar și a istoriei sale ilustrate de nume rezistente *for ever*. *De la Petraca*, Dante, Shakespeare, Paul Verlaine, Lope de Vega, iar la noi, Mihai Eminescu, Macedonski, Vasile Voiculescu și mulți, mulți alții.

În *Sonetele alese*, vom afla nota de *particularitate* cu precădere în *trăirile* exprimate. Rigoarea ritmului și a rimei fiind trasată dinainte după reguli știute. Stările trăite, trecute prin filtrul imaginației, accentuează vibrația poetică într-un sonet, doar dacă respectă anumite jaloane privind construcția sa. Lucru pe care autorul știe să-l graveze cu iscusință. Pentru coloratură, preia uneori, drept motto și punct de referință, citate potrivite din versurile altor scriitori de gen, despre specificul sonetului: *Tandem de stihuri tari, diamantine... /Mașină de ritmat cuvinte rare. (pag 191. Leonard*

Gavriliu). Cât privește nota particulară a discursului poetic încadrat, firește, în formula metrică ABBA a versurilor, luăm în seamă un ton de magie pe care autorul și-l asumă fără echivoc: *Minunile lumii topite-n sărut. /Pe cărările sonetului arheu, /Se plimbă nestingherit doar Dumnezeu. (pag 191)*. Raportul cu realitatea este filtrat în stările unui *eu* omniprezent. Un eu confesiv, comunicativ în mai toate palierele: singurătate, mirare, adorație, fericire, iubire și iarăși iubire, însemne spirituale, visare, ispitire, toate mixate cu sonoritatea unei *eufonii personale*. Muzicalitatea versurilor, una din specificitățile artei sonetului, ne trimite direct la Verlaine.

Eul poetic, aflat la vedere, *translează dialogul* cu realitatea dinspre *sinele său* spre exterior. Într-o confesiune tandră, fără accente patetice, fără deznădejdi teatrale, spaime sau angoase. Totul sub vraja și puterea iubirii. Coordonată esențială a lumii. Văzută într-o dimensiune și expresivitate personală. Derulată în diverse fațete care ocolesc vădit tulburarea dezolantă, amărăciunea bolnăvicioasă, patimile frânte dureros. Autorul ne propune o viziune senină, o limpezime stenică: *Convins sunt c-ai să-mi faci zile bune/ Să-mi luminezi calea cum o făclie, /Să intrăm amândoi în veșnicie. (pag.193)*. În percepția sa, lumea se arată într-un spectacol dominat doar de iubire. *Iubirea deține rolul principal: Chiar și în ger, dragostea înfloreste. (pag.27)*. Forța iubirii, în demersul poetic la care facem referire, devine *temă și simbol*. Și liant al tonalității întregului volum: *Tineretii, inima îi scapără, /Așa e merit omului să fie/ Când jar nestins, când sprintenă flacără,/ Un dat de care nimeni nu-l apără... /O dulce și sublimă melodie (. Pag.105.)*

Femeia iubită, capriciu și ademenire, de astă dată înseamnă cu mult mai mult. Este chiar o *axa mundi*: *Fii binevenită, rară minune, /Mai mândră decât floarea de câmpie /Pioasă ca o sfântă rugăciune/ (pag.193)*. Iubirea capătă rang de exclusivitate: *sonete fără ea nu s-ar mai scrie.. (pag.16)*. *Ființa feminină* adorată, fie seducătoare ori ursuză, indiferentă, divin de sentimentală, un Înger sau o Dalila, necondiționat, merită întreagă iubirea. Imaginația transcende realitatea, încât iluzia învăluie protector, fără să pară bizarerie, dacă Adam e gata să repete gestul sacru oferindu-și din nou o coastă: *Torc multe întrebări din albul caier/... Imensul vid din Univers să-l astup, /Să nu mai fie Galaxia goală/ Nu stau pe gânduri mult, în două mă rup/ Ca să-i fac și Evei rost de un trup. (pag.60)*.

Sentimentul erotic, vector al vieții, nu poate exista fără tainica, fermecătoarea *rigoare muzicală*. *Euritmia*, element regăsit în mai toate sonetele, indiferent de epocă, este pusă acum în atingere și cu alt vector perceput în dublă derulare: și ideatică și reală. Vorbim despre *timp*. Adăugăm la particularitățile volumului tonalitatea de visare și calmă acceptare a trecerii timpului. O lumină blândă, de *carpe diem*, taie aripile oricărei înfiorări neguroase.

CE ESTE DEMOCRAȚIA?

* *Democrația este încrederea nefondată în înțelepciunea colectivă a prostiei individuale.*

* *Democrația nu înseamnă numai dreptul de a-i trimite pe toți în aia a măsii, dar și obligația de a pleca acolo, dacă asta vrea majoritatea.*

* *Democrația se bazează pe trei principii: libertatea cuvântului, libertatea cugetului și înțelepciunea de a nu le folosi pe cele două precedente.*

* *Democrația bagă poporul într-un joc controlat, dar în care poporul nu are controlul asupra jocului.*

* *Democrația este calea de mijloc, care trece peste tot și nu duce nicăieri.*

* *Democrația e ca un șlagăr pe care toți îl cântă, dar căruia nimeni nu-l cunoaște textul.*

* *Democrația este atunci când turma de oi crede că îl conduce pe măgar, care e condus și el.*

* *Democrația este forma politică în care fiecare cetățean primește ceea ce merită majoritatea.*

* *Democrația îți dă dreptul să înjuri pe cine vrei, dar nu-ți dă mijloacele să judeci corect înainte de a înjura.*

* *Democrația este ca o barieră: javrele și jigodiile se târăsc pe sub ea, lupii și lei sar peste ea și doar boii și bivoli se lovesc de ea.*

* *Democrația este atunci când vaca îl alege pe cel care o va mulge.*

* *Votul democratic este alegerea între lac și puț. Prin vot democratic va fi ales acela, pe care bogații îl pot manipula. *Votul democratic ne garantează că nu vom fi mai bine guvernați decât merităm. Dacă votul democratic ne-ar aduce nouă ceva folositor sau vreo schimbare în bine, nu am mai fi lăsați să votăm.**

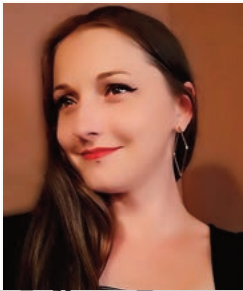
* *„Să nu crezi nimic din ceea ce auzi sau citești, nu contează cine a spus-o sau scris-o, chiar dacă am spus-o eu, doar dacă rezonază sau face sens cu gândirea ta.” (Budha 563 î.Hr.-483 î.Hr.)*

Propus de dr. **George Bârligeanu**

Orice fel de trăire își are limitele sale în timp. Ingenios, pentru a ocoli întristarea, poetul ignoră convențiile reale și încropește un tandem. Se raliază cu timpul, căruia, în subsidiar, înțelegem că-i găsește doar calități. Nicidecum nu-l vede înșelător sau frivol în nestăvilita lui curgere. Dimpotrivă. Acesta se ramifică în efluvii sentimentale calde, potolit pătimăse. În final, triumfătoare. Timpul pare înțelept, flexibil, devenind o posibilă cale de cunoaștere a *sinelui poetic*. Un sine la fel de pozitiv, deloc acidulat sau arogant, deși este posesorul unei lumi a fantasmelor poetice. Realitatea se configurează într-un timp perfect consonant cu trăirile derulate. *Eul auctorial*, prezent în prim plan, se arată senin, îngăduitor, stenic, dar sfios în preajma fiorului divin. Cuvântul este atotputernic de-a lungul, de-a înaltul iubirii. Folosit cu dibăcie de către autor: *Plutind pe valuri de melancolie, /Trecea poetul, sonete murmurând/ Pitrocind cu obstinație un gând,/ Bruiat de altele-n devălmășie.* (pag.423)

Sonetele volumului alcătuiesc imaginea unui spectacol al trăirilor într-o derulare duală: real versus imaginar. O imagine în oglindă. Expresiv stilizată și în plan extins, omenesc-ceresc. Poetul știe să lase loc și unui val de inefabil. Raportul om-univers este recognoscibil în

chiar titluri de poeme: *Sonetul galaxiei, Sonetul nemuririi, Sonetul eternului călător, Sonetul grădinii celeste, Sonetul Mântuirii, Sonetul mării treceri*, etc. Alchimia stărilor create de relaționarea terestru și dimensiunea celestă nu alunecă în disimulări filozofice, derutante, aducătoare de răscoliri existențiale. *Sonetele alese*, cum indică și titlul, se adună în mod voit în așa fel, încât ordinea, măsura, ritmul versurilor să consoneze cu stările de visare și limpede acceptare a fluxului trecerii. Eufonia, muzicalitatea impun un anume ritm. Citatul preluat de autor din Eichendorff mă trimite spre altă frază a aceluiași poet: *când găsești cuvântul magic, lumea începe să cânte*. Chiar dacă, uneori, acuitatea observației scoate la iveală accente dintr-o realitate cu ascuțituri, clasicul echilibru al sonetului nu tulbură, nu scapără neliniști traumatizante. Lumina persistă totdeauna în subtext. Fără viraje bruște, fără străluciri sarcastice. Fără incitări.. Dimpotrivă, lumina este un element care susține cumpănirea și cumpătarea. Fiecare sonet poate fi perceput ca un excurs interior. Nu doar al autorului. Cititorul are șansa de-a vedea lumea de pe malul unei magice dualități: rigoare și liberă fantazare.. *O, când visează, omul e un zeu.* (Fr Holdelin)

Iuliana Pașca

COLAJ LIRIC

Poezie fără frontiere ITHACA

Germain Droogenbroodt

Un fluture traversând câmpul de luptă

Am călcat pământul și l-am auzit
crăpând
M-am sprijinit pe durere, mușcând
din ea,
ca țipătul meu să nu răsune.

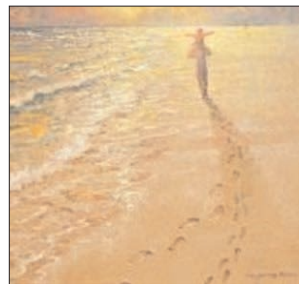
S-a înspăimântat casa,
tablourile s-au înclinat pe pereți
și nimeni, în afară de mine, n-a
observat.

Și, la fel cum drumul se teme
când se termină răbdarea pietrelor
sale,
lacătele se sperie și ruginesc.

Tot așa, statuia din grădină se
înfricoșează
și dispare în noapte.

Ca ele, mă tem de recoltă
dacă nu-i obținută prin truda
mâinilor mele.

Ahmed Al-Mulla, Arabia Saudită
Traducere: Iuliana Pașca

Promisiune

Amintește-ți, momentul din an
când viitorul se întrevede
ca o foaie albă de hârtie,
un calendar curat, o nouă șansă.
Pe stratul gros de zăpadă albă
lași urme proaspete,
apoi le privești cum dispar
cu suflarea viguroasă a vântului.
Umple-ți paharul, în cinstea noastră.
Promisiuni
făcute pentru a fi încălcate, făcute
pentru a dura.

Jackie Kay, Scoția

Dimineată poetică

Citește sclipirile
de pe petalele zorilor
Creează o punte pe cer
în culorile curcubeului
până dincolo de orizont
Plantează trandafiri
pe stâncile visului.

Germain Droogenbroodt

Traducere: Iuliana Pașca

Grădina animalelor

În grădina zoologică
a sistemului nostru politic
se află aproape toate animalele
de la măgar
până la lup —

numai bufnița
lipsește
cea care în întuneric
poate vedea.

Albert Janetschek, Austria 1925 -1997
Traducere: Iuliana Pașca

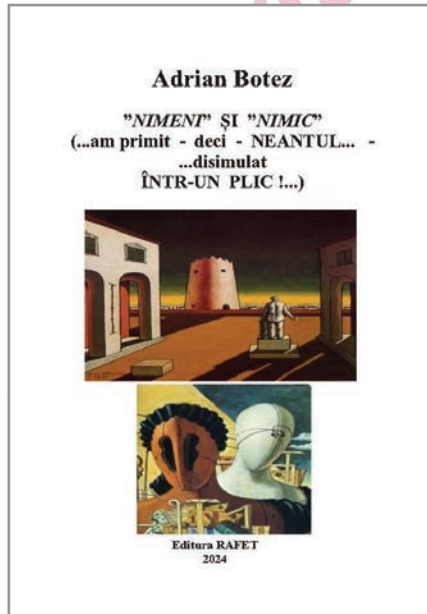
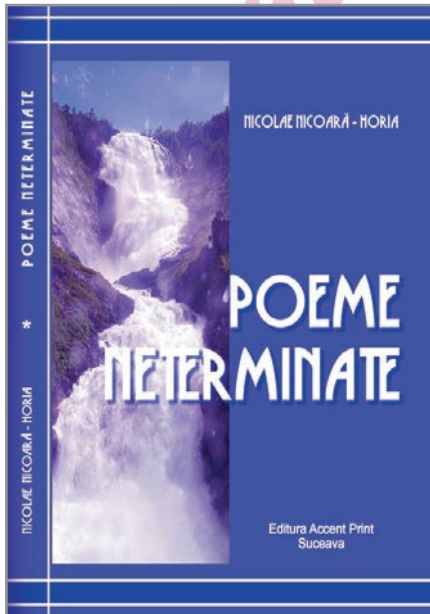

Piatra mea funerară

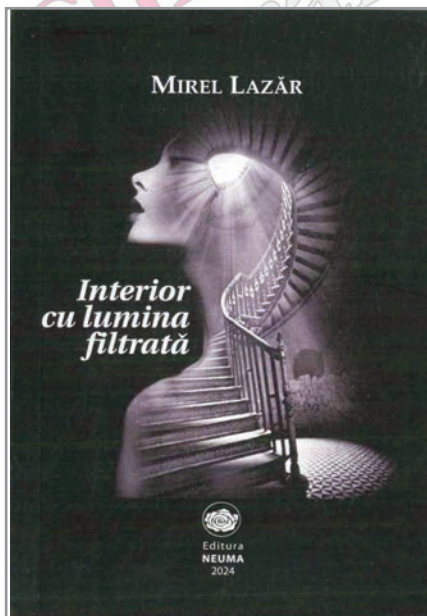
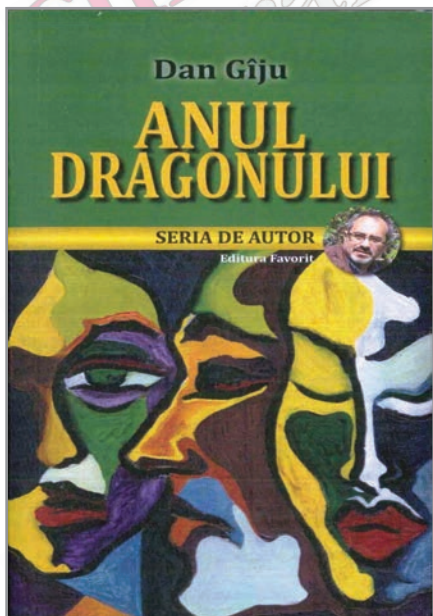
Nu-mi ridicați o piatră de marmură
pe mormânt,
Nici vreun monument măreț.
Puneți, în schimb, o pereche de
pantofi,
Pentru ca cineva desculț să îi poarte.

Yusif Samadoghlu, Azerbaidjan
Traducere: Iuliana Pașca

Climate literare

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Egalitatea nu există decât în matematici.” Mihai Eminescu

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

